

Jpravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5
— Telefon števil 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelki: Ljubljana, Selan-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grojski trg št. 7,
Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2,
Telefon št. 190.

Računi pri ošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

zhajo vsak dan razen ponedeljka
Naročnino znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126, Maribor,
Grojski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Sirovskega ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Balkanske uganke

V situacijskih poročilih mednarodne politike se v poslednji dobi zopet vedno česče imenuje Balkan. V ugibanju o bodočem diplomatskem razvoju se vedno pogosteje označuje naš polotok kot ono področje, okrog katerega se giblje prizadevanje evropske diplomacije. Že dolgo je, kar se je moglo spoznati pravilo, da je Balkan bil takrat ne edin in razprt, kadar so se v njegove zadeve vmešavale velesile in skušale v njem uveljaviti svoja posebna prizadevanja zoper druge nebaltske sile, tako da je bil Balkan prizorišče za tuje tekme in tuja obračunavanja. Bilo bi sicer napak, ako bi trdili, da je bilo vedno tako, pa da so Balkanci vedno nudili vzgled složnih sosedov in prijateljev, zakaj zgodovina nam daje bogato množico najraznovrstnejših dogodkov tudi na našem polotoku. Ne bi bilo prav, ako bi se hoteli prenehati v teh pogledih, vendar je resnica, da je zlasti povojni Balkan kazal po veliki večini lepo složnost.

Danes, ko je velik del Evrope in sveta zapleten v novo krvavo borbo, predstavlja Balkan mirno področje. Otok miru ne moremo reči, zakaj tudi široko balkansko sosedstvo je ohranilo mir, tako da je dejansko le na njegovem najbolj severnem sosedstvu zavihrala vojna furija. Toda položaj Balkana je zato tako delikaten, ker je naš polotok po svoji legi v izredno kočljivem prostoru, kjer se stikajo interesi vseh poglavitnih evropskih sil. Evropski svet je sedaj razcepljen na štiri velike tabore, ki uveljavljajo vsak svoje težnje. Dasi ne moremo reči, da so si vse te težnje v medsebojnem naporstvu, je vendar res, da stremijo vsaka po svoji posebni poti k zadovoljtv. Vsi ti štiri tabori pa so razpostavili svoje postojanke tudi okrog Balkana in sedaj budno pazijo, kako se razvijajo prilike tu, na evropskem jugovzhodu, v težnji, da se ravnovesje ne pokvari. Tako nekako bi se mogla situacija označiti v velikih obrih.

Nemčija je v političnem smislu ostala še nekoliko vstran od vrat Balkana. Toda gospodarsko sega nanj prav krepko, saj je poglavitni trgovski promet z evropskega jugovzhoda vsmerjen v Nemčijo ter oni del srednje Evrope, ki je sedaj pod nemško nadvlado. Bili so časi, ko je svet pričakoval, da se bo v smeri trgovskih stikov začela uveljavljati čim dalje bolj tudi politična penetracija. V tej atmosferi se je začela ostriti evropska kriza, ki si je našla zunanje izraza v garancijah, podanih od strani Anglije in Francije v korist Rumunije, Grčije in Turčije. Višek je dosegel ta razvoj, ko je bil v oktobru sklenjen in podpisan zavezniški pakt v Ankaru. Ker se evropska vojna ni razširila na Sredozemsko morje, pa je ostal ankarški pakt brez neposrednega učinka.

Odkar se je sovjetska sila primaknila na Karpatе ter začela uveljavljati intenzivno aktivnost v evropskem političnem dogajanju, se je začel spreminjati tudi njen odnos do Balkana. Po dolgem odmoru vidimo spet Rusijo v prizadevanju, da napravi prve korake tjakaj, kjer je bila nekdanj, v carski dobi, poglavitna domena njenega zunanjepolitičnega uveljavljanja. Do sedaj se niti približno še ne kažejo obrisi ruskih težnj, glede Balkana. Kar se je pokazalo konkretnega, se tiče v prvi vrsti odnošaja do Turčije, prav za prav še bolj do Dardanels. Rusija je želela, da bi Turčija zaprla ožine za vse vojne ladje drugih sil, tako da bi se mogla Rusija smatrati v Črnem morju kakor v svojem zaprtem morju. Po tem, kako je zadnjič Molotov opredelil ogromno spremembo glede pojma napada in napadalec, se zdi, da pripisuje Moskva vprašanju ožin izredno veliko važnost. Vzporedno z važnostjo tega problema pa mora nujno rasti tudi pomen Balkanskega polotoka za Rusijo, v prvi vrsti seveda onega področja, ki predstavlja obrežje Črnega morja.

Ko smo se sedaj dotaknili severno-zapadne, južnovzhodne in severovzhodne fronte evropskega jugovzhoda, nam ostaja še južnozpadna stran. Brez pretiravanja moremo ugotoviti, da se tudi od sredozemske strani posveča Balkanu čim dalje večja pažnja. Italija ima na Balkanu maritimno in celinsko pozicijo, odkar si je utrdila svoj položaj v Albaniji. V dobi, ko se je to zgodilo, so v Evropi pomen albanske postojanke ocenjevali povsem drugače nego danes. Nova, za to spremembo važna dejstva so v okolnosti, da je v Sredozemlju ostalo mirno, pa da se je od črnomojske strani zopet pojavila aktivnost Rusije. Jasno je, da so v tej drugi točki občutljive vse sile, ki so zainteresirane v Sredozemlju, kaj šele one, ki jim je tu poglavitno eksistenčno področje.

Vse štiri vodilne sile, odnosno tabori so zainteresirani na Balkanu, toda vsak od njih v posebnem smislu. Dosedaj se more reči, da se še vedno

NOVA MIROVNA POBUDA ZNAK ZAOSTRITVE POLOŽAJA

Pravi pomen belgijsko-nizozemskega mirovnega poziva — Vznemirjenje prebivalstva v Belgiji in na Nizozemskem — Razočaranje nad Hitlerjevim govorom

Amsterdam, 8. novembra. v. V nepopisni živčni napetosti je pričakovala nizozemska javnost, in kakor poročajo poročila, tudi belgijska javnost, kakšen odmev bo izzvala izjava obeh suverenov. Nikdo sicer ne pričakuje, da bi mirovnemu pozivu sledili pozitivni odgovori. Ve se, da danes ni izgleda za mirno pogajanja. Ako bi bil, bi sigurno nastopilo posredovanje ene izmed velikih nevtralnih držav. Nič ne mirovnega poziva v tem smislu tudi ni razumel. Smatra se marveč kot glas dveh držav, ki se čutita neposredno ogroženi in ki sta dali v pretrusnjem pozivu svojih suverenov izraza svojo prepričanju, da bi jih le ustavitve sovražnosti mogla rešiti neposredne nevarnosti. Ta neposredna nevarnost je razvidna iz vseh dogodkov, ki se v zadnjih dneh odigravajo.

Sam obisk belgijskega kralja, ki je ponoči prispel v nizozemsko prestolnico, povsem nepričakovano za javnost in nepričakovano celo baje za obe vladi, potrjuje, kako kritično presojata oba suverena položaj svojih držav.

Tekom današnjega dne so bili in na Nizozemskem in v Belgiji uveljavljeni novi varnostni ukrepi, ki so pesimistično razpoloženje še pojačali.

Z nestrpnostjo je prebivalstvo obeh držav pričakovalo, kaj poretje danes Hitler, katerega govor v Münchnu povodom obletnice prve nacionalsocialistične revolucije je bil naznanjen za 8. uro zvečer. Ali bo Hitler reagiral na mirovno ponudbo in predvsem, ali bo z ozirom na vedno bolj množče se vesti o pripravah nemške vojske na belgijski in nizozemski granici, v zvezi s to mirovno ponudbo opredelil stališče

Nemčije napram zapadnim nevtralnima sosedama? Ali bo poudaril, da sprejem mirovnega posredovanja sicer ni samo od njega odvisen, toda da hoče tudi v bodoče spoštovati neodvisnost in nevtralnost Belgije in Nizozemske? Nizozemska javnost je zama čakala na odgovor. Kancelar Hitler je odločno poudaril, da bo Nemčija napela vse svoje sile in porabila vsa sredstva, da zmaga, ni pa omenil niti z besedo ne posredovalne pobude in ne problema, ki ga postavlja nevtralnost Belgije in Nizozemske. Razočaranje je splošno in pesimizem se je v političnih krogih zvečer še povečal.

Listi beležijo ostre izpade nemškega časopisja, ki nevtralnima državam očita, da so nevtralne samo v besedah ne pa tudi v dejanjih, in napoveduje, da se tako stanje ne bo moglo trajno trpeti. Uradno angleško pojasnilo London, 8. nov. s. Uradno javljajo: Nemško zunanje ministristvo je danes javilo, da je treba smatrati govor zunanjega ministra Halifaxa včeraj zvečer kot odgovor na telegram kraljice Viljemine in kralja Leopolda. Ta govor pa je bil v Londonu stvarno objavljen že dve uri pred tem telegramom. Lord Halifax je svoj govor pripravil, ne da bi bil vedel za novi poskus mirovnega posredovanja. Kakor je že ministrijski prednik Chamberlain izjavil v parlamentu, to angleška vlada posredovalni predlog skrbno proučila.

Kraljica Viljemina je tekem današnjega dneva ponovno sprejela zunanje ministrice in se v vladi vrše stalne konference. Belgijska in nizozemska vlada sta bili čez dan ponovno v telefonskih stikih. Zatrjujejo, da se bosta Belgija in Nizozemska solidarno in složno uprli, če bi se od katere koli strani na eno izmed obeh izvršil napad.

London, 8. nov. s. Uradni krogi naglašajo danes v svojih komentarjih o mirovnem pozivu nizozemske kraljice in belgijskega kralja, da bo angleška vlada vsak tak poziv iz tega ali drugih virov proučila z največjo skrbnostjo in simpatijami, obenem pa opozarjajo, da je angleška vlada že objavila svoje uradne dokumente, kakor tudi dokumente iz drugih virov, ki natančno dokazujejo, kdo je odgovoren za sedanjo vojno. Znani so tudi pogoji, ki jih je Anglija v sporazumu s svojimi zavezniški postavila za trajni in pravični mir. Te pogoje je včeraj v svojem radijskem govoru obehil tudi zunanji minister lord Halifax. Vsekakor pa se bo angleška vlada še posvetovala z zastopniki dominionov in kolonij ter zavezniški Franciji in Poljsko, kako naj odgovori na stavljene predloge.

V ostalem opozarjajo londonski krogi na to, da je nemško zunanje ministristvo še včeraj objavilo, da bi morale nevtralne države storiti nekaj več kakor pa samo pretrstirati proti raznim angleškim prekrištvom svoje nevtralnosti. Ta objava pomeni po mnenju londonskih krogov svarilo nevtralnima državam in je zato najboljši dokaz za razpoloženje, s katerim je moral biti poziv kralja Leopolda in kraljice Viljemine sprejet v Berlinu. Londonski listi opozarjajo v zvezi s tem, da so nemške vojne ladje in letala že ponovno prekršile pravice nevtralnih držav, da so zajele več njihovih ladij in nekatere celo potopile.

Medtem pa so danes popoldne prispel z nizozemske in belgijske vesti, ki kažejo, da izjava Nemčija vedno večji pritisk na obe nevtralni državi. Koncentracija nemške vojske ob belgijski in holandski meji se pospešeno nadaljuje. Nizozemska in Belgija sta bili prisljeni odločno reagirati na nemške vojaške ukrepe.

V Belgiji so se sredi noči pričeli novi vpoklici rezervistov. Orožniki in policija so vojne obveznike prihajali iskat na njihove domove ter so jih sproti odpeljali na razne koncentracijske točke, od koder so jih z vojaškimi avtomobili in vlaki nemudoma odpravljali na mejo. Vlada je ukrenila tudi vse potrebno, da bi se eventualna splošna mobilizacija izvedla v najhitrejšem tempu.

Tudi na Nizozemskem so bili včeraj popoldne in davi izdani novi vojaški ukrepi. Predvsem je bilo obsedeno stanje v obmejnih pokrajinah še razširjeno. Umetne ploplave, ki jih je vojaštvo povzročilo s tem, da je odprlo zapornice ob jezovih na nekaterih večjih kanalih in rekah, so bile še posebej v glavnem ujemajo v želji, naj polotok ostane nevtralen. Ali se bo to spremenilo? Molotov je izrekel obžalovanje, da se je Turčija angažirala v zavezništvo z zapadom. Toda Italija je sklenila tesnejše razmerje do Grčije, kar se soglasno smatra kot znak trajnejšega pomirjenja na sredozemsko stran. Pričakovati je nadaljnjih iniciativ iz raznih smeri, toda o vsebini in ciljih teh iniciativ se zaenkrat še ne da ničesar reči.

Pariz, 8. nov. s. Tukašnji politični krogi prihajajo pri proučevanju mirovne poslanice iz Haaga zmerom bolj do prepričanja, da je vse bolj odraz zaostrite mednarodnega položaja v zapadni Evropi, kakor pa na miroljubnih namer, ki jih je treba tudi kot take vsekakor visoko ceniti. Pariške kroge je presenetila ta poslanica in ugotavljajo, da je nanje napravila vtis ključa na pomoč in opozoritve zaveznikov v skrajni sili, v kateri sta se znašli obe zapadni nevtralni državi. Zmerom bolj jasno je, da je bil osnovni razlog te poslanice nemški pritisk, ki ga je pričela Nemčija izvajati tako na diplomatskem in vojaškem področju kakor tudi v tisku z izgovorom, da obe zapadni nevtralni državi pasivno sodelujeta pri angleški blokadi. Vobče je moglo samo to postopanje pripraviti kralja Leopolda in kraljico Viljemino, da sta sedaj ponudila vojskojočim se državam enako posredovanje. Kakor so ga že tik ob pričetku vojne ponujali prezident Roosevelt, papež in italijanski kralj. Če jim takrat njihova akcija ni uspela, sta si morala biti kralj Leopold in kraljica Viljemina pač povsem na tistem da tudi njuna akcija ob sedanji izredno težki situaciji ni taka, da bi bilo mogoče računati na kak neposreden uspeh v smislu poziva, marveč da je bila njuna spomenica zgolj dejanje, ki naj vse svet opozori na neposredne interese obeh zapadnih nevtralnih narodov, ki jima sedaj grozi največja nevarnost.

Vtis v Berlinu

Berlin, 8. nov. AA. (DNB). Berlinskih političnih krogov ni presenetil hladen sprejem skupne belgijsko-holandske demarše v Angliji in Franciji, ter pomnjanja, da je lord Halifax že v svojem včerajšnjem govoru storil vse, kar je mogel, da bi onemogočil belgijsko-holandsko pobudo že v njeni kali. Dalje pravijo v teh krogih, da bi Velika Britanija in Francija, če v resnici nista hoteli vojno, lahko odklonili nemške predloge Poljski ter pozdravili korak, ki ga je v začetku septembra storil Mussolini kakor tudi predloge, ki jih je Hitler podal v svojem govoru 6. oktobra. Če bi Anglija in Francija to storili, bi se našla možnost za mir. Ker sta pa London in Pariz odklonila vse te predloge, se lahko reče, da tudi belgijsko-holandski predlog ne bo imel dosti uspeha. Toda nekatere nevtralne države bi morale razmišljati o tem, kam vodi njihova strp-

nost napram Veliki Britaniji in njenim metodam. Končno pripominjajo, da Berlin še ni zavzel uradnega stališča do belgijsko-holandskih predlogov.

... in v Rimu

Rim, 8. nov. AA. (Havas) Pobuda kraljice Viljemine in kralja Leopolda za mir je napravila zelo globok vtis v Rimu, kjer žele, da bi se dosegel kompromis med zavezniški in Nemčijo. Gesto holandskega in belgijskega vladarja komentirajo z velikimi simpatijami in izrekajo priznanje plemeniti dejji, ki je navdahnila intervencijo pri pariški, londonski in berlinski vladi, vendar se v Rimu ne vdaajo nobenim iluzijam glede uspeha intervencije, čeprav mislijo, da je mirna ureditve spora še možna in do bo možna vse dotlej, dokler se ne vname velika bitka.

Uradno angleško pojasnilo

London, 8. nov. s. Uradno javljajo: Nemško zunanje ministristvo je danes javilo, da je treba smatrati govor zunanjega ministra Halifaxa včeraj zvečer kot odgovor na telegram kraljice Viljemine in kralja Leopolda. Ta govor pa je bil v Londonu stvarno objavljen že dve uri pred tem telegramom. Lord Halifax je svoj govor pripravil, ne da bi bil vedel za novi poskus mirovnega posredovanja. Kakor je že ministrijski prednik Chamberlain izjavil v parlamentu, to angleška vlada posredovalni predlog skrbno proučila.

Velika zaskrbljenost Belgije in Nizozemske

Značilno svarilo nemškega lista obema nevtralnima državam

Berlin, 8. nov. br. »Münchner Neueste Nachrichten« so objavile danes daljši članek, v katerem razpravljajo o zadržanju nekaterih nevtralnih držav. List naglašja, da je postal posebno položaj obeh zapadnih nevtralnih držav, Belgije in Nizozemske, zelo kočljiv. Velika Britanija izvaja nanju ogromen pritisk. Spričo tega sta v odnosu do nje znatno popustili v svojem nevtralnem zadržanju. Nemčija ima pravico, da ju opozori na to, da v zadnjem času vse premalo kažejo svojo avtoriteto glede na piratski sistem blokade, ki ga je pričela Anglija izvajati v Severnem morju in Atlantskem oceanu. Če Anglija ne izbira sredstev za svoje vojskovanje in si celo prizadeva, da bi razširila vojno, potem je pač jasno, da mora tudi Nemčija zavzeti svoje določeno in odločno stališče.

12 tujih letal nad Belgijo

Bruselj, 8. nov. s. V Belgiji je bilo danes vpoklicanih okoli 5000 rezervistov. V Bruslju so bili rekvirirani avtobusi in taksiji.

Vlada je objavila komunikate, v katerem ugotavlja, da razpolaga z dokazi, da so tuja letala včeraj kršila belgijsko nevtralnost. Ugotovljeno je, da letala niso bila niti angleška niti francoska.

„Nemčija ne bo nikdar kapitulirala!“

Govor kancelarja Hitlerja na svečanosti v Monakovu

Monakovo, 8. nov. br. Danes so v Monakovu proslavili obletnico znamenitega narodno-socialističnega puča na monakovskih ulicah pred 15 leti. V znani Bierhalle so se kakor vsako leto zbrali udeleženci takratnega hitlerjevskega pohoda, ves ostali prostor pa so napolnili drugi člani in članice narodno-socialistične stranke. Nalaga na vedno proslavo se je iz Berlina pripeljal tudi kancelar Hitler, ki je bil sprejet z viharnimi ovacijami. Nagovoril je svoje soborce iz prvih let hitlerjevskega pokreta ter v svojem govoru najprej obujal spomine na viharne monakovske dogodke in na razvoj narodnega socializma do današnjih dni.

Nato je Hitler prešel na sedanjo vojno. Ostro je napadal Anglijo, ki ji je pripisal vso krivdo za izbruh vojne. Angliji pravijo, da se borijo za svobodo malih narodov. Kako si to svobodo predstavljajo, kaže dejstvo, da si je narod 46 milijonov Angležev podjarmil okrog 40 milijonov kv. km zemlje in okrog 480 milijonov ljudi.

Dalje pravijo Angliji, da se borijo za to, da potem ne bo več vojne, toda tako so govorili vedno, kadar so šli v kako vojno. Tudi v svetovni vojni ni bilo drugače, kaj pa je potem nastalo, vidimo vsi. Pravijo tudi, da se ne bore proti nemškemu narodu in Nemčiji in da bi takoj sklenili z Nemčijo sporazum, če bi le zaupali sedanji nemški vladi. Potem imenim jaz pravico reči prav tako, da bi se tudi mi sporazumeli z Anglijo, če bi zaupali njenim voditeljem. Noben narod v zadnjih dveh desetletjih ni bil tako sramotno nalažen in ogoljufan kakor nemški narod po angleških državnikih. Nemčiji so vzeli kolonije, so jo opozeli vojne mornarice ter ji naptirili bremena,

London, 8. nov. s. Nemška uradna agencija DNB je nocoj objavila, da dejstvo, da je angleški zunanji minister lord Halifax v svojem sinočnjem govoru v naprej odklonil s svojimi izjavami posredovanje belgijskega kralja in holandske kraljice, sicer odvzame nemško vlado obveznosti, da bi predlog natančneje proučila, vendar bo nemška vlada na predlog kljub temu odgovorila.

Sodba Amerike

New York, 8. nov. s. »New York Times« pišejo k belgijsko-holandski ponudbi za mirovno posredovanje, da pomeni ponudba poskus, da se doseže pomirjenje v zadnjem trenutku, da se prepreči neposredna nevarnost, v kateri se nahajata Belgija in Holandska.

London, 8. novembra. AA. (Reuter). »New York Herald Tribune« pravi, da je težko govoriti o možnosti za mirovno pogajanja, dokler z nemške strani ne pridejo predlogi, ki bi se mogli spraviti v sklad s stališčem zahodno-evropskih velesil glede varnosti. V holandsko-belgijskem predlogu je treba gledati poziv, do katerega je prišlo ob 12. uri. Dalje piše omenjeni list, da v političnih krogih v Washingtonu nimajo dosti upanja v kak konkreten uspeh holandsko-belgijskega predloga. Ameriška vlada se za zdaj ne bo eksponirala s kakšnim poskusom posredovanja. To bo storila, kadar bodo okoliščine dopuščale možnost za uspeh takšne pobude.

Po zasebnih poročilih je letelo včeraj nad Belgijo 12 nemških letal, ki so očitno delala fotografske posnetke.

Belgijska vlada je izdala danes na prebivalstvo navodila za primer letalskih napadov.

Zunanji minister Spaak je danes dopoldne sprejel holandskega, danskega in poljskega poslanika.

Amsterdam, 8. nov. s. Protiletalski topovi so morali danes stopiti v akcijo proti neidentificiranemu tujemu letalu.

Važna seja belgijske vlade

Bruselj, 8. nov. br. Danes popoldne je bila nenadoma sklicana belgijska vlada. Sestala se je ob 16. in do večera seja še ni bila zaključena. Kakor zatrjujejo, proučuje ministrijski svet mednarodni položaj v zvezi z najnovejšimi dogodki.

Zbiranje nemških čet ob belgijski meji

Pariz, 8. nov. s. »Petit Parisien« piše, da so poleti nemški letal nad Belgijo zadnje dni imeli izvidniški značaj. Francoski časopisi poročajo o novih večjih koncentracijah nemških čet na belgijski meji.

Angleži pravijo — je nadaljeval kancelar Hitler —, da so njihove meje na Renu, pa spet ob Visli, toda mi jim bomo pokazali na Temzo nazaj. Današnja Nemčija je trdno odločena zagisurati svoj življenjski prostor, ne glede na to, če je morda že Anglija tjakaj prinesla svojo kulturo, kakor je včeraj izjavil lord Halifax. Jaz pa moram reči, da je nemška kultura v zadnjih šestih letih storila najmanj toliko, kakor angleška v celem stoletju. Nemčija si je poleg tega postavila oboroženo silo, ki je ni enake na svetu. Za to oboroženo silo in za tem narodom pa stoji vlada s fanatično odločnostjo, kakršne morda že stoletja ni bilo v Nemčiji. Ta nova Nemčija nima nobenih vojnih ciljev niti proti Franciji, niti proti Angliji. Toda če zdaj angleški kulturnostni jadikujejo, naj bi bilo vojne konce, potem jim Nemčija odgovarja, da je sploh ni bilo treba začeti. Mi smo trdno prepričani, da bodo vojne tako dolgo na svetu, dokler ne bodo dobrih sveta pravno razlozene.

V ostalem pa ležijo vzroki vojne popolnoma drugje. Angleži sovražijo Nemčijo socialne zakonodaje in izravnave, oni sovražijo odpravo socialnih razredov, vse to zato, ker se bojijo, da bi se mogli tega nalesiti tudi drugi narodi. Naš boj pa je boj za zavarovanje življenjskega prostora Nemčije nasproti ostalemu svetu.

V poljski vojni Angleži niso zmagnali in tudi v prvi svetovni vojni niso bili oni zma-

Nadaljevanje na 2. strani

govanci, toda v drugi svetovni vojni bodo še manj. To pot ima Anglija opravka s popolnoma drugo Nemčijo, z državo in narodom, ki ne bosta nikdar kapitulirala. O vsem tem sem že govoril in nimam ničesar več pristaviti kakor to, da bomo odšel z Anglijo govoriti v jeziku, ki ga bodo verjetno že razumeli. Žal nam je, da se je tudi Francija postavila v službo teh angleških vojnih hujskačev.

Hitler je nato omenil, da ni bil samo uspeh nemške politike, temveč tudi uspeh pameti, da je prišlo do sodelovanja s Sovjetsko Rusijo in da tako Nemci in Rusi niso še drugič storili gospodinjstva v Londonu in Parizu enake usluge kakor v prvi svetovni vojni. Nemška volja je neuklonljiva in za Nemčijo ni kapitulacije. Če pravijo, da bo vojna trajala tri leta, pravim jaz, da lahko traja še delj, toda Nemčija ne bo nikoli kapitulirala. Ko so mi rekli, da se Anglija pripravila za triletno vojno, sem dal feldmaršalu Göringu nalog, naj vse pripravi za dobo trajanja vojne petih let. To

pa ne zaradi tega, da bi verjel, da bo ta vojna trajala pet let, temveč zato, ker tudi v petih letih ne bom nikoli kapituliral. Mi bomo tem gospodom pokazali, kaj premore moč 80-milijonskega naroda pod vodstvom ene volje in ene skupnosti.

Prva londonska sodba

London, 8. nov. s. Iz Berlina poročajo, da je kancelar Hitler smolno odstopoval v Berchtesgaden, odkoder danes odšel v Monakovo. Smolno sta imela Hitler in Ribbentrop daljšo konferenco, na kateri sta, kakor domnevajo, proučevala holandsko-belgijsko ponudbo za mirovno posredovanje.

Za nocojšnji Hitlerjev govor se je v Angliji zvedelo šele proti večeru, zato ga je poslušalo mnogo manj ljudi kakor prejšnje njegove govore. Najbolj značilno za nocojšnji govor je po splošnem mnenju angleških krogov to, da v njem ni niti z besedo omenil sinočne mirovne pobude belgijskega kralja in nizozemske kraljice.

največji meri napredujejo. Trikrat več ednic za borbo proti podmornicam je sedaj na delu kakor ob izbruhu vojne in zelo veliko ojačenih ladij, posebej prikojenih za to nalogo, bo postopoma sledilo od pomladi leta 1940 dalje. Nove izgube bodo gotovo sledile, toda z vztrajnostjo in z varnostnimi ukrepi v največjem obsegu bomo brezdvomno končno zmagali.

Poleg napadov podmornic moramo imeti pred očmi grozno napadalcev na moraki površini. Sigurno je, da se ena ali morda dve tako zvaljeni nemški žepni vojni ladji nahajata na Atlantiku in da sta potopili dotedaj samo dve ladji s skupno 10.000 tonami.

Debata

V debati je zastopnik delavske stranke Alexander podal priznanje odkritosti in jasnosti Churchillovega ekspozicija, ki tvori jasn kontrast ponovnim izjavam nemške admiralitete. Izrazil je zadovoljstvo, da bo admiralteta ukrenila vse, kar je mogoče, da ojači obrambne naprave Scapa Flowa, tako da se bo mogoče izogniti ponovitvi nesreče, kakor se je pripetila »Royal Oak«. Vodja liberalcev Sinclair je izrazil, da je zbornici v veliko zadovoljstvo, da Churchill ni poskušal prikriti ali utajiti napak, ki so bile doslej storjene. Tem bolj smo vsi pripravljeni sprejeti njegova zagotovila, da bodo podzveti vsi potrebni varnostni ukrepi za zagotavljanje luke Scapa Flowa.

Podtajnik za zunanje zadeve Butler je na neko vprašanje izjavil, da so pogoj plovbe vojnih ladij v Črno morje skozi Dardanele fiksirani z montreškimi konvencijami.

Minister Burgin je sporočil, da je v smislu trgovskega sporazuma z Rusijo dospelo že 6 ladij z ruskim lesom v Anglijo. Podzveti so bili vsi ukrepi, da se najamejo nadaljnje ladje za dobavo ruskega lesa. Skupno bi imelo priti 29 ladij. Istočasno so bile v Rusijo poslane odgovarjajoče količine kavgučka v zameno.

BABYMIRA krema
SE USPEŠNO UPORABLJA ZOPER SPUSČAJE, RANE, PRASKE, OPEKLINE, HRASTE, LIŠAJE IN VSE NEČISTOSTI KOŽE PRI OTROCIH IN ODRASLIH. NAGLO SUŠI OD ZNOJA ALI MOKRENJA OPALJENO IN ODRGNJENO KOŽO. DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH IN DROGERIJAH PO CENI DIN 10.— ZA SKATLICO.

Finski delegaciji poslana nova navodila

Pogajanja v Kremlju se bodo nadaljevala, čim bodo Finci prejeli najnovejša navodila

Helsinki, 8. nov. br. Vlada je danes dokončno preučila poročilo finske delegacije iz Moskve in sestavila navodila za nadaljevanje pogajanj. Navodila se ne nanašajo na osnovna vprašanja, marveč le na nekatere tehnične strani nadaljnjih razgovorov v Kremlju in so bila danes popoldne poslana v Moskvo. Po nepotrjenih vesteh naj bi se pogajanja postopoma prenesla v Moskvo, kjer bi ministr dr. Tannerja nadaljevala že danes popoldne, po drugih informacijah pa se bo finska delegacija sestala z Molotovom šele ob koncu tedna, ko bo prejela nova navodila iz Helsinkov.

»Zisuiom« pravi v svojem današnjem uvodniku, da so moskovska pogajanja takega značaja, da bi jih bilo treba smatrati prav za prav za stvar vseh nordijskih držav. Ruske zahteve so namreč take, da bi Rusija na finski račun prodira daleč proti zapadu, ako bi Finska nanje pristala. Prav ta okoliščina silni Finsko, da se zmerom bolj oslanja na zapadne prijateljske države, ter pričakuje od njih tudi krepko podporo. Za Finsko so nekatere ruske zahteve odločno nesprejemljive, ker niso v skladu z njeno nevtralnostjo.

London, 8. nov. s. Po poročilih iz Helsinkov se bodo razgovori med finko delegacijo v Moskvi in ruskimi državniki nadaljevali jutri. Finska delegacija je že prejela nove instrukcije od svoje vlade. Kakor izjavljajo v dobro poučenih finskih političnih krogih, Rusi ne vztrajajo več na dovolitvi mornarske baze na finskem ozemlju, pač pa tem bolj vztrajajo na svojem stališču glede Karelije.

Letonsko-nemški sporazum ratificiran

Riga, 8. nov. br. Vlada je danes ratificirala letonsko-nemški sporazum z dne 30. oktobra, ki se nanaša na repatriacijo Nemcev.

Pridržani letniki na Letonskem

Riga, 8. nov. br. Te dni bi se moralo vrniti iz vojaške službe več letnikov vojnih

obveznikov, ki so bili vpoklicani septembra meseca. Vlada je v sporazumu z vrhovnim poveljstvom odredila, da ostanejo še nekaj časa v vojaški službi.

Konferenca severnih držav zaključena

Kodanj, 8. nov. br. Danes popoldne je bila zaključena kodanjska konferenca osmih držav, ki je trajala tri dni. Splošno se pričakuje, da bo o njej izdan obširnejši komuniké.

Turški parlament odobril ankerski pakt

Ankara, 8. nov. s. Turški parlament je danes soglasno in z velikimi akklamacijami ratificiral angleško-francosko-turško pogodbo. Ratifikacijske listine bodo izmenjane v najkrajšem času.

Papen spet v Ankari

Ankara, 8. novembra. AA. (Stefani). Nemški veleposlanik Papen se je vrnil v Ankaru. V političnih krogih pripisujejo posebno velik pomen njegovemu razgovoru s predsednikom bolgarske vlade Kisejevanovom o priliki potovanja skozi Sofijo. O večeršnjem razgovoru rumunskega veleposlanika Stoice in turškega zunanjega ministra Saradzoga smatrajo v političnih krogih, da je bil v zvezi z načrtom za ustvaritev bloka balkanskih nevtralnih držav.

Demobilizacija v Turčiji

London, 8. nov. s. Po poročilih iz Ankare je turška vlada sklenila da demobilizira vse letnike rezervistov ki so bili vpoklicani ob izbruhu vojne na vaje v preventivne svrhe. Istambulski list »Akşam« pravi, da je ta ukrep upravičen vsled sedanjih ugodnih okoliščin.

Vojna na morju

Pretekli teden so Angleži zaplenili 19.500 blaga, namenjenega za Nemčijo

London, 8. nov. s. Pretekli teden so angleške kontrolne postaje za vojno tihotapstvo zaplenile 19.500 ton blaga, namenjenega v Nemčijo, od tega 11.500 ton cereali, ki so se nahajale na nemških trgovskih ladjah. Skupno je bilo pregledanih v preteklem tednu 200 tujih trgovskih ladij, od katerih so bile samo 4 zasežene, 102 ladij sta smeli takoj nadaljevati vožnjo, nekatere druge pa so bile izpuščene pogojno z omejitvijo, da pozneje vrnejo tovor v Anglijo.

London, 8. nov. br. Informacijsko ministrstvo objavlja, da je angleška vojna mornarica zajela na južnem Atlantskem oceanu 7600-tonsko moderno tovorno ladjo »Uhenfels«. Ladjo je neki angleški rušilec odpeljal v zapadnoafriško luko Freetown.

London, 8. nov. s. V Ameriki so ujeli klice na pomoč, ki jih je brezlično poslala angleška ladja »Mataroa« (12.000 ton), ko se je nahajala 800 milj južno vzhodno od Bermudskega otočja. Ladja je javljala, da jo je napadla nemška podmornica. V zdanjem poročilu pa je ladja javila, da je podmornica izginila.

Nemci zaplenili švedsko ladjo »Rito«

London, 8. nov. s. Nemška mornarica je v Baltiku zaplenila finsko ladjo »Ottawa« (1300 ton), radi slabega vremena pa se je

potem morala ladja zateči v švedske teritorialne vode v Botniškem zalivu. Nemška mornarica je nadalje ob južno-zapadni švedski obali zaplenila švedsko ladjo »Rito«, ki je vozila celulozo.

Podmornicam prepovedan dostop v panamske luke

New York, 8. novembra. AA. (DNB) Po poročilih iz Paname je večeraj tam izšel vladni dekret, ki prepoveduje dostop podmornic vojujočih se strank v panamske vode in panamska pristanišča. Dostop je dovoljen le v sil. Utemeljitve dekreta pravi, da hoče Panama ohraniti nevtralnost.

Izum novih motornih čolnov

Washington, 8. novembra. AA. (Stefani) Nekl kanadski inženjer je ponudil britanskim vojaškim oblastvom takšne motorne ladje, da se lahko izognejo plavajočim minam in prenesejo udarec torpeda.

Ponesrečeni parniki

London, 8. novembra. AA. (Reuter): Nocoj je v Rokavskem prelivu zavozil na plitvino velik parnik »City of Melbourne«. Zjutraj so ladjo srečno potegnili s proda. Prav tako so izvelkli še neko drugo ladjo, katere ime dozdej še ni znano.

Španija obnavlja trgovino z Anglijo, Francijo in Ameriko

Madrid, 8. novembra. AA. (Havas) Španija bo spet vzpostavila trgovinske zveze z državami, s katerimi se njeno gospodarstvo izpopolnjuje, ki razpolagajo z devizami in s katerimi so suhozemske in pomorske prometne zveze zagotovljene. Pred špansko državljansko vojno so bili glavni kupec v Španiji Francija, Velika Britanija in države Južne Amerike, Španija pa je največ kupovala v Zedinjenih državah. Glede teh držav v bodoče ne bo nobene spremembe. Marsikdo je mislil, da bo »stroga nevtralnost«, ki jo želi general Franco, onemogočila Španiji izvajati intenzivno zamenjavo dobrin z vojskujočimi se državami, ali pa vsaj z nekaterimi od njih. Nekateri so celo govorili, da bi se Španija morala zapreti v sistem stroge avtarkije in da bi bilo v nasprotju z nevtralnostjo, če bi zamenjavala blago s katero od vojskujočih se držav. Oklevanja, ki so obstajala še pred 15 dnevi, pa so izginila takoj, čim so Zedinjene države ukinile prepoved izvoza orožja.

dinjenimi državami, Francijo in Veliko Britanijo. Španski in francoski strokovnjaki, kakor tudi strokovnjaki drugih držav proučujejo zdaj podlago za osnutek trgovinskih pogodb. Španija bo iz Velike Britanije dobivala premog, masl, bombaž, kavčuk in stroje, iz Francije pa stroje, žito in avtomobile. V zameno bo Španija prodajala špirit, baker, olje in vino.

Danes bo govoril papež Pij XII.

Vatikan, 8. novembra. AA. (Havas). Papež Pij XII. bo imel v četrtek zvečer ob 18. ob zaključku svečanosti stoletnice katoliške univerze v Washingtonu govor v angleškem jeziku. Govor bodo prenašali na radijskih valovih 19. 84.

Vohantvo na Holandskem

Haag, 8. nov. s. Policija je v Amsterdamu izvršila dnosne preiskave v 6 hišah in zaplenila mnogo važnih listin. Preiskava je bila izvršena tudi v neki garaži, kjer so našli celo letalo.

Vremenska napoved

Zemunska: Jasno v vsej državi z jutranjo meglo v dolinah in kotlinah. Nekoliko oblačne utegne biti v severnih krajih. Ponoči ponekod precej srvelno.

Churchillov ekspozé

Chamberlain je večeraj izjavil v spodnji zbornici, da angleška vlada proučuje novo mirovno pobudo

London, 8. nov. s. V spodnji zbornici je danes vprašal vodja opozicije Atlee ministrskega predsednika Chamberlaina, ali lahko poda izjavo o predlogu za mirovno posredovanje belgijskega kralja Leopolda in holandske kraljice Viljemine Chamberlain je odgovoril, da bo vlada Nj. Veličanstva predlog za posredovanje skrbno proučila, ne more pa dati o tem danes nobene izjave. Zbornica je Chamberlainovo izjavo sprejela s klicij: Cujmo! Cujmo!

„Royal Oak“ žrtve podcenjevanja nevarnosti

Mornariški minister Winston Churchill je imel danes ekspozé o vojni na morju. Uvodoma je poročal o uradni preiskavi, ki je bila izvedena o potopitvi vojne ladje »Royal Oak«. Ugotovljeno je sedaj, da je bila »Royal Oak« potopljena od nemške podmornice, ki je vdira skozi obrambne naprave v vojni luki Scapa Flow. Obrambne naprave v Scapa Flowu so dvojne vrste: 1. fizične, kakor mreže, zapornice in ladje, ki zapirajo vhod; 2. patrolne ednice. Nobena izmed teh se ni izkazala kot dovolj močna in učinkovita da bi napravila pristanišče popolnoma varno. Podzveti so vsi potrebni ukrepi, da se fizične ovire ojačijo. Ne morem se spuščati v nadaljnje poudaritve, ker bi polno pojasnilo odkrilo sovražniku naše obrambne metode. Zadolžitvi se moram z ugotovitvijo, da je dolgotrajni in znameniti neravnjost vojne luke Scapa Flow ki se je pokazala v zadnji vojni privedla do podcenjevanja nevarnosti v sedanjih vojni. Tako admiralteta kakor tudi mornarica sta v prejšnji meri upoštevali riziko. Nič ne more bolj pokazati velike mere občutka sigurnosti proti napadom podmornic, ki je vladal v Scapa Flowu, kakor dejstvo, da se potem ko je že en torpedo zadel ladjo »Royal Oak«, nobeden izmed čutečih in izkušnih častnikov ni mislil, da bi to mogel biti torpedo.

Najpreje se je mislilo na nevarnost iz zraka in velik del posadke je takoj zavezal mesta za protiletalsko obrambo. To je bilo usodno. Istočasno sta kapitan in admiral proučevala možnost notranje eksplozije. Pod takimi okoliščinami je bila izstreljena druga salva torpedov. Tako je prišlo do tega, da obžalujemo izgubo nad 800 mornarjev in vojne ladje, ki je imela, čeravno stara, nedvomno svojo vojaško vrednost. Admiralteta, na kateri leži splošna odgovornost, je odločena, da sprejme ta bridki nauk, da namreč v sedanjih vojni z njenimi mnogimi komplikacijami ne smemo ničesar smatrati kot sigurno in da morajo biti vse obrambne naprave preiskovane in ojačane. Vlada ne predlaga, da bi bili radi slučajja »Royal Oak« posamezniki sodno obtoženi kot krivci.

Čisti dobiček — 64.000 ton ladij

Dosedaj se je edino vojna na morju razvijala v polnem obsegu. Kraljevska mornarica je pretrpela večje človeške izgube nego angleška in francoska vojska na kopnem skupaj. Vsaka izguba, ki nam jo je sovražnik povzročil, je bila takoj objavljena, razen ene. Dodatno moram namreč sporočiti, da je bila ob izbruhu vojne uničena angleška podmornica »Oxley« radi slučajne eksplozije v okolici Ennab, radi katerih objava tedaj ne bi bila primerna. Naše izgube pa niso bile seveda edini dogodek v vojni na morju. Kar sem dejal že pred 6 tedni, lahko danes z mnogo večjo sigurnostjo ponovim, da namreč dobivamo končno veljavno premoč na morju. V drugih štirih tednih vojne je znašala tonaža zaradi sovražne akcije izgubljenih angleških trgovinskih ladij manj nego polovico tonaže, izgubljene v prvih štirih tednih, namreč samo 72.000 ton. Napram temu smo zaplenili 52.000 ton sovražnih ladij, kupili smo 27.000 ton in izozemstvu in sgrajenih je bilo 57.000 ton novih ladij, tako da znaša v teh štirih tednih za nas čisti dobiček 64.000 ton. V prvih osmih tednih vojne je znašala čista izguba tonaže za nas manj nego eno tretjino odstotka celotne naše trgovinske mornarice.

in nad 100.000 ton blaga

Zanimivo je, da je najdragocenejši plen v zadnjem času odvzela sovražniku vojna ladja »Arc Royal«, ki jo je nemški radio tako pogosto potapljal. Če se spomnimo absurdnih napovedi, ki so jih Nemci razširjali po svetu, si ne morem kaj, da ne bi dejal, da bi bili mi prav zadovoljni, da se spoprimejo s celotno nemško mornarico samo z onimi ladjami, ki so jih Nemci ponovno proglasili za potopljene. Več nego 10 milijonov ton tovara je bilo v prvih 8 tednih pripeljana v Anglijo. Izgubljenih ni bilo niti četrta milijona ton, zaplenjenih pa je bilo nad 400.000 ton blaga, namenjenega v Nemčijo. Tudi, če vzamemo v račun 50.000 ton izvosa, ostane vendarle bilanca nad 100.000 ton v našo korist. Uvedba spremeljavaležnega sistema povzroča zamudo v pomorski plovidbi, toda te zamude bodo znatno zmanjšane, ko pride sistem popolnoma v rabo. Razen tega smo v teh prvih dveh mesecih umaknili več sto naših največjih ladij iz prometa, da bi jih obožžili z obrambnim orožjem, in to se še nadaljuje.

60 milijardno angleško posojilo

London, 8. nov. br. Spodnja zbornica je snoči zaključila razpravo o zakonskem načrtu, ki pooblašča vlado, da emitira v bližnji bodočnosti posojila v skupnem znesku 250 milijonov funtov šterlingov (okrog 60 milijard dinarjev). Kakor znano, namerava vlada že v najkrajšem času razpisati prvo tranšo, ki bo znašala 150 milijonov funtov.

80.000 dobrovoljcev v Angliji

London, 8. nov. s. V spodnji zbornici je sporočil večeraj vojni minister Hore Belisha, da se je od začetka vojne prijavilo v Angliji približno 70 do 80.000 dobrovoljcev v angleško vojsko.

Novo angleško tajno orožje

London, 8. nov. s. Predsednik angleškega društva za znanstveno raziskavanje je danes namignil, da razpolaga Anglija z novim tajnim orožjem. Dejaj, da se ne sme misliti, da ne bi prišlo tekomo vojne nobeno presenečenje s strani sovražnika, prav gotovo pa ima Anglija pripravljeno presenečenje za sovražnika. Že pred meseci so se začela v Angliji znanstvena raziskavanja v tej smeri in če pride sovražnik s presenečenjem, bo takoj dobil primeren odgovor.

Trije večji napadi na fronti

Pariz, 8. nov. s. Vojaški komentar francoskega radia javlja, da so izvršili Nemci večeraj med Mozelo in Renom tri večje napade. Pred enim od teh napadov je nemško topništvo dajalo eno uro zaporni ogenj. Nemška letala so izvršila zelo mnogo izvidniških poletov tako nad fronto kakor tudi daleč v notranost Francije. Tudi francoska izvidniška letala so bila zelo aktivna nad fronto in nad nemškimi ozemljem.

Dograditev podliška Maginotove črte

Pariz, 8. nov. AA. (Havas). Izšlo je uradno poročilo, da je dograjen utrdbeni

Na bojni fronti mir

Razvijajo se le živahnije letalske akcije

Pariz, 8. nov. AA. (Havas). General Vuillemin, poveljnik vojaškega letalstva, je podal večeraj letalskemu ministru La Chambeu poročilo o letalski bitki, ki se je razvila v ponedeljek nad francoskim ozemljem in se je končala s sestrelitvijo 9 nemških letal. Boja se je udeležilo 27 nemških letal tipa »Messerschmidt« in 9 francoskih lovskih letal. Se-eno nemških letal je padlo na francosko ozemlje, 2 pa v Posaarje. Od 7 nemških plotov, ki so bili v sestreljenih letalih, so bili 4 mrtvi, 1 pa ranjen. Po uradnem poročilu se je bitka razvijala takole:

Letalski vojni

Okoli 14. ure je več skupin francoskih lovskih letal, ki imajo svoje zbirališče v Loreni, letelo v patroljni formaciji. Ena skupina je opazila tri patrolje nemških letal tipa »Messerschmidt«, skupaj 27 aparatov. Francoska letala so se takoj spustila v boj. V bitki je prišlo do cele vrste posamičnih in skupnih napadov, ki so se razvili v zravnem prostoru, dojem 120 km. Prva faza bojev se je končala na fronti med Vorbachom in Sargueminesom. Francoska letala so izvršila navpičen napad in pogнала sovražnika v beg. Sovražnik se je umaknil do Merziga v Posaarju med Trierom in Saarlouisom. Vsa francoska letala so se vrnila v svoja oporišča. Štiri francoska letala so zadeli strelji iz sovražnih letal, ki pa niso napravili posebne škode.

London, 8. nov. AA. (Havas). Danes so se zvedele podrobnosti o večerajšnjih bojih med britanskimi in nemškimi letali pred angleško, škotsko in nemško obalo. Potrjuje se, da britanska letala niso imela izgub. Eno britansko in eno nemško letalo sta prišli tako blizu, da med njima ni bilo več kakor meter razdalje. Spopad se je vršil v glavnem med britanskimi patroljnimi letali, ki so križarila nad angleško in škotsko obalo in nemškimi oglednimi letali. Britanska letala so pogнала nemška letala v beg. Neko nemško letalo, ki je letelo nad neko trgovsko ladjo, je zbežalo, kakor hitro je opazilo, da se bliža britansko patroljno letalo.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 8. nov. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi objavilo 131 vojno poročilo: Stikovni oddelki so bili nekoliko v akciji. Ponekod so delovale tudi izvidniške čete.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 8. nov. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi izdalo naslednje vojno poročilo: Na zapadu mestoma živahnije topniško in izvidniško delovanje. Pri letalskih spopadih je bilo nad nemškimi ozemljem dne 7. novembra sestreljeno eno britansko letalo ob izlivu reke Wupper v Ruhr (jugovzhodno od Essena), eno francosko letalo pri Völklingenu, tri sovražna letala pri Saarlauternu. V prvih sedmih dneh meseca novembra smo sestrelili 9 sovražnih letal, dočim v naše izgube v istem času znašale dve letali, ki sta bili sestreljeni, in tri letala, ki se pogrešajo.

Nemška letala nad Parizom

Pariz, 8. novembra. s. V pretekli noči so neidentificirana letala letala nad Parizom in okolico letake. Protiletalsko topništvo je letala obstreljevalo. Kakor je ugotovila preiskava, so letaki, ki so jih letala letala, tiskani v Nemčiji.

Daladierovi posveti z generaliteto

Pariz, 8. nov. br. Ministrski predsednik Daladier je imel danes dolg razgovor z vrhovnim poveljnikom zavezniških armad, generalom Gamelinom ter s šefom francoskega generalnega štaba, generalom Georgesom, ki sta bila nalašč za to pozvana v Pariz. Pozneje se je Daladier sestal tudi s šefom letalskega generalnega štaba, generalom Vuilleminom, ki mu je podrobno poročal o veliki letalski bitki, ki je bila v ponedeljek popoldne med francoskimi lovskimi in nemškimi lovskimi letali, ki so bila v trojni premoči nad neposrednim zaledjem francoske fronte.

Dograditev podliška Maginotove črte

Pariz, 8. nov. AA. (Havas). Izšlo je uradno poročilo, da je dograjen utrdbeni

Letalski vojni

Okoli 14. ure je več skupin francoskih lovskih letal, ki imajo svoje zbirališče v Loreni, letelo v patroljni formaciji. Ena skupina je opazila tri patrolje nemških letal tipa »Messerschmidt«, skupaj 27 aparatov. Francoska letala so se takoj spustila v boj. V bitki je prišlo do cele vrste posamičnih in skupnih napadov, ki so se razvili v zravnem prostoru, dojem 120 km. Prva faza bojev se je končala na fronti med Vorbachom in Sargueminesom. Francoska letala so izvršila navpičen napad in pogнала sovražnika v beg. Sovražnik se je umaknil do Merziga v Posaarju med Trierom in Saarlouisom. Vsa francoska letala so se vrnila v svoja oporišča. Štiri francoska letala so zadeli strelji iz sovražnih letal, ki pa niso napravili posebne škode.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 8. nov. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi objavilo 131 vojno poročilo: Stikovni oddelki so bili nekoliko v akciji. Ponekod so delovale tudi izvidniške čete.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 8. nov. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi izdalo naslednje vojno poročilo: Na zapadu mestoma živahnije topniško in izvidniško delovanje. Pri letalskih spopadih je bilo nad nemškimi ozemljem dne 7. novembra sestreljeno eno britansko letalo ob izlivu reke Wupper v Ruhr (jugovzhodno od Essena), eno francosko letalo pri Völklingenu, tri sovražna letala pri Saarlauternu. V prvih sedmih dneh meseca novembra smo sestrelili 9 sovražnih letal, dočim v naše izgube v istem času znašale dve letali, ki sta bili sestreljeni, in tri letala, ki se pogrešajo.

Naši kraji in ljudje

Odkritje spomenika pesniku Petruški

Preteklo nedeljo je odkril, kakor je že ponedeljsko »Jutro« poročalo, ljubljanski pododbor Udruženja četnikov lani umrle- mu pesniku Radivoju Peterlinu — Petruški spominsko ploščo v tisti hiši v Kamniku, kjer je legel naš slovenski Ahasver v prvo in zadnjo posteljo. Kakor je sam sovražil pompozne prireditve, tako je tudi bila ta kulturna svečanost prav skromna, pa tolikanj bolj prisrčna. K skromnosti je

Na naši sliki vidimo prizor, ko je imel g. Gustav Strliša kot zastopnik slovenskih književnikov svoj spominski govor: Lepo je, — je izjavil govornik, da ste se tako mnogi spomnili Petruške, našega pesnika Ahasverja, čigar tople pesmi so ogrele že mnogo src. Njegova plemenita duša ni poznala ne zlobe ne zavisti. Bil je med onimi redkimi Slovenci, ki sta mu bila sloga in prijateljstvo ukoreninjena.

pripomogel poleg zares slabega vremena posebno nemaren odziv naših petičnih ljudi, na katere so se obrnili četniki za primerne prispevke k spominski plošči. Točko večje priznanje pa gre zato našim četnikom, ki so prebrdili vse neprilike in vendarle postavili svojemu prvemu častnemu predsedniku Petruški viden znak ljubezni, katero so gojili do njega. Iz src vseh bratov je govoril pri odkritju predsednik Udruženja četnikov dr. Venčeh Žnidaršič, poudarjajoč neomajeno Petruškovo vero v znano slovensko misel in nacionalne pravice.

Danes ga ni več, njegov spomin pa bo ostal v njegovih pesmih. Preprost je bil, ker je imel globoko izkustvo življenja. Blag je bil, ker je sam mnogo pretrpel na svoji trnjevi poti, nemirni in utrujeni popotnik, vedno še iskajoč in koprneč. Spominska plošča sama je mojstrsko delo kiparja profesorja Sajevca, ki je v bron upodobil pesnikovo glavo, ter trdke Kurnaver, ki je izdelala iz črnega podpeškega marmorja prav okusno podlago. Tako je Petruškova spominska plošča tudi v okras kamniškega mesta in zgovoren pomnik naše kulture.

Pred sokolskim praznikom v Grosupljem

Grosuplje, 8. novembra. Grosuplje, važno železniško križišče, je eden izmed najlepših dolenskih krajev. Zaradi bližine je Ljubljancem priljubljeno in vedno prijetno izletišče. Seveda tudi Grosuplje kaže po vojni in zlasti zadnja leta prav lep napredek. O tem se lahko nedeljo za nedeljo preverijo vsi, ki prihajajo v naš kraj na obiske, ali pa se iz Gro-

sopljega potrdijo dalje na vabljive izletne točke, zlasti v slovečo Zupanovo jamo, na Polževo ali kam drugam v kraljestvo Jurčičevih povesti.

V društvenem življenju se napredek najbolj kaže v razvoju grosupeljskega Sokola, ki bo imel to nedeljo lep in pomemben praznik. Društvo se je ustanovilo leta 1924. In prvi starosta je bil Ivan Rus, ki je takoj daroval tudi stavbno parcelo za Sokolski dom. Takrat še maloštevilna, toda pogumna četa je takoj naslednje leto začela zidati dom. Ker se je sokolstvo dobro vgnedilo v kraju, je postal dom kmalu premahen in se je venomer kazala potreba razširjenja, če hoče Sokolsko društvo v Grosupljem dosledno uspešno vršiti svoje narodno, kulturno in vzgojno poslanstvo. Društvo, ki mu zdaj starostuje banovinski zdravnik dr. Franjo Podkoritnik, se je letos odločilo, da razširi svoj dom. Dogradilo je oder, nadadri sejno in knjižnično sobo, kakor tudi stanovanje za hišnika. Tako prenovljen in povečan bo Sokolski dom v Grosupljem lahko poslej v polni meri ustrezal nalogam,

ki se venomer zastavljajo Sokolskemu društvu v Grosupljem.

V nedeljo 12. t. m. bo slovesna otvoritev prenovljenega doma in odra. Društvo se je skrbno pripravilo ter bo uprizorilo sijajno Nušičevo komedijo »Užež«, ki bo prijetno razvedrilo domačini kakor tudi razvajenemu meščanu. Začetek predstave bo ob petnajsti uri, po predstavi pa bo veselo martinovanje. Pridite, Ljubljanci, nikjer ne morete to pot lepše preživeti Martinove nedelje, kakor v Grosupljem, kjer vas bo mogoče sprejeti s pravo bratsko gostoljubnostjo. Zveze z vladi so ugodne. Zatorej v nedeljo nikamor drugam, kakor v Grosuplje!

Prometne ovire med deževjem

Hotič, 8. novembra. Zadnje deževje je močno dvignilo reko Savo. Vodomerska postaja pri litijskem mostu je pokazala, da se je Sava povzpela skoro tri metre nad normalo. Dvignjena Sava je napravila precej škode pri Hotiču, vasi, ki leži med Ljubljano in Litijo. tik razcepa banovinske ceste, ki gre iz doline proti Vačam. Najbolj preplavljeno je bilo polje na Krevljici, naselju na Hotičkem polju. Tam je bila banovinska cesta, ki jo Ljubljanci in drugi najbolj uporabljajo za pot v Zasavje, vsa pod vodo. Ker je bila cesta prekrita z vodo, je bil vsak promet nemogoč. Da je cesta zaradi deževja neprehodna, ni bilo nikjer objavljeno, zato so vozili razni potniki z avtomobili prav do Hotiča odtodno do Zgornjega Loga na drugi strani; ko pa so prišli do Krevljice, so se morali vrniti. Eden izmed šoferjev je zavozil v vodno polje. Zmanjkal mu je ceste in je zdrsnil čez cestni rob. Izvleči so ga morali iz vodnega ozemlja s pomočjo konj. Podobno se je primerilo tudi drugemu, ki je prišel k nam s kamniške strani. Nizek avto je kmalu zaletel v vodo. Motor je bil ves v vodi in je

odpovedal. Tudi tega so morali izvleči iz vode.

Na ozemlju med Hotičem in Zgornjim Logom nastajajo prometne ovire že pri porastu Save malo nad dva metra nad normalo. Take povodnji imamo pri nas v jesenskem in zimskem ter pomladanskem času kaj pogosto. Mnogi šoferji se morajo vračati po dolgih ovinkih. Prehod po slabih razmočenih občinskih poteh preko vasi Konj pa je zelo tvegan in naporen. Ljudje že vsa leta prosijo in prosijo, naj bi začeli s preložitvijo ceste v Krevljici. Vse dotlej, dokler se ne bodo energično lotili regulacije ceste, ne bo na tem ozemlju boljše.

O društvenem delu zagrebških Slovencev

Zagreb, 8. novembra. V društvu »Narodni Dom« v Zagrebu, kjer je včlanjenih največ zagrebških Slovencev, je po stanki, ki vedno nastopa v letnih mesecih, zopet jako oživel društveno življenje. Mladinski odsek je pod vodstvom svojega načelnika g. Rožanca uvečal ljudsko veselo igro »Pesem s cestec«, ki jo vprizori na eno od sledečih nedelj v Hiljeronimski dvorani. Tudi društvene čajanke, ki jih organizira mladinski odsek in se obdržujejo vsake sobote zvečer, so začele, ter je bila 4. t. m. prva čajanka, ki je potekla pri nepričakovano dobrem obisku v jako veseljem razpoloženju.

V sredo 8. t. m. pa odpravi prosvetni odsek, ki ga vodi društveni predsednik g. prof. dr. Zarnik, zimski ciklus društvene »ljudske univerze«, s predavanjem g. dr. R. Bičanica o gospodarski strukturi banovinske Hrvatske. To predavanje je ob enem prireditev mladinskega odseka, ki je že tudi s svoje strani priredil par predavalnih večerov.

Tudi letos so hrvatski strokovnjaki prijazno priskočili društvu v pomoč, da s predavanji sodelujejo v tej kulturni akciji. Predavanja bodo kakor preteklo sezono vsake srede ob pol 9. uri zvečer. Z aktualnimi vprašanji sedanjosti se bodo bavila predavanja gg. dr. R. Bičanica (že imenovano, ter predavanje o gospodarskih odnosih Hrvatske in Slovenije), vseuč. prof. ing. J. Bonelja (Vpliv vojne blokade na industrijo), dr. D. Chloupeka (Resnica o bojnih strupih), vseuč. doc. dr. V. Filipovića (Naloge filozofije v naši dobi), admiral N. Stankovića (Pomen morja v obrambi zemlje), vseuč. prof. dr. Zarnika (Znanost in rasizem); predvideno je tudi predavanje o ideologiji Antuna Radića. O zgodovinskih temah bosta predavala gg. visokos. prof. dr. J. Nagy (O padu dubrovnške republike) in vseuč. prof. dr. G. Novak (Benetike kot zgodovinski in kulturni faktor); o nalogah statistike bo govoril g. dr. F. Mikšič; o naprednem perutinarstvu g. vseuč. prof. dr. A. Ogrizek. S prirodoslovnimi problemi se bodo bavila predavanja gg. vseuč. dr. F. Bubanovića (Pomen kemije za življenje), vseuč. prof. dr. L. Marica (O postanku in delovanju ognjenikov) prof. J. Mokrovića (O poreklu in vzrokih potresov); v biološkimi in medicinskimi vprašanji predavala gg. dr. M. Banica (Virusi, nevidni vzročniki bolezni), vseuč. prof. dr. F. Kogojca (Vpliv hrane na kožo), doc. dr. J. Koberlerja (Socialni pomen obolenja na raku), prim. dr. F. Pestotnika (Ali so duševne bolezni ozdravljive?); g. arh. C. Švigelj bo pa s svojimi prekrasnimi filmi v prirodnih barvah povedel slušalce na Gorenjsko.

Širši prosvetni odsek »Narodnega doma«, pri katerem sodelujejo vsa zagrebška slovenska društva in katerega glavna naloga je, da deluje v smislu zblizanja in boljše medsebojnega spoznavanja Hrvatov in Slovencev na kulturnem polju, priredi v zvezi s Hrvatskimi Madrigalisti v terek dne 14. t. m. koncert slovenskega vokalnega kvinteta in Hrv. glasbeno zavodu. Na želost je moral biti koncert Hrvatskih Madrigalistov, ki ga je hotel prosvetni odsek aranzirati dne 13. t. m. v Ljubljani, iz tehničnih razlogov zopet preložen, in sicer na mesec januar. Dalje so na programu širjega prosvetnega odseka predavanja prominentnih predstavnikov hrvatske književnosti, znanosti in umetnosti v Ljubljani, za katera so dali že razni hrvatski prosvetni delavci svoj pristanek, a isto tako predavanja prominentnih predstavnikov slovenske kulture v Zagrebu. O tem bomo še podrobneje poročali.

Pod vodstvom našega odličnega dramskega umetnika g. Nučiča se bo osnoval dramski odsek, ki bo gojil na strogo umetniški podlagi dramsko umetnost, tako da se stvari s časom ensemble gleda-

Podobne ovire, da je bila preplavljena cesta, so imeli tudi pod Grbinom pri Liti-ji. Tam je nenadoma narasel potok Reka, ki izvira pod Jančami. Zadnje deževje je bilo precej močno na pobočju Janč. Prehod preko mostu in po cesti pod Grbinom je bil zaradi narasle vode nemogoč. V situaciji pa se je znašel eden izmed okoliških kmetov, ki je napregel voz in je prevažal ljudi za ceno 1 dinarja po poplavljenem ozemlju. Seveda so dali ljudje radi nekaj drobiža, da so si prihranili precejšen ovinek mimo Smartna. Kakor pripovedujejo ljudje iz našega okoliša, so imeli zaradi dvignjenih potokov težave tudi drugod. Deževje je dvignilo tudi potok Kostreznico.

Zdaj, ko je prenehalo deževje, so se vde vrnile v stare struge. Dobljene izkušnje naj bodo za nauk, kje je treba začeti s cestnimi deli.

liških dobrovoljcev, ki bodo kos tudi težjim nalogam.

Tako stopa torej društvo »Narodni dom« z najboljšimi auspicijami v zimsko sezono, ko je največ prilike za razvitek družabnega življenja in dela.

Zadnje delo kiparja Gangla

Ko je bilo pokojnemu mojstru Alojziju Ganglu 77 let je dokončal v svojem skromnem ateljeju na Vinogradih v Pragi svoje poslednje delo. Imenoval ga je sam: Kristus, osamel popotnik.

Odložil je delo in umrl štiri leta so minila od njegove smrti. Gojil je dve poslednji želji: da ga pokopljejo v rojstni Metliki na pokopališču pri Sv. Roku in da ta njegov zadnji kip postavlja na njegov grob. In:

Ena se tebi je želja spoznala, v zemlji domači tak truplo leži...

Njegov pepel so prenesli iz Prage in ga položili v grob Ganglove rodovine poleg edinega sina Danila, ki je mlad umrl kot poručnik fregate na obolenju, ki si ga je nakopal, ko je spremljal blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Udeležitelja v Marsej živega in mrtvega nazaj v domovino.

Druge želje ni bilo mogoče izpolniti v polnem obsegu. Grob Ganglovih pri Sv. Roku je preskromen, da bi mogel stati na njem tak kip. Pokopnikovi svojci so ga rajši namenili v okras vsega pokopališča in v počastitev vseh belih rojakov, ki počivajo in bodo počivali v večnem snu ob cerkvi sv. Roka: vsem trpečim bratom in sestram v spomin.

Original so prepeljali po železnici iz Prage v Ljubljano v mesecu najvišje krize in katastrofe CSR, tako da se je že izgubila sled za Kristusom, osamelim popotnikom. Naposled je vagon vendarle srečno dospel v Ljubljano. Letos v juliju je soho prevezel livar Mostar na Galjevič v Ljubljani in delo dovršil tako, da so kip v bronu pripeljali v Metliko zvečer pred Vsemimi svetimi in ga postavili na podstavek, ki ga je zgradil metliški kamnosek Foršek. Oba sta svoje delo izvršila z veliko strokovno sposobnostjo.

Na Vse svete je popoldne ob treh tukaj-

ASPIRIN
TABLETE
v novem
zavrtku od celofana
Higijenski — zanesovane
proti nečistoti — pri pre-
lomu brez izgube!

Oglas reg. pod S. br. 5639 L. III. 1939.

šnji gospod prošt. p. Alfonz Klemenčič le-
po razložil pomen in smisel te Ganglove
mojstrovine, ki je edinstven okras našega
pokopališča in ponos našega mesta, katere-
ga zvesti sin je bil pokojni umetnik.
Kip iz bronu je visok 2,30 m, podstavek
ima 1 m višine. Kip tehta 1.300 kg. Me-
ščani in okoličani so hodili trumoma ogled-
ovat to veličastno delo svojega rojaka
umetnika, ki je s svojimi deli proslavil ime
svojega rojstnega kraja.

Ganglov »Kristus, osamel popotnik« na-
pravlja na gledalca mogočen vtis. Sedaj
stoji pri Sv. Roku in razodeva v celoti in
posameznostih — posebno z bolestinim izra-
zom svojega obraza — toliko lepote, miške
in trpljenja, da se ga ne moreš nagledati.
Treba bi bilo peresa in besede sorodnega
umetnika, da bi pravilno očrtal in ocenil
visoko umetniško vrednost tega poslednje-
ga Ganglovega dela.

Nestor učitelj

Bojli redki so pomembnejši življenjski ju-
bileji v učiteljskih vrstah, kajti ta poklic
je toliko naporen, da večini njegovih pri-
padnikov že zgodaj izčrpa življenjske moč-
i. Nedavno je pa praznoval zastopnik naj-
starejše učiteljske garde v šaleški dolini
g. Franc Skaza, učitelj v pok. v Velenju
svojo osemdesetletnico.

Rojen v Pesjem pri Velenju 1. 1859. je
po nižji srednji šoli maturiral na maribor-
skem učiteljski šoli. 1882 ter potem nastopil
križev pot mladega slovenskega učitelja,
odnosno podučitelja. Deloval je v šolah v
Šmarju pri Jelšah, pri Sv. Urbanu pri Ptu-
ju, v Ponikvi pri Celju, v Polju pri Pod-
četrniku, kjer si je ustanovil lastno ognjišče,
potem še v Št. Janžu na Vinski gori, do-
kier se mu ni izpolnila želja, da je l. 1901
nastopil službo v svoji najožji domovini,
v Velenju. Tu je služboval še do l. 1922., ko
je stopil po dobrih 40 letih trdega dela
med šolsko mladino v zasluženi pokoj, ka-
tereza še sedaj uživa v najožjem rodbin-
skem krogu v svojem idiličnem domu.

Idealno je delo vzgojitelja mladine, a s
trajnem je posuta pot učitelja, kar je bilo
zlasti občutiti pred osovbojenjem. Ta re-
sniča se je uveljavila tudi pri našem ju-
bilaru v polni meri, ki pa je skusil tudi s-
ker mnogo udarcev usode, zlasti še, ko je
kruta smrt zasekala mnogo vrzeli v nje-
govi rodbini.

Ko mu sedaj kot osemdesetletniku ne-
maru uhajajo misli nazaj v preteklost, ga
pač lahko navdaja z zadovoljstvom in po-
nosom zavest, da je vršil svoje dolžnosti
vsestransko do skrajne meje, kajti živel je
za svoje stanovsko delo, za svojo v vzgojo
mu poverjeno mladino, a živel tudi za svo-
jo rodbino. Številnim generacijam, ki mu
v teh dneh kot njegovi bivši učenci izražajo
svoje čestitke, se pridružujemo tudi mi s
iskreno željo: še na mnoga zdrava in sa-
dovoljna leta!

— Pri neredni stolici, napetosti črev
vsled zapeke prav odlično odvajajo
»Franz-Josefova« grenka voda
zaostanke prebave nakopičene v črevih.
V zdravniški praksi se uporablja »Franz-
Josefova« voda s polnim uspehom pri
odraslih kakor tudi otrocih.

Reg. po min. soc. pol. in z. zdr. S-br. 15.485 25 V 95.

Kulturni pregled

Koncert poljskega mojstra v Ljubljani

Nastop poljskega klavirskega virtuozu
Friedmanna je privabil v ponedeljek
v veliko dvorano Filharmonične družbe ma-
lone rekordno število poslušalcev. Dokaz,
kako živahen je odmev v našem koncert-
nem občinstvu, kadar se v naši sredini ogla-
si ime tolikšnega slovesa, kakor je ime
Ignaca Friedmanna. Rekel bi, da vendarle
najdemo za resnično umetnost v slovenski
prestonici na pretek poslušalcev. Najbrž
bo že res, da je temu vzrok naša prirojena
ljubezen do glasbe in lepote. A po drugi
strani smo s premmogimi vezmi spojeni s
sredini in zapadnoevropskim glasbenim živ-
ljenjem in razpolagamo že z izdatno glas-
beno tradicijo. Ta naša tradicija pa ni le
v ustvarjanju, temveč je morda še v večji
meri tradicija umetnostnega doživljanja.
Tej tradiciji se je torej oddolžilo naše me-
sto vprico tega mednarodno močno zaslo-
velega umetnika.

Ze uvodni pozdrav mu je mogel toplot-
povedočiti, da se nahaja v slovenskem
okolju. Tudi spored je bil sestavljen ne-
kako v znamenju časa. Saj mojster Fried-
mann ni le izrazit tolmač Chopinove muze.
Razume se takisto na Mozarta in Schu-
manna in mnoge druge klavirske klasike.
A Chopin je spadal v oserje njegovega
ljublanskega koncerta. Težka usoda, ki je
zadela njegov narod in njegovo prelesto
domovino, še dolgo ne bo mogla izbrisati
domovne, ki jih je poljski narod po-
dardi človeštva po svojih stvarnikih na

vseh področjih duha in dela. A kakor je
poljsko ljudstvo veliko v tvorcih, prav ta-
ko širna je tudi vrsta umetnikov, ki glasbo
reproducirajo in jo posredujejo skozi pri-
zmo svojega prefinjenega umetnostnega
čutenja. Med temi zavzema eno najodlič-
nejših mest naš gost. Dvakrat radi smo
torej prisluhnili njegovi tonski besedi in se
je radovali.

Sodim, da je bilo mojstru Friedmanna
že po prvih akordih Mozartovega Ronda
jasno, kako zna ceniti naše občinstvo re-
snično umetnost, to belo krizantemo, ki v
naši sredini ni tuja. Friedmann si je priza-
deval Mozartovo umetnino predočiti čim
bliže živčnoumetnostnemu nastroju sodob-
nega človeka. VIII je vanjo mnogo gibčno-
sti z odtenki tempov, s poudarkom dra-
matičnih zapletov, forsiranjem basov. Končna
slika je pa bila vendarle izredno plastična,
utrip skladbe izviran. Ta in naslednji dve
točki kajpak nista dali slutiti, do kakšne
popolnosti se bo poljski umetnik razvnel
pri Chopinu! Tu je bil višek koncerta, ka-
kršnega v tej izraziti popolnosti pri nas
najbrže še nismo doživeli. V naslednjih
sedmih točkah je drhtel v dvoranah duh polj-
skega glasbenega genija. Pod elegantnim,
bleščočim se francoskim loščem je zvenel
poljski narodni napjev in njegov samosvoj
ritem. V Mazurkah se je kar vidno oglasil
kujavljak.

Kaj nas je pri Friedmannovih predočbah
Chopinovih umotvorov tako silno razvnelo,

da je poslušalcem zastajal dih? Ali je bil
morda Friedmannov romantični zanos, ki
je predvajane skladbe izrazil s takim vi-
škom popolnosti? Pri njegovih 57 letih mu

tega ne bi prisodil. Za predpisanimi tempi
se skriva ples sugestivnih odtenkov, ki s
izvirnim poudarkom dramatičnih vrhuncov
in z napeto plastično igro predochi skladbo
z njeno najmočnejšo udarno silo. Chopinov
Noturno op. 35 spada izrazno gotovo med
sila sestavljene umetnine. Friedmann je
letil z nekako artistično eleganco, dobro

zavedajoč se, da je njegov genijalni rojak
prvi zanesel v glasbo bohemstvo v njega
najčistejši obliki. Mazurki sta se predsta-
vili v drugem slogu. Pred nami je plesala
živa poljska vas, v pisanih narodnih nošah
in z vso neugnano silo njenega izvirnega
glasbenega ritma.

Friedmannu je tehnika malone postran-
ska stvar. V teku vsega koncerta je niti
opazil nismo. Skladbe so mu vprašanja iz-
raza in ritmičnih odtenkov. V obojem je
čarovnik silne sugestivnosti. Baš zato ga
ne štejemo med romantike klavirske inter-
pretacije, marveč med zagovornike sodob-
ne stvarnosti. A prave skrivnosti umetni-
kove duše ni tako lahko odkriti. Presene-
tila je končno tudi njegova vzorna igra iz-
zapestja, kakoršino vidimo v taki popolno-
sti le pri izrednih klavirskih virtuozih.

Ta večer ostane v trajnem spominu!

Dr. B.
(Ne vem, kako je pri drugih poslušalcih,
a mene je topot silno motilo tisto razsežno
belo platno, ki je venomer zanašalo v hram
čiste umetnosti neko kričečo noto. Ali ne
bi kazalo, da podjetje zastrje njegovo belino
s kako zaveso, tako da bo dvorana ob ta-
kih prilikah tvorila arhitektonsko in barno
urejeno enoto. Morda ta izdatek ne bo tako
hud, da ga podjetje ne bi storilo zaradi
našega glasbo ljubečega občinstva?).

Naša grafika na Danskem in švedskem

Društvo prijateljev umetnosti »Cvijeta
Zuzorci« v Beogradu je v zvezi s danskim
kuzničarjem in prijateljem naše države
E. S. Hansenom organiziralo na Danskem
in švedskem razstavo jugoslovenske gra-
fične umetnosti. Na tej reprezentativni
razstavi naše grafike je zastopanih okrog

20 slikarjev iz Jugoslavije s 300 deli v ras-
nih tehnikah: z lesorezi, litografijami, mo-
notipijami, ujedankami l. dr. Razstave so
bile na Danskem prirejane v več mestih:
Kjöbenhavn, Odense in drugod. O njih
so pisali mnogi danski listi in strokovni
časopisi ter naglašali značilnosti naše gra-
fične umetnosti. Tako je neki list pisal:
»Lahko bi mislili, da bo v jugoslovenski
umetnosti zapustil svoj pečat boj med za-
padom in vzhodom, med orientalskim mi-
sticizmom in umetnostnimi zasnovami za-
pada. Toda vpliv zapada očitno prevladuje.
Eden izmed umetnikov, Hinko Smrekar,
predstavlja s svojim ciklom lesorezov »Se-
dem smrtnih grehov« čisto evropski izraz,
medtem ko je Tone Kralj, originalen in
jasen kakor dan, kakor se zdi, pod vpliv-
om umerjenega surrealizma. Izmed osta-
lih razstavljajcev so v kritikah posebej
omenjeni še Slovenci Elda Piščanec, Nande
Vidmar l. dr.

Tudi švedska kritika je posvetila ras-
stavi naših grafikov zadostno pozornost in
je s simpatijo prikazala njihova dela.
O delih slovenskih grafikov sodi kritik
nekega švedskega lista: »V lesorezu Vaški
motivi, delu Franceta Kralja, je dokaj
osebnega stila, čeprav je Tone Kralj pre-
pričevalnejši s svojimi težkimi ujedankami
»Ulica«, serijo štirih velikih risb. Miha
Maleš ima pozornosti vredno aquatinto
»Mlado deklet«, malce francosko nastrojeno
France Mihelič pa razstavlja dve fini, ega-
gantni litografiji s mehko tehniko; ena iz-
med njih, »Melanholija«, učinkuje neodol-
ljivo. Mihelič je pravi umetnik in risba,
ki jo imenuje »Kmet«, dokazuje, da je do-
ber risar. Elda Piščanec je razstavila dve
monotipiji, ki sta dokaj originalni. Napo-
sled omenjamo Draga Vidmarja, ki ima
nekaj lepo komponiranih lesorezov in Nan-

Domače vesti

Umri je soustanovitelj Jugoslovenskega odbora v Južni Ameriki. V Dubrovniku je umrl v starosti 75 let zaslužni nacionalni borec Jozo Kalahatović, ki je bil doma s Pelejšca. Kot mladenič se je podal kakor toliko dalmatinskih rojakov v Južno Ameriko in tam je po nekaj letih trdega dela imel srečo. Že pred vojno je imel lepo premoženje, a ni nikdar poznal sebičnosti in pohlepa. Radodarno je podpiral siromašne rojake, največ svojega premoženja pa je žrtvoval za narodno stvar. Po izbruhu svetovne vojne je bil v Južni Ameriki ustanovitelj Jugoslovenski odbor in je Kalahatović kot njegov soustanovitelj tudi gromotno podpiral odborovo propagandistično delovanje. Ustanovil je tudi list »Sloboda«, kupil zanj tiskarno ter nosil sploh vse stroške uredništva in uprave. V svojo domovino se je vrnil šele na stara leta po osvoboditvi ter tiho in skromno živel v Dubrovniku.

Diplomiran je bil na beograjski univerzi za inženjerja sumarstva g. Jurij Hočvar z Bleda.

Učitelj, upokojenci s Celja in okolice se sestanejo zadnjikrat to leto v soboto 9. t. m. ob 14. ozir. 16. uri v celjski nabavljalni zadrugi. Priznajo nam polnoštevne udeležbe!

Tajnik našega poslanstva v Sofiji je umrl. Po kratki bolezni je umrl v Sofiji tajnik našega poslanstva dr. Evgen Culek, ki je bil doma iz Slavonske Požege in star komaj 34 let. Pokojni dr. Culek je dovršil pravne študije v Parizu in je bil pred 8 leti sprejet v diplomatsko službo. Nekaj let je služboval v Beogradu v zunanjem ministristvu, od februarja 1936. pa je bil tajnik našega poslanstva v Sofiji. V diplomatskih krogih si je pridobil mnogo prijateljev, a tudi bolgarska javnost ga je cenila kot iskrenega delavca za zblizanje obeh bratskih narodov. Mladega diplomata bodo pokopali v njegovem rojstnem kraju v Slavonski Požegi.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

Poslovni odbor banovinskega turističnega sveta je imel v torek svojo 13. redno sejo, ki ji je predsedoval predsednik tega odbora Dragotin Trstenjak, načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo kr. banke uprave. Dnevni red se je obsegal tudi samostojno referate, ki so jih podali banovinski referenti za turizem Sottler, Šošarić in Vodopija o vprašanju priprave za zimsko turistično sezono 1939/40 in poletno turistično sezono 1940, o pomanjkljivosti turistično-propagandne publicitete in o statistični turistično-propagandne delavnosti. Načeto je bilo tudi vprašanje finansiranja potreb turizma vočbe. Spričo aktualnosti, važnosti in obsežnosti snovi bo poslovni odbor nadaljeval razprave o nekaterih področjih na prihodnji seji. Vočbe je stalo, ki ga je zavzel poslovni odbor do vseh aktualnih vprašanj turizma spričo vladajočih izrednih razmer: vzdržati in se v prehodno poslastani konjunkturi tem bolj pripraviti za povečane naloge po zopetni konsolidaciji mednarodnih političnih prilik. V ta namen je treba s turistično delavnostjo — seveda ob primerni racionalizaciji in varovanju največje štetljivosti — nadaljevati, osredotočeno zlasti na notranji turizem in mobilizirati potrebna denarna sredstva.

Julijev vojaške obrtne šole v Kragujevcu. V prvi polovici preteklega leta, ko je mala Srbija začela ustanavljati lastno industrijo orožja, v Srbiji še ni bilo dovolj strokovnjakov za novo tovarno. Zato so že leta 1854 orožarni v Kragujevcu priključili vojaško obrtno šolo, v kateri naj bi se bil usposobil naraščajoča delo v tovarni orožja in v orožarni. Iz skromnih začetkov se je vojaška obrtna šola dobro razvijala in izpopolnjevala ter je zdaj po zaslugi tega učnega zavoda, njegovih učiteljev in učencev dosegla naša industrija orožja ugledno mesto. Za proslavo 85letne vojaške obrtne šole bo izšel zgodovinski opis te važne ustanove.

Smrt zvezdnega učitelja in obrtnika V Poževarju je umrl upokojeni učitelj in posestnik Trajko Ristić. Rodil se je l. 1865. v Vranju, v Poževarju je bil dolga leta služboval in je tam tudi ostal kot upokojenec. S svojo življenjsko družico si je pridobil Ristić lepo premoženje, a je vse radežal v prosvetne in dobrodelne svrhe. Tudi kot upokojenec se je požrtvovalno posvečal posebnemu delu. Poučeval je nepismene vojske in brezplačno sodeloval pri najrazličnejših izobraževalnih tečajih. V vseh vojnah za osvoboditve se je hrabro boril kot rezervni oficir ter si pridobil mnoga visoka odlikovanja. Učiteljski stan je z njim izgubil vzornika neumornega dela in borbe za narodno prosveto in kulturo.

da Vidmarja, ki ga predstavlja odlična risba »V bolnici«.

Na splošno sodi švedski kritik o jugoslov. grafiki, da kaže mnogo znanja, da pa ji nekoliko nedostaja umetniške gracije in fantazije, čeprav ima sicer mnogo fantastičnih motivov. V ostalem pa kaže naša grafika »vrsto odličnih umetnikov z visokim standardom«. In švedski kritik sklepa: »V nekem pogledu so ti umetniki bolj odarjeni nego drugi: žive v deželi, čije romantična lepota, narodni tipi in stara mesta nude ogromno motivov«.

Zaniski

»PRI BELEM KONJIKU«

R. Benatzkega opereta »Pri belem konjiku« je s ponovno vprizoritvijo v letošnji sezoni naleta na občinstvo na močan odziv. Privlačnost te opere je v nekaj posebnih pogovkih in šlagerjih, ki so prikrojili bolj za sentimentalna srčka kot za ritmične nožice. Hribovski okoliš, ki se da za silo presaditi v katerikoli alpski kraj, omogoča izdatno uporabo narečja; kopicenje burkastih situacij in smešnih šaljkov pa je razvedrila željnim vedno dobrodošlo, posebno če je podano v dovipni obliki. — Kar nista položila zabavnega v svojo opereto skladatelj Benatzky sam in libretist Müller, to so pridelali dirigent Štrifol, ki je opereto obenem poslovenil, nadalje režiser Šest, pa koreograf Golovin z igralci vred: plačilnim natakarnem Leopoldom M. Sancin, renomiranim rhiščnim tovarnarjem Kotenino (g. Zupanom), temperamentno gostilničarko Polonco (ga. Poličeva) jezličnim advokatom Kalinom (B. Sancin), ter gđ. Hejbalovo, Bankartovo, Barščevo in gg. Pečkom, Simončičem ter ostalimi v večjih in manjših vlogah. Po

Deset novih šol v Bošanski krajini. Centralna unija za varstvo otrok je določila 1.500.000 din za zgradbo 10 osnovnih šol v najbolj zapuščenih in najrevnejših krajih Bosanske pokrajine. Posebnemu odboru je bila naložena naloga, da ugotovi, kje so šole najbolj potrebne in da potem vrši kontrolo nad uporabo v šolske namene določenega sklada.

Splavarjem Savinjske in Dravinjske doline. Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu je na prošnjo zadruge splavarjev s 1. oktobrom podaljšala vozno ugodnost po železnici za splavarje srezov Gornji grad, Kravograd in Maribor pod istimi pogoji kakor doslej. Zadruga splavarjev opozarja vse splavarje, da si nabavijo primerne slike-fotografije, da jih bo direkcija državnih železnic v Ljubljani lahko potrdila.

Nad 400 prič zaslišanih. Iz Murske Sobotice poročajo: V zadevi poverbe varstvene denarja na sreskem sodišču v Murski Soboti je bilo doslej zaslišanih 400 prič. Kakor smo že zabeležili, je poverbe zagrešil sodni oficir Štefan Friedrich, ki je bil že pred meseci aretiran. Sodna preiskava je dognala primanjkljaj 700.000 din varstvenega denarja. Z obrestmi in ta vsota narasla že na 800.000 din. Sodna razprava bo pokazala, kako je bilo s tem denarjem. Baje je bilo glavni vzrok toliko porabi zaupanega denarja hazardiranje Preiskovalni sodnik je zdaj končal z zasliševanjem prič in je spisal izročil državne moči, ki bo v kratkem sestavil obtožnico za razpravo. To bo največja razprava, kar jih je bilo dozdaj v Murski Soboti.

Originalen izum upokojenega oficirja. V uredništvu našega lista se je včeraj oglašil g. Aleksander Petričić, major v pokloju (naslov: podaljšek Aleševčeve ulice 40, Ljubljana VII). G. Petričić si je bil zastavil nalogo, izpopolniti pogon triciklov, da bi pri najmanjši potrošnji energije dosegel najboljši tempo. Da je prišel na to idejo prav v Ljubljani, ni prazen slučaj, saj je naša prestolnica s svojo okolico izrazita pokrajina koles in triciklov. Na tisoče je mlekaric po obronkih vaseh in drugih malih in srednjih ljudi v mestu in po predmestjih, ki neprestano prevajajo vse mogoče tovore na vse strani. Poganjati takle tricikel, zlasti kadar je do dobra natovorjen in sedi na njem slabotna ženska ali vajenec v otroških letih, nikakor ni majhna reč. G. Petričiću se je porodil plemenita zamisel, kako bi zmanjšal napor človeka, ki triciklole poganja. In je nalogo rešil tako, da je namesto pritiska z nogami na pedale uvedel pogon na osnovi človekove teže. Ki se na preprost način prenaša preko sedeža na kolo. Iznajditelj je svojo zamisel izvedel za zdaj samo na triciklih izum pa je pripraven, da se s primerno preudobno uveljavi tudi za dvokolo. G. Petričiću ni do tega da bi dal svojo iznajdbo patentirati, pripravljen pa jo je vsakemu interesentu, mehaniku, tvorničarju ali zasebniku staviti na razpolago. Kadar se bo Petričićeva ideja uveljavila tudi na triciklih, se obeta pravcata revolucija v našem kolesarskem prometu. Hitrost vožnje na njegov način zavisi, kakor smo rekli, od človekove teže in tako se utegne uresničiti fantastična novotarija, da bodo v kolesarskem sportu prišli do moči in slave predvsem — debeli, težki ljudje.

Občinski odbor Rdečega križa v Medvedah sporoča svojim članom in prijateljem društva, da bo v nedeljo 12. t. m. ob 10.30 (po službi božji) v ljudski šoli v Preski predavanje »O strupenih plinih in kako se ščitimo pred njimi«, ki ga bo imel g. dr. Justin. sanitet. polkovnik v pokloju.

Naročilnikom »Zvončeka« javljamo, da izdeta novembra (9.) in decembra (10.) številka »Zvončeka« v dvojnem, skupnem zvezku pred Miklavžem. Uprava.

zaslugi vseh naštetih slišimo na primer v bohinskem letovisku prešerno zavijati po »rajnško«, ob kimanju kravjih repov in glav pa piešje planšarice na tangov ritem. Zaljubljeni natakari Leopold zaluci v občinstvo takšen visoki »be«, da bi v resnici zalezel za nastopno tenorsko arijo v »Aidic«. Kot predstavnik »svobodnega« policia sme v nateskanem stanju kar spričo občinstva zabavljati čez današnje svetovne razmere in se povrniti na lepem poverbo z lastno gospodarico, gostilničarko Polonco. Sami privilegiji, ki so menda samo še v opereti možni.

Vsak operni pevec bi si smel čestitati ob takem glasovnem napreduku kakor ga je napravil v najkrajšem času bivši dramski igralec g. M. Sancin. Za našo opereto je neprecenljiv ker je tiste vrste operetni tip, ki ga že dolgo posešamo. Na prvi mah je simpatičen in kretinji in glasni. — V vlogi Metke Kotenine je uspešno debutirala mlada gđ. J. Bauhartova. Okretno se je sukala v vlogi »boljše gospodične«, ki kot brhko dekle s preprosto mikavnostjo zapleta v svoje mreže samega advokata Kalina. Raznolikih dogodkov polna opereta »Pri belem konjiku« se je v sedanjih uprizoritvi obnesla. P. š.

Veliko delo o hrvatski kulturi. V Zagrebu je izšlo obsežno delo znanega publicista in političnega zgodovinarja Josipa Horvata »Kultura Hrvata kroz 1000 godina«. Knjiga šteje okrog 600 strani in je obilno ilustrirana.

Zbrani spisi Iva Vojnovića so pričeli izhajati v Beogradu v Konovi založbi. Urednik to izdaje je pesnikov brat, znani publicist, zgodovinar in diplomat dr. Lujo Vojnović. V prvi knjigi so objavljeni na uvodnem mestu urednikovi spomini, na to pa

Iz Ljubljane

Nestroyeva Utopljenca na Barju. Člani Dramatičnega oddelka Sokola Ljubljana IV. so v nedeljo 5. t. m. vprizorili v Gasilekem domu na Barju znano Nestroyevo burko »Utopljenca«. Zahvaljujoč spretnemu vodstvu ter premišljeni reklam. se je kljub izredno slabemu vremenu napolnila dvorana Gasileškega doma do zadnjega kotička. Društvo je preskrbelo za vlogo Buče upokojenega člana skopljanske drame g. Koleša, medtem ko je vlogo Smole odigral in vsi igra središčni član ljubljanske drame g. Evgen Frelih. Vloge so bile v glavnem dobro razdeljene in so vsi igralci nudili hvaležnim gledalcem dve uri prigranskega smeha. Dolge odmore je izpolnilo solo petje društvenega člana ob spremljavi harmonike in kitare, ki je publiki zelo ugajalo. Kakor čujemo, ima društvo namen z »Utopljencom« oditi še v Črnomelj, na Vrhniko, v Borovnico in morda še kam drugam. Želimo agilnemu Sokolu povsod toliko uspeha in toliko iskrenega aplavza, kot ga je bil v nedeljo deležen na Barju, ter čestitamo vsem igralcem, zlasti pa režiserju, ki je vložil v igro cel kapital v obliki naporov in ljubezni do stvari.

Srajce, kravate - Karničnik - Nebotičnik

Tudi ob sobotah dopoldne je odprta šentjakobska knjižnica v Ljubljani, Kongresni trg 7, in sicer od pol 10. do 12. Izposoja knjige v 10 jezilih in modne B-sti!

V sokolskem domu v Šiški se bo v petek 10. t. m. ob 20. in v nedeljo 12. t. m. ob 11. vrtil sokolski in kulturni film »Zlet bolgarskih junakov v Sofiji«. Predvajanje tega sokolskega filma je zvezano s predavanjem o pomenu zleta junakov v Sofiji. Sokoli in Sokolice iz Ljubljane in okolice so vabljani, da si ogledajo film. Posebno vabljena je sokolska mladina in vsi oni, ki so se zleta v Sofiji osebno udeležili.

Martinov večer priredi Sokol Ljubljana—Šiška v svojem domu v soboto 11. t. m. ob 20. Vse prijatelje Sokole vjudno vabimo. Lov na gosko, pies itd. Vstopnina 6 din. (—)

Društvo absolventov drž. trgovskih šol v Ljubljani vabi vse svoje člane in prijatelje društva na predavanje, ki ga bo imel g. prof. Ivan Rudolf o temi: »Vojna in gospodarstvo«. Predavanje bo drveni ob 20. v restavraciji pri »Šestici«.

DANES JE IZšla NOVA ŠTEVILKA »DRUŽINSKEGA TEDNIKA«.

Ljubljanska filharmonija priredi v petek 17. t. m. v unioński dvorani simfonični koncert, pri katerem bo sodeloval klavirski virtuos g. A. Trost. Dirigent g. M. Šijanec.

Idrijski kroček vabi na »Šilkrofov večer« v soboto 11. t. m. ob 20. v gostilni Vidmar na šentjakobskem trgu. Vabljani vsi rojaki in prijatelji.

Prima koroški KROMPIR dobite pri JUGOPROMET, Kerkova 11.

Divje svinje na robu Ljubljane. Nereditno vreme z neprestanimi preobrat, v katerih v glavnem prevladuje mraz, je najbrž krivo, da se je to jesen nekaj svinj — cele družine z mladiči — zateklo okraj do praga Ljubljane. Že pred kakšnim tremi tedni so jih ljudje opazili po travnikih in logih med Vnanjimi goricami in Vičnem, te dni pa so spet prišle na spregled. Očitno je, da so divje svinje našle k nam iz krimskih gozdov, preplavale Ljubljano in šle iskati hrane in zavetja proti mestu. Največ se potikajo po polju okrog Mestnega loga onkraj Ceste dveh cesarjev. Ker so kmetje v glavnem že zdavnaj pospravili prideleke z njim, živali nimajo prilike da bi delale kaj prida skode, in zato ljubljanski lovci tudi ne pripravljajo kakšnega pogona za njimi.

ČIK-BONBON pozna že vsaka fara. To je zdrava reč, da ni ji para:

Zanimivosti pri izkopavanju temeljev na nekdanjem samostanskem vrtu. Te dni so proti Nunki ulici obrnjeni gradnji temeljev za stanovanjsko hišo Pokojnisknega zavoda prišli na sled ostanok rimskega zida. Nekako pod stari nunnskim zidovjem so namreč delavci gradbene podjetja Stavne družbe našli na mogočen kamenit zid, ki je že po svoji obširnosti obratna nase pozornost. Vodstvo tega podjetja je takoj ustavilo delo in obenem obvestilo narodni muzej o tej najdbi. Došli strokovnjaki so takoj ugotovili, da je globoko pod zemljo odkrito vseakoro rimsko zidovje Obenem s temelji velikega okroglega opazovalnega stolpa, stoje

se vrste Vojnovičeve pesmi in že pozabljene, danes tudi vsebinsko in oblikovno obdelana proza izza prve razvojne dobe. Ta celotna izdaja pa bo nudila jasno podobo celotnega slovstvenega razvoja Iva Vojnovića. »Hrvatska revija« pa v svojem poročilu ugotavlja, »da se v Hrvatski ni moglo naći ni jedno nakladno poduzeće, koje bi izdalo sabrana djela autora »Dubrovačke trilogije« i »Gospodje sa sunceokretom«. Ili su kod toga djelovali i drugi faktori?«

Hrvatska knjiga o poljski zgodovini. V Mali knjižnici Matice Hrvatske je pravkar izšel spis dr. A. Grabišanskega »Šinteza povijesti Poljske«.

Iz češke literature. Korespondenco med velikim kritikom F. X. Šaldom in Zdenko Braunerjevo bo izdalo pri Melantrichu Društvo F. X. Šalde v Pragi. Letos je izšla korespondenca med Šaldom in Březino. — V knjižnici »Lidovih Novin« izhaja za svetovno nagrado izbrani češki roman o španski državljanski vojni »Satan govori španski, Evropski literarni klub pa je izdal roman Fr. Kofika »Največji izmed Pierotov«, ki je v češki tekmi za svetovno nagrado zavzel prvo mesto in je sedaj najbolj čitana knjiga na Češkem. — Evropski literarni klub v Pragi bo v kratkem izdal že nekaj časa pripravljani dokumentarni zbornik »Kaj so dale češke dežele Evropi in Glovstvu«, v katerem bodo izšli pripevki 45 strokovnjakov, katerih vsak bo s stališča svoje stroke označil in ocenil češki prispevek h kulturnemu razvoju Evrope.

Spis o današnji Turčiji. V Sarajevu je izšla 192 strani obsegoča knjiga Munira Sahinovića-Ekremova »Turska — danes i sutra. Prosjek kroz život jedne države«.

Največja tragedinja naše dobe, nepozabna Maria Stuart — Katarina Hepburn v prekrasem filmu **UPOKORNICA** za pravico in enakovrednost ženak. Kraml posnetki iz Sicilije, iz londonskega muzeja voščenihi lutk itd. — Teška drama o borbi nežnega ženskega srca, film o ženi — ki je s svojo borbenostjo poboljšala položaj evropske žene! Ta film je vzbudil svojčas veliko senzacijo po vsem kulturnem svetu! — Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

Veličastna melodrama ljubezni in junaštva! V gl. vlogi najlepše dekle Amerike, divna MOVITA in stasiti John Carroll. Kot dopolnilo velesenzacija: **IZGUBLJENO MESTO.** Jačje od »Frankensteina«, napetejše od »DRAKULE« in razburilivejše od »King-Kongca«. — **KINO SLOGA**, tel. 27-30. — Danes ob 16., 19. in 12.15 uri.

VELIKA LJUBEZEN Slajna komedija z William Powellom in Myrno Loy. — Humor, duhovitost in smeh za vsakega. **KINO MATICA**, tel. 21-24 — ob 16., 19. in 21. uri.

čega na vogalu tega rimskega obzidja, so delavci pri razkopavanju našli še na majhen kanal, zgrajen iz opeke. V njem so položene močno razjedene kabelske žice, ki jih poštna in telefonska sekcija nima v svojem seznamu. Te žice, — po številu jih je šest — so položene prav za obzidjem samostanskega vrta, po kakovosti so iz bakra in močno izolirane. Izpeljane so nekako ob rimskem zidovju in nad njim naprej čez Nunsko ulico Milislijo, da izvirajo ti vodi od začasne postavitve električnega omrežja iz svetovne vojne, ko je bilo v uršuliskem samostanu nastaneno vojaštvo. Poleg tega so delavci odkopali še nekaj drugega zidovja, ki najbrž istotako izvira iz tiste dobe za enkrat je razkopavanje zidovja ustavljeno. Po temeljitem pregledu ostanok rimskega zidovja se bo seveda razkopavanje nadaljevalo.

V ČEVELJ zaprta noga ni zdrava ako jo ne negujete. ŠANOPED je nepogrejljiv. Vročica 2.— din.

Krompir in sadje na trgu. Zaradi splošne negotovosti, ki v zvezi z novo svetovno vojno sega iz razburkane Evrope tudi v naše mirne kraje, se ljudi pri nakupovanju živeža lotevata zaskrbjenost in nemir. Tisti, ki imajo dovolj sredstev na razpolago, se letos precej obilneje zalagajo za zimo kakor prejšnja leta, a zlasti še zaradi pospešene izvoza življenjskih potrebščin naglo naraščajo tudi cene domačih pridelkov. Včera je bilo na trgu precej krompirja na ponudbo, a cene so se v splošne gibale od din 1.25 do 1.50 na debelo za kilogram. Kmetje so zadnje čase napovedovali, da bo krompirja kmalu zmanjkalo, a velik dovoz zadnjih dni in huda konkurenca na trgu dajejo upati, da so bile te napovedi zgrešene. Cene sadju so se nekako ustale. Kostanj je povprečno po 2 do 3 din liter, lepa jabolka so po 2.50 din navzgor, lepše bruske od 4 din dalje. Grozjda pa se je zadnji čas nekoliko podražilo in je v splošnem po 8 do 10 din kilogram.

Samo kratek čas! LEPO DARILO za dijaka ali vojaka:

- 1 čopč za britje,
- 1 aparat za britje,
- 10 britvice,
- 1 milo za britje,
- 1 zobno ščetko,
- 1 zobno pasto,
- 1 kom. toaletnega mila,
- 1 doza za milo,
- 1 steklenica kolonske vode,

stane samo **Din 30.—** Ako želite da Vam pošljemo po pošti uplačljivo gornji znesek plus Din 4.— za priporočnico na ček rač. 13285 ali v znakch na naslov: **Foto Tourist LOJZE ŠMUC, Ljubljana — Aleksandrova cesta 8.**

Esperantoko društvo Ljubljana, vabi esperantiste na redni članski sestanek, ki bo drveni ob 20. pri »Šestici«. (—)
J. N. A. D. Jugoslavija. — Drveni ob 20. obvezen sestanek vseh članov-juristov. Popoldne ob 17. deveto nadaljevanje govorniškega tečaja. — Odbor. (—)
Vsaka petek namočena polenovka pri »Bobenčiku«. (—)
JASO. Plesne vaje Redna plesna vaja bo v soboto ob 20. v Trgovskem domu. Jenke Adamič! (—)

Iz Maribora

Otvoritev »Sokolskega planiškega doma« na Pohorju. Za udeležence bodo na razpolago posebni avtobusi v nedeljo 12. t. m. z odhodom ob 8. uri izpred Trga svobode. Prijave, sprejema »Putnik«.
Silavno-izletništvu otvoritev Sokolskega planiškega doma na Pohorju bo v nedeljo dne 12. t. m. ob 11. uri.
Naše narodno ženstvo opozarjamo na predavanje kmetake pisateljice Mare Matobec, ki bo jutri ob 20. v dvorani Ljudske univerze. Odl čina predavateljica bo govorila o položaju kmečke žene. K številni udeležbi vabi žensko društvo.
Za naše sezonske delavce. Že večkrat smo poročali o razočaranju, ki ga doživljajo naši sezonski delavci, ki se vračajo po trdem delu v tujini v domovino, ker ne morejo menjati na naših mejah po odgovarjajoči ceni zadnjih ostanokov zaslužka, ki ga vzamejo s seboj v srebrnih marikah. Na intervencjo naših socialnih in tujskoprometnih institucij je bil dosežen za oktober provizorij, ki pa je bil 4. novembra odpovedan. Na ponovna posredovanja Tujskoprometne zveze v Mariboru ter opozorila, kakšne kvarne posledice more roditi to stanje v nacionalnem in socialnem pogledu, zlasti sedaj, ko se pričakuje vsak dan prvi veliki transporti naših sezonskih delavcev, je Narodna banka poblastila Putnikove poslovalnice naših Tujskoprometnih zvez v Mariboru na gl. kolodvoru (in tudi na Jesenicah), da kupujejo lahko od vsakega sezonskega delavca na podlagi potnega lista in objave Borze dela do 10 srebrnih mark po ceni 13.30. Naši Tujskoprometni zvezi gre vse priznanje za njeno vztrajno in uspešno zanimanje v korist naših bednih sezonskih delavcev.
Razni načrti. V opredelju mariborskih razgovorov je sedaj problem starega mestnega pokopališča, ki ga bodo s 1. jan.

1940 zaprli. Iz gotovih krogov se namreč čuje, da nameravajo ta prostor preurediti za sportne namene. Prav jo pa tudi, da bodo takmaj gradili važejski dom. Proti tem in podobnim načrtom se čujejo ugovori. Med drugim se v gotovih krogih zagovarja misel, da bi bil prostor starega mestnega pokopališča najprimernejši za ureditev »Gaja zaslužnih«. Tu kaj naj bi se postavil neke vrste panteon, kjer naj bi bili pokopani vsi tisti možje, ki so zaslužni za nacionalni kulturni razvoj, probujo ter osvoboditve Maribora. S tem bi bil stalno poživljen spomin na velike može, kar nam je zlasti v današnjih prilikah zelo potrebno.

Iz Studencev. Drveni ob 19. bo predavala v študentski ljudski univerzi znana kmetaka pisateljica Mara Matobec o sodobnih ženskih vprašanjih. Razen tega so na sporedu običajne poučne in zabavne točke.

Ekshumacije. Na starem mestnem pokopališču se sedaj nadaljujejo ekshumacije telesnih ostanok, ki jih bodo prepeljali na druga pokopališča, predvsem na pokopališče ob Tezmem. Tudi je sedaj že precej grobnic, ki so brez železnih ograj, ki jih prodajajo za staro železo. Prodajajo pa tudi nagrobnike in krste, iz katerih se pri izkopavanju telesnih ostanok pobere okostje in preloži v drugo predpisano rakev.

KLOBUKI, kape najnovjše oblike pri »LAMA« Jurčičeva ulica 4. — Prost ogled.

Tovarni avto v brzjavni drog. Pri Zgornji Kungoti je sicer previdni vozač gostilničar Franc R. zavozil v brzjavni drog, ki ga je trikrat prekal. Pri tem se je tovorni avto prekulnil tako, da so kolese močela kvišku. Vozaču se ni po čudnem naključju pripetilo nič hudega, pač pa je dobil sovozač Majhenič lažje poškodbe. Avto je hudo poškodovan.
Nova dvonadstropna stavba. Franciška Berg, soproga industr. zida, v Vilharjevi ulici 10 dvonadstropno hišo. Gradbeni stroški znašajo 720.000 din.

Posebno gibanje. Zasebnica Olga Šmucer je kupila hišo v Metelkovi 23 za 200.000 din. Trgovec Josip Tscharre je kupil od posestnice Karoline Paternolli hišo v Gosposki 17 in na Slomškovem trgu 2 za 745.500 din. Klobučarjeva soproga Amalija Kvas je kupila od posestnice Terezije Cvilk hišo v Einspelerjevi 20 za 60.000 din. Franciška Črepinko je prodala slaščičarju Emanuelu Ilihu hišo in parcelo v Gregorčičevi 7 za 170.000 din. Zasebnica Olga Mravljak je kupila od Kurta Wolkensteina hišo v Kossarjevi ulici 49 za 290.000 din. Inž. Adolf Šoberl je kupil od Vinarske in sadjarske šole parcelo v koroškem predmestju za 47.000 din. Posestnik Alojzij Fajdga je prodal mestni občini hišo v Čvetilnici ulici 30 za 89.400 din.

Kolesa izginjajo. Trgovskemu sotrudniku Srečku Riglerju iz Studencev so odpeljali kolo znamke »Opel« z evid. št. v. 2-132510. Kolo je vredno 1200 din. — Kolo so ukradli tudi Stojanovi Krstiču. Njegovo kolo je znamke »Elfa« in ima evid. št. v. 2-13126. Vredno je 1400 din.

Iz Celja

Benešovo opereto »Navihank«, ki je dožvel v Mariboru velik uspeh, bo uprizorilo mariborsko Narodno gledališče v petek 10. t. m. ob 20. v Mestnem gledališču v Celju. Za to gostovanje vlada v Celju in okolici živahno zanimanje. Predstava je za abonma. Neabonanti naj si nabavijo vstopnice takoj v predprodaji v Slomškovi knjižarni.

Začelna odločitev. Pred mesec imenovana uprava Delavske zbornice v Ljubljani je namestila g. Jožeta Grošlja za celjskega dopisnika Delavske zbornice. Sedaj pa je uprava Delavske zbornice odpovedala službeno razmerje g. Grošlju, ki bo 31. decembra izročil svoje posle sovetu.
Iz duhovniške službe. G. Franc Babšek, ki je šest let opravljal službo mestnega kaplana in jetniškega kurata v Celju, je imenovan za župnika v Svecini nad Mariborom in je včeraj nastopil novo službeno mesto. Za prvega mestnega kaplana v Celju je imenovan g. Franc Ksaverij Korban, doslej drugi kaplan v Celju, za drugega kaplana pa g. Franc Tomineš, doslej kaplan na Ljubnem v gornji Savinjski dolini.

Umrla je v torek v celški bolnišnici 78letna zasebnica Marjeta Kloiberjeva iz Zavodne pri Celju.

Kanalizacija Vodnikove ulice. Odcep za kanalizacijo Vodnikove ulice so na Kralja Petra cesti že uredili. Sedaj nadaljujejo kanalzacijo v Vodnikovi ulici od Kralja Petra ceste v smeri proti Mestnemu gledališču. Vodnikova ulica je od Kralja Petra ceste do Strossmayerjeve ulice zaprta za promet z vozili. Upamo, da bodo dela pospešili, da jih bližnja zima ne bo za nekaj mesecev prekinila, zlasti ker se je kanalizacija itak zakasnila.

Za radi roparskega napada, izvršene ga pred meseci v okolici Rogatca je petčlanski senat okrogne sodišča v Celju v tajni razpravi obsodil posestnikovega sina Jožeta Berka iz rogaške okolice na 1 leto in pol robije.

»Ostani in ostani član Vodnikove družbe!

Prvovrstne bukove in hrastove

PARKETE

dobavljajo po najugodnejših pogojih

REMEC & Kamnik

Gospodarstvo

Vpliv vojne na zunanjo trgovino nevtralnih držav

Izvozne statistike nevtralnih držav za mesec september nam kažejo, da je izbruh vojne v Evropi prav različno vplival na gibanje zunanje trgovine posameznih držav. Najbolj se je zmanjšal izvoz onih držav, ki neposredno mejijo na Nemčijo oziroma so prizadete zaradi blokade. Tem državam vojna ni prinesla nobene izvozne konkurence, kakor so to nekateri pričakovali, temveč beležijo povečanje izvoza le one države, ki ne mejijo od neposredno na Nemčijo ali so od blokade manj prizadete, zlasti pa prekomorske države.

Najbolj občutno nazadovanje izvoza je v septembru zabeležila Švica, ki je v prometnem pogledu hudo prizadeta, ker ji je onemogočen promet po Renu. Vodna pot po Renu je švico doslej vezala z morjem, zato je šel znatni del švicarskega izvoznega prometa preko te vodne poti. S pričetkom vojne med Francijo in Nemčijo pa je postala plova po Renu nemogoča, saj tebe Ren med nemško in francosko obrambo črto. Švicarski promet po Renu se je kon-

central prejel v znani rečni lukci v bližini Basla. Še v avgustu je znašal blagovni promet v tej lukci 270.000 ton, v septembru pa je padel na 5500 ton. Nasproti avgustu se je švicarski izvoz zmanjšal za 54%.

Občutno zmanjšanje izvoza beležita kot sosedni Nemčije v septembru tudi Madžarska in Jugoslavija. Madžarski izvoz se je zmanjšal nasproti avgustu za 38,2%, naš izvoz pa je nazadovao za 39,4%. Tudi nizozemska izkazuje za september zmanjšanje vrednosti izvoza nasproti avgustu za 28% in švedska za 29%.

Norveška, ki ima od blokade prost izhod na Atlantski ocean pa je zabeležila v septembru že povečanje izvoza, in sicer za skoro 6%. Še v večji meri, namreč za 13%, se je povečala vrednost izvoza Zedinjenih držav. Argentina kot največja izvozna država Južne Amerike je povečala v septembru vrednost izvoza nasproti avgustu za 7%. Japonski izvoz pa se je dvignil za 3%.

inž. sporn, bančni prokurist Muharemagić in šef računovodstva državnih rudarskih podjetij Murko.

— Usnjarska in čevljarstva industrija zahteva prepoved izvoza surovih kož. V torek je bila v Beogradu konferenca tamonjnih usnjarske in čevljarstva industrije, ki je sklenila zahtevati, da se prepove izvoz surovih kož in da se omogoči kompenzacijski uvoz kemikalij in surovin proti izvozu naših kmetijskih proizvodov. Kemikalije za to industrijo so se podražile za 50—60%, nekatere vrste eksportne stroje pa za 100%. Tudi surovine kož so se podražile, in sicer telečje od 9—11 din v avgustu na 17—22 din kg.

— Pogajanja o cenah naših proizvodov pri izvozu v Nemčijo. V Beogradu se mučita dve nemški gospodarski delegaciji. Obe vodi dr. Bergemann, ki se je prejšnj mesec kot podpredsednik nemške delegacije udeležil tudi trgovinskih pogajanjih z našo državo v okviru stalnega jugoslovnsko-nemškega gospodarskega odbora in je tudi za Nemčijo podpisal novi trgovinski sporazum. Obe delegaciji se pogajata o cenah naših proizvodov, zlasti moke in žita, kakor tudi o načinu izkoriščanja predvidenih kontingentov.

— Kontrola kakovosti jabolk na nemško-jugoslovnski mejli. Prizad je obvestil iz voznike in sta za čas izvozne sezone jabolk postavljena na nemško-jugoslovnski mejli kot kontrolorja Ilija Stanišić v Spilju in Dragoljub Dunjić v Področju, ki bosta skupaj z nemškimi organi vršila pregled pošiljk svežesa sadja iz naše države v Nemčijo. V sporazumu z Združenjem izvoznikov kraljevine Jugoslavije bo Prizad za stroške vzdrževanja teh dveh kontrolorjev pobral prispevke po 100 din od 10 tonskega vagona.

— Izvoz suhih hrušk v Nemčijo. Prizad sporoča, da so za izvoz suhih hrušk v Nemčijo določene naslednje cene: rezane hruške (Spalthirnen) 24 mark, cele suhe hruške (Ganzbirnen) 30 mark, cele suhe podolgate hruške (Steckbirnen) 35 mark za 100 kg bruto za neto v vrečah c/c Passau ali Regensburg.

— Škoda pri izvozu svežih jabolk v Nemčijo. Prizad se je načelno sporazumel s pristojnimi nemškimi uradi, da se škoda, ki nastane pri pošiljkah, ki so bile na potu dalj časa nego normalno, razdeli na uvoznika in izvoznika. Zato poziva izvoznike, katerih pošiljke so prejele škodo, da dostavijo potrebne podatke.

— Obvezne rezerve premoga v Italiji. Italijanska vlada je izdala ukrepe, ki imajo namen ustvariti minimalne rezerve določenih surovin. Med drugimi je bil izdan predpis, po katerem si morajo podjetja za proizvodnjo kočisa in plinarne v teku enega leta ustvariti rezerve premoga v višini 3 mesečne normalne potrebe.

— Likvidacija. V likvidacijo so prešli naslednje tvrdke: Avtotaksi, družba z o. z. v Kočevju; Bantan Josip, družba z o. z. v Brnici, pošta Hraštnik; Mariborska kemična tovarna, družba z o. z. v Mariboru; Tropiska importna družba z o. z. v Ljubljani; Lesna zadruga r. z. o. z. v Lučah; Perutninarska registrirana zadruga v Ljubljani.

Borze

Na jugoslovnskih borzah notirajo nemški klirinški delki naprejenostjo 14.30. Za grške bone je bilo v Zagrebu povpraševanje po 33.25, v Beogradu pa je bil zabeležen tečaj 33.50 — 33.75. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem učinknem tržišču se je vojna škoda pri nespremenjeni tendenci nudila po 440 (v Beogradu je bil promet po 437). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zadržkov.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaj: London 174.70 — 177.90, Pariz 98.85 — 101.15, New York 44.25 — 44.85, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 736.50 — 748.50. Tečaj na svobodnem trgu: London 215.80 — 219, Pariz 122.16 — 124.46, New York 54.80 — 55.20, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2900.55 — 2938.55, Bruselj 909.63 — 921.63.

Curih. Pariz 10, London 17.65, New York 44.6, Bruselj 74.30, Milan 22.50, Amsterdam 236.7750, Berlin 178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, København 81.12.

Efekt

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 440 bl., 4% agrarne 53 bl., 6% begunjske 81.75 bl., 6% dalm. agrarne 74 — 75, 6% šumske 73 — 75, 7% stabiliz. 96 bl., 7% invest. 97 bl., 7% Blair 89.75 — 91, 8% Blair 92.50 — 94.50; delnice: Narodna banka 7000 den., PAB 200 — 203, Trboveljska 205 — 220, Gutman 46 — 55, Šećerana Osijak 92 den., Beograd. Vojna škoda 437.75 — 439 (437), 4% severne agrarne 51.50 den., 6% begunjske 80.75 — 81.25 (81), 6% dalm. agrarne 75.75 — 76.25 (76), 6% šumske 73.25 — 74.50, 7% stabiliz. 95.50 den., 7% invest. 99 den., 7% Seligman 98.50 den., 7% Blair 89.50 — 90 (89.75), 8% Blair 94 — 94.50, Narodna banka 7020—7100.

Blagovna tržišča

— Chicago (8. novembra). Začetni tečaj: pšenica: za dec. 88, za maj 86.50, za julij 84.75; kornuza: za dec. 50.375, za maj 52.875, za julij 53.375.

— Novosadska blagovna borza (8. t. m.). Tendencija čvrsta. Pšenica: baška 180. Novi Sad 175 — 178; gor. b. 178 — 180; srem. slav. 175 — 178; rž: baška 137.50 — 140. Oves: baški sremci in slavonski 146 — 148, Jecmen: baški in sremski 64/65 kg 152.50 — 155, Kornuza: baška 132.50 — 135; banatska 129 — 131; pariteta Indija 132.50 — 135. Moka: baška in banatska »0g in »0ggc 265 — 275; »2c 245 — 255; »5c 225 — 235; »6c 205 — 215; »7c 175 — 185; »8c 127.50 — 130. Fibol: baški, sremski beli brez vreš 335 — 340. Otrubi: baški in sremski 107.50 — 110, banatski 105 — 107.50.

Reis-ul-ulema zbolel

Sarajevo, 8. nov. o. Iz pisarne reis-ul-uleme Fehima Spaha je bilo objavljeno, da je v nedeljo dopoldne med molitvami v Alpašini džamiji postal reis-ul-ulema nenadoma slab in da so ga z avtomobilom prepeljali v stanovanje. V nedeljo in ponedeljek se je ponovno onesvestil, potem pa se mu je zboljšalo. Vendar pa je še precej slab in mora po odrediti zdravnikov ostati v postelji.

Investicijsko posojilo Zagrebu

Zagreb, 8. nov. o. Hrvatska baniska oblast je odobrila posojilo ki ga je zagrebška mestna občina najela pri OUZD v znesku 30 milijonov din. Mesto bo to posojilo amortiziralo v 15 letih, obrestna mera znaša 6 odstotkov. Posojilo bo porabila občina v smislu svojega investicijskega programa takole: za vodovod in kanalizacijo 7, za ceste 5,3 za regulacijo periferije 5, za nove zgradbe 9 za novo bolnico 2,5 milijona, ostanek pa za razne manjše investicije.

Razbojniki napadli cerkev in župnišče

Bjelovar, 8. nov. o. Davi okrog 3. so v velikem Trojstvu pri Belovaru vlomili za krmakani razbojniki v župno cerkev Odelni so vso izobilno, med drugim tudi zlat kelih. Nato so vdrli v župnišče ki je oddaljeno od cerkve približno 300 m. Na hodnišću župnišča so izstrelili več strelov iz revolverja, da bi prestrašili župnika in njegovo služničad. V strahu je župnikova gospodinja Terezija skočila skozi okno in si zlomila roko, dočim je župnikov hlapec pričel streljati in klicati na pomoč, nako s razbojniki pobegnili.

Premestitev v gradbeni službi

Beograd, 8. nov. p. Na predlog gradbenega ministra sta premeščena po potrebi službe k tehničnemu oddelku banke uprave v Novem Sadu inž. Josip Otahal, višji tehnični svetnik pri banški upravi v Ljubljani, k tehničnemu oddelku banke uprave v Ljubljani pa inž. Albin Pitamic, višji tehnični svetnik pri banški upravi v Novem Sadu.

Iz sodne službe

Beograd, 8. nov. p. Napredoval je v 3. pol. skupino I. stopnje sodnik apelacijskega sodišča Karel Klenovšek v Ljubljani. Napredoval je v 4. pol. skupino I. stopnje na podlagi razodbe državnega sveta z veljavnostjo od 17. septembra 1938 starejša sreskega sodišča Josip Zorko na Vranskem. Upokojen je na lastno prošnjo pisarniški uradnik 6. pol. skupine Mihael Vasočnik pri okrožnem sodišču v Mariboru. Imenovan je za namestnika državnega tožila 6. pol. skupine v Mariboru Vladimir Punčuh, sodnik sreskega sodišča v Slovenski Bistrici.

Iz železniške službe

Beograd, 8. nov. p. Imenovan je za višjega kontrolorja 6. pol. skupine na postaji na Jesenicah Ferdinand Sever, višji kontrolor postaje v Banovi Jarugi, za kontrolorja v 7. pol. skupine na postaji v Poničevah na Leopold Segula, doslej na postaji v Dolnji Lendavi.

Imenovanja pri zagrebškem gledališču

Zagreb, 8. nov. o. Za dramaturga v zagrebškem narodnem gledališču je imenovan dr. Drago Ivanšević, profesor realne gimnazije v Karlovcu, za lektorja pa Marko Šoljajić, profesor III. moške realne gimnazije v Zagrebu. V poslednjih letih je zagrebško gledališče sicer imelo lektorja za hrvatski jezik, vendar pa ne dramaturga.

Savinjski vlak pogazil avto

Celje, 8. novembra. d. Kmalu po 18. se je peljal industrijec Weinberger. lastnik tekstilne tovarne Metka v Vipavčevi ulici s svojim avtomobilom iz tovarne domov v mesto. Avtomobil je vodil šofer Avgust Kunej. Ko se je Kunej nekaj minut po 18.30 vračal s avtomobilom v tovarno in prispel do nezavarovanega železniškega prelaza v Ipavčevi ulici, je privozil savinjski osebni vlak, ki prihaja v Celje ob 18.41. Šofer je prepozno opazil, da se bliža vlak. V trenutku, ko je vozil avtomobil čez progo, je treščila lokomotiva od strani vanj. Karambol je bil tako silen, da je avtomobil povsem razbil. Strojvodja je hitro ustavil vlak Šofer Kunej je dobil pri karambolu k sreči samo večjo vreznino na levi roki. Oddal so ga v bližnjo bolnišnico kjer so mu rano zašili, nako je odšel sam domov. Zaradi nezgode je imel savinjski vlak 15 minut zamude.

Ob upokojitvi g. Fišerja

Kog. Slatina, 8. novembra. Prostovoljno je šel v polkoj g. Karel Fišer, ki se ga obiskovalec Rogoški Slatne gotovo spominjajo, saj je bil tukaj dolgo vrsto let vodja orožniške postaje. Svojo mladost je preživel v Ljubnem v Savinjski dolini, prvo službeno mesto pa mu je bila Rogoška Slatina, kamor je prispel pred 26. leti. Vojno dobo je srečno preživel na mnogih frontah. V svobodni državi je služboval še v raznih drugih štajerskih krajih, vedno ves v službi naroda ter tako pravičen in dober, da je povzod užival velik ugled. Kot vnet kulturni delavec si je mnogo prizadeval za nacionalni in prosvetni dvig podeželske mladine. Bil je soustanovitelj pevskega in prosvetnega društva »Sloga« v Rogoški Slatini, ki je v 15 letih zoro marsikatero kulturno brazdo. Pri društvu soduje še vedno kot vnet podpredsednik.

in basist. Letos avgusta je bil odločan od Jugoslovnske pevске zveze v Beogradu z zlato kolajno za pevске zasluge.

G. Karlu Fišerju želimo v zasluženem pokoju še mnogo zdravih let!

Zadnja pot sokolskega vzornika

Logatec, 8. novembra

V torek smo spremlili na zadnji poti znane mednarodnega sokolskega tekmovalca predvojnne dobe br. Slavka Smoleta, o čigar smrti smo poročali v ponedeljski izdaji. Na zadnji poti ga je spremljala velika množica sorodnikov in znancev ter prijateljev. S častno četo v krojih so bili zastopani Sokoli iz Gornjega in Dolenjega Logatca, kakor tudi gasilci domačega društva in bližnje okolice. O priljubljenosti pokojnika so pričali tudi nešteti venci, katere so nosili pred sprevedom Sokoli in gasilci in katerih je bil poln voz Logaški pevci so ga tudi zapeli za slovo dve žalostinki, saj so ga tudi oni šteli med svoje člane.

V sokolske vrste je vstopil že v zgodnji mladosti in kmalu je vzrastel v enega naših najboljših mednarodnih tekmovalcev. Z največjim uspehom je sodeloval v mednarodni vrsti pred vojno, največji in najčastnejši uspeh za naš mali narod pa je dosegel l. 1911. v mednarodni tekmi v Turinu (Italija). Sokolu je ostal zvest do svoje smrti. Še pred leti je starostavo doljnologaškemu Sokolu, po njegovi preselitvi v Gor. Logatec je še sedaj zavzemal mesto podstaroste. Del svoje prdnosti je posvetil tudi gasilstvu v Gor. Logatcu, kjer je bil še sedaj predsednik tamošnjega gasilskega društva.

V imenu Sokola in gasilcev se je od njega poslovil pred odprtjem grobnogornjologaški notar br. Mravlje Artur, v imenu pevскеga društva pa br. Guček Janko, pevci pa so mu zapeli zadnjo žalostinko, ko so se prapori pripojili in v poslednji pozdrav Oba govornika sta navajala neminljive zasluge pokojnika, ki si jih je stekel za naš narod s svojo pridnostjo in požrtvovalnostjo. V sicer tako kratkem življenju, saj ga je ugrabila nemila smrt šele v njegovem 49. letu.

Naj mu bo lahka gornjologaška zemlja, naš narod, posebno pa sokolstvo, pa ga bo ohranil v častnem spominu.

Sokol

Sokolsko društvo Ljubljana—Moste. Redna telovadba posameznih oddelkov se vrši v telovadnici osnovne šole na Zaloški cesti, vhod skozi dvorišče, po tem redb: ponedeljek 7.30 do 8.30 ženski naraščaj in članice, torek od 20. do 21. ure moški naraščaj in član, sreda od 18. do 19. ure ženska deca, od 19.30 do 20.30 ženski naraščaj in članice, četrtek od 18. do 19. ure moška deca in v petek od 20. do 22. ure za člane vaditete na Taboru. Starši! Pošljite svoje otroke v sokolske telovadnice, ker je telovadba koristna in potrebna mladini. Pa tudi duševnega razvedrila je mladina potrebna. Vpisovanje se vrši vsakokrat ob navedeni uri za telovadeče članstvo, za ostalo pa vsaki petek v društveni pisarni od 19. do 20. ure. Istotam se dobijo tudi vse informacije.

Iz Litije

— Smrt uglednega predilniškega mojstra. Ob častnem številu prijateljev in znancev, predvsem nameščencev predilnice, so pokopali na tukajšnjem pokopališču 70 letnega upokojenega predilniškega mojstra g. Majhenjskega Antona. Stanoval je v Gradcu pri Litiji. Poslednja leta je bil bolhen in smrt ga je rešila trpljenja. V naši predilnici je bil zaposlen 22 let, prej pa je bil tudi v drugih tovarnah izven Litije dobro četr stoletja. Pokojnik je bil vreten in marljiv predilniški nameščeneec in so ga zaradi njegovega lepega značaja cenili vsi.

Iz Kamnika

— Končno vendar! Kolodvor Kamnik mesto so pričeli graditi. Občina je že zdavnaj očistila teren in ga izravnala. Odpeljanih je bilo okrog 600 m³ materiala, navoženih pa 70 m³ skal. Ker je teren za gradnjo postajnega poslopja precej nezanesljiv, bodo postavili zgradbo na 4 metre globoke temelje, za katere so že pričeli kopati jame. V globini so zadeli na plasti lapornje gline iste sestavine, kakor je bil v nji najden slavni mamut v Nevljah. Izkopali so precej lepo ohranjenih školj iz čili nekdanjega miocenskega morja. Še predno bodo izkopali temelje, bodo zgradili kamnit steno ob predoru, da se ne bo poržila zemlja z žalskega hriba, po katerem vodi cesta na pokopališče.

RADIO

Cetrtek 9. novembra

Ljubljana 7: Jutranji pozdrav (plošče). — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Igračke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski šramel. — 14: Poročila. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 19: Napovedi. — poročila. — 19.20: Nac. ura: Sokolsko predavanje. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Kitara in klavir (gg. Stanko Prek in R. Eiletz). — 20.45: Reproducirani koncert simf. glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahka godba orkestra.

Beograd 19.40: Petje. — 20: Večer humorja. — 21.40: Petje. — 22.10: Plesna muzika. — Zagreb 17.15: Koncert orkestra. — 20: Koncert Maje Strozji. — 20.30: Klavir. — 21: Večer večer. — 22.20: Plesna muzika. — Sofija 17: Lahka godba in pies. — 18.15: Pester spored. — 19: Koncert orkestra. — 20.15: Petje. — 21.20: Lahka godba in pies. — Berlin 16: Koncert velikega orkestra. — 18: Korolnice. — 20.30: Večer Wagnerjeve glasbe. — 22: Lahka glasba. — 24.15: Nočni koncert.

Podrobnosti o nazadovanju zaposlenosti v septembru

Poročali smo že o gibanju zaposlenosti v Sloveniji v mesecu septembru. Statistika okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani nam je pokazala, da je povprečno število zavarovancev padlo od 108.401 v avgustu na 101.687 v septembru, torej v enem samem mesecu za 6714, medtem ko je lani znašal padec le 444. predlanski pa 378. Gornje številke pa kažejo le povprečje Dejansko je bil padec še večji, saj je število zavarovancev že sredi septembra zdrnilo izpod 100.000.

Sedaj objavlja Okrožni urad za zavarovanje delavcev še podrobno statistiko po posameznih gospodarskih strokah. Najbolj je v septembru nazadovao število zavarovancev v gradbeni stroki namreč za 2931 (pri gradnjah nad zemljo za 1389, pri gradnji železnice, cest in vodnih zgradb za 479 in pri industriji gradbenega materiala za 1053). Občutno pa je tudi nazadovanje v drugih gospodarskih strokah. Tako se je število zavarovancev v gozdno žagarski industriji zmanjšalo za 1085, v gostinski stroki za 768, v industriji za predelovanje lesa za 348, v kovinski industriji za 218, v tekstilni industriji za 186, v živilski industriji za 132, v čevljarški industriji za 135 itd.

Zaključni račun državnih financ za leto 1938-39

K odobritvi zaključnega računa državnih financ za l. 1938/39 je pomočnik finančnega ministra dr. Milan Horvatski podal daljšo izjavo, iz katere posnemamo naslednje: Zaključni in splošni državni obračun za leto 1938/39 je bil izdan v finančnem ministrstvu v 2 mesecih po končanem računskem letu. Te dni je ta zaključni račun pregledala in odobrila glavna kontrola. Za proračunsko leto 1938/39, so bili prvotno odobreni in predvideni državni izdatki in skupnem znesku 12 milijard 180 milijonov din. Razen tega se je pri izvajanju proračuna pokazala potreba naknadnih kreditov, ki so bili odobreni s 131 finančnega zakona za 1939/40 v znesku 216,7 milijonov din na breme splošnih državnih dohodkov, nadalje so bili naknadno povečani odobreni krediti po 5. točka 5. finančnega zakona za 1938/39 v znesku 34,8 milijona v breme doseženih prebitkov pri dohodkih. Tako se je vsota odobrenih in naknadno povečanih kreditov v proračunskem letu 1938/39 zvišala na 12 milijard 432 milijonov din. Od tega je bilo porabljenih 11.814 milijonov din, tako da je bilo porabljenih za 366 milijonov din manj, kakor je bilo predvideno v prvotno odobrenem proračunu in za 617 milijonov manj nego je znašala skupna vsota proračuna skupaj z naknadnimi krediti.

Dohodki so znašali za 207 milijonov din ali za 1,7% več kakor je bilo to predvideno v državnem proračunu. V primeri s prejšnjim proračunskim letom (1937/38) je bilo v lanskem proračunskem letu za 400 milijonov din več dohodkov. Proračunski prebitok znaša 573 milijonov in je bil prenešen v obratni kapital glavne državne blagajne kot pribitek dohodkov nad izdatki za proračunsko leto 1938/39.

Izdatki iz obratnega kapitala so znašali 940 milijonov din, dohodki v korist obratnega kapitala pa 34,8 milijonov. Razlika 592 milijonov predstavlja ostanek izplačil v izvenproračunskem poslovanju po obratnem kapitalu, ki je v glavnem pokrit s proračunskim prebitkom v letu 1938/39 v znesku 573 milijonov din. Ostanek 19 milijonov din predstavlja deficit v celokupnem finančnem poslovanju proračunskega leta 1938/39. Zato se je končni saldo obratnega kapitala zmanjšal od 84 na 65 milijonov din.

Uredba o izplačilu izseljenjskih hranilnih vlog

Ministrski svet je predpisal uredbo o izplačilu izseljenjskih hranilnih vlog pri onih bankah, ki so prišle v konkurz v času od 1. junija 1925 do 30. februarja 1931. V januarju 1931 je bil izdan zakon o izplačilu izseljenjskih dolgov pri Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu in pri nekaterih drugih bankah. Po predpisih tega zakona so izplačeni samo izseljenjski vlagatelji pri Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu, dočim je vprašanje izplačila izseljenjskih vlog pri drugih zavoih ostalo nerešeno, čeprav je bil po čl. 11 tega za-

kona finančni minister pooblaščen, da z uredbo reši tudi vprašanje izplačila teh vlog. Finančni minister dr. Šutej je posvetil temu vprašanju svojo pozornost. Tako je končno na njegov predlog ministrski svet dne 7. t. m. predpisal novo uredbo, ki določa naslednje:

Izseljenjske hranilne vloge pri onih jugoslovnskih denarnih zavodih, ki so prišli v konkurz od 1. januarja 1925 do 3. februarja 1931, se bodo izplačevale iz državnih sredstev pod pogoji, ki jih navaja zakon o izplačilu izseljenjskih vlog od 15. januarja 1931 in v skladu s pravilnikom o delu državne komisije za izplačilo izseljenjskih vlog od 16. marca 1931. Za izplačilo izseljenjskih vlog se bo uporablja znesek 15.043.666 din, kolikor je še ostalo neporabljenega denarja od kredita 50 milijonov din, ki je bil stavljen na razpolago finančnemu ministru pri Poštni hranilnici za izplačilo izseljenjskih vlog pri bivši Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu. Za izplačilo dolga finančnega ministrstva pa izplačilo dolga izseljenjskih vlog. Vse zakonske določbe o izplačilu izseljenjskih vlog pri Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu se analogno izvajajo tudi pri ugotavljanju pravice do izplačila izseljenjskih vlog pri drugih jugoslovnskih zavodih, ki so prišli v konkurz od 1. januarja 1925 do 3. februarja 1931. Finančni minister bo predpisal s pravilnikom podrobna določila in navodila za izvajanje te uredbe.

Za izplačilo po določbah te uredbe prihajajo v poštev izseljenjske vloge pri 7 zavodih, ki so prišli v konkurz v času od 1. januarja 1925 do 3. februarja 1931 s skupnim zneskom 15 milijonov din. Po zakonu o izplačilu izseljenjskih vlog pri Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu je bilo za izplačilo vlagateljev Prve srbske zemljoradniške banke porabljenih 35 milijonov din, od posojila 50 milijonov je zaradi tega ostalo 15 milijonov.

Gospodarske vesti

— Zagrebški trgovci in prodaja na kredit. Trgovci s kolonialnim, delikatesnim in specerijskim blagom v Zagrebu so imeli 3. t. m. sestanek glede prodajanja blaga na kredit. Kakor sedaj objavljajo, so na tem sestanku ugotovili, da so vse tvornice, in veletrgovine ter vsi uvozniki in proizvajalci živili ustavili vsako, tudi najmanjšo prodajo blaga detaljstom na kredit. Na podlagi tega so trgovci prisiljeni k enakim korakom in so sklenili, da tudi sami ustavijo vsako kreditiranje svojim odjemalcem brez razlike in da bodo prodajali blago samo za gotovino.

— Anketa o organizaciji in poslovanju »Jugoslovnskega jelkca«. Gospodarsko finančni odbor ministrov je odredil, da posebna anketna komisija prouči celotno tehnično, finančno in trgovsko poslovanje državnega podjetja »Jugoslovnsko jelkco« (prej »Železarna Zenica«). Za člane ankete komisije so »menovani« pravni referent direktorje državnih rudarskih podjetij dr. Marketa, ravnatelj finančne direktorje drinske banovine dr. Gutča, rudarski inspektor

Mirovni poziv iz Haaga

Holandska kraljica Viljemina

Belgijski kralj Leopold III.

Kako so označena vojna letala

Križi, krogi, liktorski snopi, peterokrake zvezde

Vojaško letalo vsake dežele nosi nje posebni znak. Znan je n. pr. črni križ z belim robom, kakršnega nosijo nemška letala. Ta križ je naslikan na krilih in trupu, ob stranskem krmilu imajo nemška letala nadalje še kljukasti križ.

Med ostalimi državami ima Italija na svojih vojnih letalih, in sicer na krilih, tri rumene liktorske snopi s srebrnimi sekirami v svetlo sivem krogu, na trupu je na svetlo sivem dnu en rumen liktorski snop s srebrno sekiro, a na stranskem krmilu so državne barve zeleno-belo-rdeča s krono.

Drevo spoznanja

Ameriške metode v tujem prometu

Američani, ki so v zadnjih letih obiskovali Mezopotamijo, so skoraj brez izjeme iz Basre napravili kratko potovanje skozi puščavo v Korno, kjer je bil po izročilu svetopisemski raj. V tej oazi se dviga prastaro drevo, ki so ga kazali kot »drevo spoznanja«.

volil, naj si vzame spominek. Ni čudno, da je skorja na debelu zelo trpela in da je kazalo drevo tudi drugače marsikatero poškodbo. Neki Evropec, ki je tudi obiskal »vrt Edene« pri Korni, je čuvaja tega vrta tudi pošteno vzel v roke in ga je nazadnje vprašal kaj bo potem, ko bo drevo izgubilo vso svojo skorjo. »To ne pomeni nič,« je dejal zviti Mohamed in je pokazal na neko drevo, ki je oddaljeno nekoliko sto metrov, »tu rase že novo drevo spoznanja«.

Srečanje na filmskem platnu

Kot mrtev objokovan letalec — vojni ujetnik

Pri enem izmed poletov angleških letalcev nad Nemčijo se neko letalo ni vrnilo v svoje oporišče. Čakali so dan, letala ni bilo. Ministrstvo za zračno plobo se je moralo odločiti, da javi posadko štirih mož kot pogrešano. Minila sta spet dva dneva, še vedno ni bilo nobenega znaka življenja o pogrešanih letalcih. Nobena nevarna ladja ni bila opazila letalcev na Vzhodnem morju. Tedaj se je vrhovno poveljstvo odločilo, da jih proglasi za mrtve.

Predvajali so v tedenskem pregledu med drugim nemške posnetke. Videti je bilo prevoz angleških vojnih ujetnikov v neko taborišče. Castniku se je zazdelo, da je med ujetniki spoznal pilota pogrešanega letala. Naslednji dan je šel še enkrat v kino, in sicer v spremstvu nekoga tovariša. Tudi temu se je zdelo, da je ujetnik njegov tovariš. Izprosila sta si odrezek filma in sta daia napraviti povečavo, ki sta jo preložila ženi tistega letalca. Ta je ugotovila, da gre res za njenega moža, ki ga je že objokavala kot mrtvega, pa ga bo ob koncu vojne vendarle spet videla.

Mozart iz kabareta

Slavno ime ob banalnem zaslužku

Iz Zedinjenih držav poročajo, da je tam umrl zadnji potomec iz rodbine skladatelja Wolfganga Amadeja Mozarta, mister Edmund Mozart, lastnik mnogih, zelo donosnih kinematografov. Ob največji udeležbi prebivalstva Los Angelesa so ga ponesli v grob.

Edmund Mozart je izviral v resnici iz rodbine slavnega skladatelja. Ob začetku 19. stoletja se je izselil iz Solnograda eden izmed skladateljevih bratrancev. Da bi se v Ameriki, kamor je odšel, umaknil svojim upnikom, je baje pogostoma menjaval ime, delal pa je v raznih poklicih kot trgovec, mornar, farmar in rokodelc. Se rajši pa je delal dolgove.

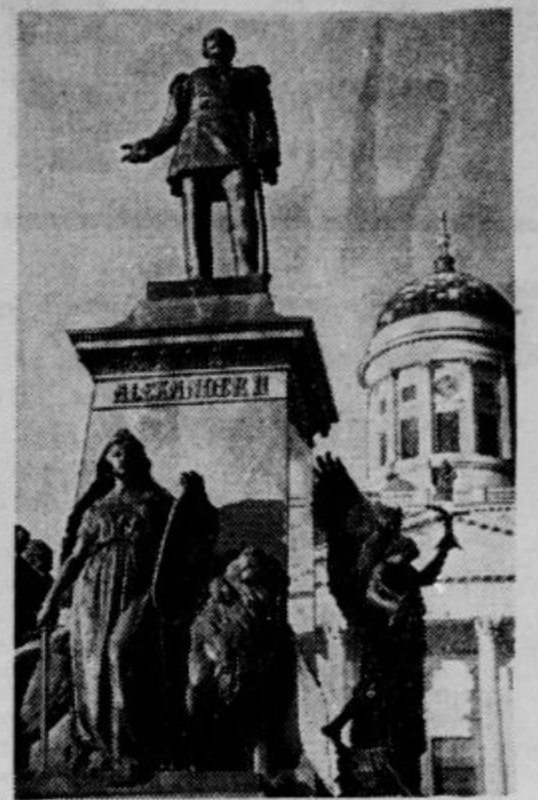
O njegovem sinu je znano samo to, da

Kino na bojišču

Angleški vojaki imajo v svoje razvedrilo na fronti celo majhne kinematografe, kamor zahajajo ob prostem času

Spomenik ruskemu carju na Finskem

Na trgu pred senatom v Helsinkih stoji spomenik ruskega carja Aleksandra II., ki je odpravil tlačanstvo

Črtalo za ustnice in protiletalski topovi

V danski poslanski zbornici je prišlo do razburjenih debat zavoljo predloga neke poslanke, naj bi se vsi kozmetični predmeti, črtala za ustnice, šminke, pudri, pripomočki za barvanje las itd. obložili s posebnim vojnim davkom. Na ta način bi črtala za ustnice spreminjali v topove zoper zračne napade. Danski finančni minister si je pridobil naklonjenost vsega danskega ženstva, ko je to prijazno ponudbo odklonil. Črtala za ustnice ne dobe posebnega davka. Saj minister ve, da so tudi pripomočki za lepotičenje pošteno obdavčeni, ne da bi se njih konsumentke tega niti zavedale.

Zakaj plešejo Američani

Razočarana „milijonarjeva izvoljenka“

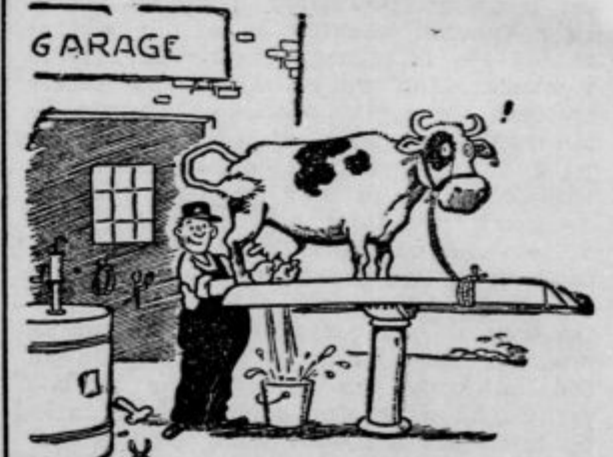
Fred Walcott, multimilijonarjev sin, je v neki družbi že tretjič plesal z mično, toda ubožno miss Higginsovo. Opazila je zavistne poglede drugih mladih dam in se je čutila zelo polaskano, čeprav je Fred plesal zelo slabo. V duhu je že videla debele naslove v jutranjih dnevnikih: »Miss Higginsova — milijonarjeva izvoljenka«, in podobno. Ko jo je Fred zaprosil za ples celo v četrtič, tedaj je menila z nasmehom: »Zelo se vam zahvaljujem za to odlikovanje,« in se je pritisnila tako tesno nanj, da je pomenilo že ljubezensko izjavo.

Miss Higginsova se je ugriznila v ustnice in hitro vprašala: »Potem ste gotovo strasten plesalec?« — »Nasprotno, plesem zelo nerad.« — »Pa čemu potem sploh plešete?« je vprašala miss Higginsova in je pri teh besedah gledala Fredu v oči, pričakujoč končno snubilne besede. »Nu, če hočete na vsak način vedeti — zdravnik mi je odredil gibanje!« je odgovoril mister Fred.

ANEKDOTA

Mozart je nad vse rad biljardiral. Mnoge njegovih melodij so nastale pri tej igri. Nekoč, ko je spet z vso pozornostjo opravljal to svojo najljubšo zabavo, so slišali, kako nekaj predse gode, nekaj kakor »Hm! Hm! Hm! Hm!« Ko je prišla v igri vrsta na njegovega nasprotnika in je imel Mozart odmor, je potegnil iz žepa kosček papirja in si zapisal nanj nekoliko not. Potem je igral dalje, a ves čas si je nekaj prepeval. Tako je bilo tri dni. Četrty dan je dejal svojim prijateljem nenadno: »Sedaj pridite in poslušajte!« Zaigral jim je mični kvintet iz prvega dejanja »Carobne piščali«, ki ga je bil komponiral med biljardiranjem in ki se začneja s »Hm! Hm! Hm! Hm!«, ker je Papageno zavoljo ključavnice na ustih nem...

VSAK DAN ENA

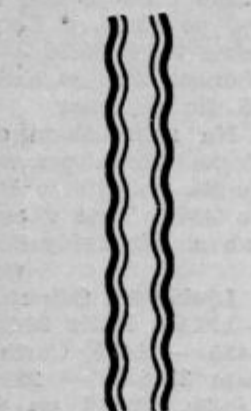

Postrežba pri črpalki.

(»Judge«)

Najprvo zasedba, potem na kaznice za živila

Ko so Nemci zasedli Poljsko in so prevzeli administracijo okupiranih krajev, je bilo prvo — kar so ukrenili, uvedba živilskih kaznak za prebivalstvo

Pokončavajmo muhe!

V sedanjem hladnejšem letnem času se muhe še posamič kažejo v sobah, kuhinjah itd. in ljudje jih ne preganjajo mnogo. Vsaka mušja samica, ki preživi zimo, pa prične v spomladnem času leči jajca in s tem pripomore mnogo k poletni mušji nadlogi. Zato bi bilo treba vsako muho, ki se pojavi v pozni jeseni ali zimi brez-pogojno pokončati.

Poseben pomen ima pobijanje muh tudi v zimskem času v hlevih. V hlevih s primerno temperaturo se muhe razvijajo namreč lahko tudi v tem času, tako da se mušja nadloga na deželni potok kaže tem prej in v tem izdatnejši meri. Pred vsem je treba skrbeti za popolno uničenje mušjih jajc, kakor ličink in bub. Nadaljevanje borbe proti muham v mrzlem letnem času je eden najbolj učinkovitih pripomočkov zoper ogražanje zdravja ljudi in njegovih domačih živali.

Al Capone gre iz ječe

Znani ameriški bandit Al Capone bo 19. t. m. izpuščen iz ječe ter se bo potem naselil na svojem posestvu v Floridi. — qkae. n.bqot č.zok0 q;sd GAOTXA

Iz tankov traktorji

Španska vlada je odredila, da morajo pre delati tanke, ki so rabili v državljanski vojni za obrambo, v traktorje, ki bodo koristni za dela na polju. V ta namen so dale vojaške oblasti na razpolago 64 tankov.

Zane Greyt 4 Zakon zapada

Roman

»Brez mene in Boyda vsekako ne opraviš,« je menil Serge. Boyd Thurman je prikimal. »Ker je Saundersov novi boss tako in tako prepirljivec, bi bilo celo pametno, da se Enoch ne bi zanesel samo na vas,« je zaklical tretji. »Jaz na žalost tudi nisem za rabo,« je dejal Pan Handle Ames, ki ga je bila Mary pravkar pogledala, »saj menda še veste, kaj ste mi rekli ondan, ko sem vas vozil iz šole domov?« »Seveda,« je dejala, »v ravnanju z avtomobilom niste poseben mojster.« »Strašno rad bi se ponudil, gospodična,« je rekel Richard, z domačimi menom Dick, ki je bil še Maryjin učencec, »a kaj, ko ste mi prav danes dokazali, kako pomanjkljivo je moje znanje — po tem takim nikakor ne gre, da bi jutri zamudil pouk.«

»Smešno — Bowersove Angelike se pa ne boji, čeprav jo rad zamenjava z njeno dvojčico Agato!« je vzklil Wess, njegov brat. »To se je tudi tebi že zgodilo,« je odvrnil Lock. »Kako pa z vami, Wess?« je vprašala Mary, ki se je stežka premagovala, da bi ostala resna. »Na žalost ni mogoče, spoštovana gospodična,« je odgovoril, »tudi če me Enoch jutri ne bi potreboval, imam dela preko glave; sedlo si moram popraviti, en škorenj prosi za nov podplat, za očetevega najljubšega psa, ki je bolan, se je treba resno pobrigati — skratka, stvar je kratko in malo nemogoča. Arizona naj gre, ta bi moral jutri sicer proso kositi, a saj se ne mudi tako hudo.« Pri teh besedah je pokazal na enega izmed cowbojev, edinega čokatega, v vsej gruči, ki so ga poznali samo pod vzdevkom »Arizona«. Imel je zdrava lica in zmerom mežikajoče oči ter je slovel zaradi svojega humorja, ki ga je pa le redko pokazal. »Iz srca mi je žal, gospodična učiteljica,« je suho odvrnil na Maryjino vprašanje, ali sprejme njen opravke, »stari gospod Henry je izrečno ukazal, naj spravim proso pod streho, preden se ulije dež.« »Nu veš kaj,« je vzklil Wess, »že mesec dni ni deževalo in pred sredo oktobra ni pričakovati niti kaplje vode.« »Narobe, najpozneje po jutrišnjem bo lilo kakor iz vedra — tamle na jugozahodu se že zbirajo oblaki,« je povsem resno dejal Arizona, čeprav ni bilo videti niti najmanjše meglice. »Da sem na vašem mestu, gospodična, bi poslal Cona.« Con Casey, ki še ni dolgo delal na Thurmanovem

ranču, je bil Irec, novinec na zapadu in nekoliko kratek pameti. Vsi so ga imeli radi, a njegova lakovernost je tovariše kar izzivala, da so si ga izposojali za tarčo svojim nedolžnim šalam in nagodam. Ko ga je gospodična Stockwellova prijazno ogovorila, se je strahoma zdrzil, in vodenosinje oči so mu kar skočile iz mozoljastega obraza. »eMne?« je prepaden vprašal. »Kar živim, še nisem bil nikoli z nobeno žensko sam.« Vsi so se zvijali od smeha — prestrašeni obraz ubogega fanta je bil tako neskončno smešen, da se je morala celo gospodična Stockwellova namuzniti, čeprav se je delala zelo razočarana, da ne bi pokvarila učinka, ki si ga je obetaal od pojavljanja prave Georgije. Še nekajkrat je dobila pelina — vsi so se z najničevnejšimi izgovori branili njenega naročila. Tim Matthews, velikan, ki je že od daleč dišal po zdravju, je celo drzno zatrdil, da je bolan in mora k zdravniku! Nazadnje je ostal samo Cal Thurman, ki je stal ob strani in še ni bil znil besedice, odkar je bil vrgel oči na sliko namišljene sestre. Zdaj je stopil naprej in premeril brat, bratrance in tovariše z očmi, rekoč: »To ste mi ljudje!« Gospodična Stockwellova je z zadovoljstvom zrla nanj — nekaj podobnega je bila pričakovala, kajti Cal, devetnajstletni sin Henryja Thurmana, je bil po njeni sodbi najboljši izmed vseh. Ne le da je bil rezek, preprost in skromen kakor vsi tonski ljudje, ampak mimo tega je imel še bistvo glavo,

več znanja in dokaj načitanosti. Seveda mu je časih napotovala živahna, vzkipljiva narav, ki jo je imel, kakor so domači trdili, po dedu, očetu gospe Thurmanove in starem teksaskem uporniku. Zdaj se je obrnil k učiteljici. »Rade volje pojdem jutri po vašo sestro,« je rekel; »sploh sem le zato tako dolgo čakal, ker sem hotel videti, kako se bodo drugi izgovarjali.« »Hvala vam, Cal — verjemite mi, da se svoje ljubeznivosti ne boste kesali,« je prisrčno odgovorila, kajti namenila se je bila, da pred njim ne bo vztrajala na prevari. Spremil jo je do hiše, a boš ko je vprašal, ali naj vzame za jutri za vožnjo v Ryson avtomobil ali voz, sta začula izza hrbita divji grohot. Ozrla sta se in videla, da cowboyi sitkajo glave in se o nečem vneto razgovarjajo. Glasni izbruh veselosti so spet in spet prekinjali tihi pominek. Cal je nezaupljivo opazoval prerekačo se skupino. Na brezbradem, v primeri z mršavostjo bratov skoraj mehkem, polnem obrazu mu je drgetalo, v čeh mu je tlel čuden obraz. »Vidim, da se spet posvetujejo, kako bi mi jo nagodili,« je zamrmral. »Kako to?« je vprašala Mary, ki se ji je počasi oglašala vest. »Le glejte Tima Matthews, kako maha z rokami — ta si je gotovo izmislil vso reč! A saj že slutim, kaj nameravajo.« »iž AknVcvz-s.qpzt,xdV en rdgo en rdgvoc c cac »Kaj neki?«

Novi volilni zakon in preureditev države

Dva najvažnejša problema naše notranje politike

Kakor javljajo iz Beograda, sta obe glavni vprašanji momentnega političnega položaja, volilni zakon in preureditev države, stopili v aktualni stadij. V vladni sta bila sestavljena dva odbora ministrov. Prvi pripravlja novi volilni zakon, drugi pa bo pričel proučevati probleme reorganizacije države, ki je v ustanovitvi banovine Hrvatske postavljena na dnevni red.

Kar se tiče volilnega zakona, sta v načelu že sprejeta tajnost glasovanja in proporc. Volilna pravica bo spet omejena samo na moške. Glede volilnega sistema odločitev še ni padla. Po prvem predlogu naj bi se uvedel okrožni sistem in volilne jedinice naj bi bile območja posameznih okrožnih sodišč. Kandidature bi se vlagale po okrožnih listih, katerih poedini kandidati bi bili porazdeljeni na posamezne srezne. Glede obsega proporcije so mišljenja deljena. Nekateri so za čisti proporcije po d'Hontovem sistemu, drugi zagovarjajo prvenstvo absolutne sreske večine, torej načelo, ki je deloma uveljavljeno že v dotedanjem volilnem zakonu. Poleg čiste okrožnega sistema pa prihaja v poštev tudi tako zvan čiški sistem, ki omogoča združitev več okrožnih list v državno listo in predpostavlja dva skrutinlja, kar znači dosledno izvedbo proporcij načela. Smatra se, da bo proučevanje načel novega volilnega zakona trajalo še ne-

kaj časa. S strani dr. Mačka se posebej zahtevajo zadostne garancije za volilno svobodo. Izvrševanje volilnega zakona naj se čim bolj odvzame upravnim oblastem in podrodi nadzorstvu sodišč. Govori se, da bi mogle biti volitve že v začetku prihodnjega leta.

Kar se tiče problema preureditve države bo posebna ministrska komisija, ki je sedaj sestavljena, predvsem zbirala material in proučevala mišljenja, tako v pogledu obsega novih samoupravnih edinic, kakor glede njihovih bodočih kompetenc. Nekateri listi so zabeležili, da želi vlada ta problem rešiti še pred novo narodno skupščino, torej s pomočjo čl. 116 ustave. Ta informacija se iz vladnih krogov odločno zavrača ter se nasprotno trdi, da vlada soglasnost o tem, da se mora problem preureditve države izven banovine Hrvatske rešiti hkrati in enotno, da ga je pa mogoče rešiti šele, kadar bo izvoljena narodna skupščina ki bo predstavljalna pravo voljo naroda. Ne gre tu, kakor se zatrjuje, za ustavni provizorij, kakor ga formalno predstavlja danes banovina Hrvatska, temveč gre za ustvaritev novega definitivnega ustavnega stanja v naši državi v zvezi s predpisano naknadno ustavnopravno odreditvijo banovine Hrvatske. To so naloge, ki se izmikajo kompetenci današnje vlade in pripadajo v glavnem novemu narodnemu predstavništvu.

O četrti banovini

Nedavno je bila konferenca ministrov JRZ, zemljoradnikov, dr. Laze Markovića ter Bože Maksimovića. Kakor poročajo srbski javni listi, je na tej konferenci prevladalo mišljenje, da se pri končni preureditvi države organizira ozemlje izven banovine Hrvatske in Slovenije kot kompaktna jedinica, katere posamezne pokrajine naj bi dobile administrativno samopravo brez zakonodajnih pravic. »Hrvatski dnevnik« izjavlja ob tej priliki:

»Konferenci ni prisostvoval nihče od HSS. Naša stranka nikdar ni pristala na to, da se izven današnje Hrvatske in izven Slovenije formira srbska banovina. Predsednik dr. Maček je v tem pogledu dal popolnoma jasno izjavo na zadnji seji hrvatskega narodnega zastopstva. Ako se bodo v državi formirale samo tri edince, potem je jasno, da se mora ozemlje Hrvatske povečati. O tem vprašanju ne morejo odločevati samo JRZ, zemljoradniki, Boža Maksimović in dr. Laza Marković. To je menda vsakemu jasno. Nasprotni sklepi bi bili le račun brez krčmarja.«

Organ dr. Mačka dalje citira izjavo podpredsednika JRZ ministra Kulenovića, ki zagovarja avtonomijo Bosne in Hercegovine, kot četrte avtonome jedinice. Minister Kulenović utemeljuje svoje stališče s

tem, da je Bosna, kjer živijo pomešani Srbi in Hrvati »prava jugoslovenska pokrajina. Ako postavimo organizacijo države na plemensko in ne na narodno osnovno in ustanovimo samo tri edince, hrvatsko, srbsko in slovensko, potem se bojim za bodočnost Jugoslavije«. G. Kulenović je še poudarjal, da je njegova stranka JRZ, toda oča njegova stranka je Jugoslovenska muslimanska zajednica.

Dočim so ljubljanska glasila JRZ Kulenovićevo zahtevo proglasila za »uradno«, je sinoči iz vodstva JRZ bila objavljena izjava, da predstavlja Kulenovićevo izjavo samo osebno mišljenje drugega podpredsednika JRZ in da stranka o tej zadevi sploh še ni zavzela svojega stališča. »Hrvatski dnevnik« se ostro zavaruje proti Kulenovićevo mišljenju o plemenskih državnopravnih edincih in izjavlja, da se je minister dr. Kulenović očitno pridružil onim, ki so nasprotniki banovine Hrvatske. Proti ministru Kulenoviću navaja »Hrvatski dnevnik« mišljenje znanega bosanskega politika JNS Jevdovića, ki trdi nasprotno, da bi ustanovitev posebne banovine Bosne značila perpetuiranje hrvatsko-srbskega spora in bi bila na škodo državne celote.

Beleške

Prva seja odbora za pobiranje draginje

V terek je bila v ministrstvu socialne politike prva seja odbora za pobiranje draginje in brezvestne spekulacije. Predsedoval ji je načelnik oddelka za socialno skrbstvo Dušan Jeremić, nekaj časa ji je prisostvoval tudi minister za socialno politiko. Po splošni razpravi je odbor sklenil ustanoviti pododbor za proučevanje in nadzorstvo nad cenami in karteli, za proučevanje stanovanjskega problema in pododbor za ostala vprašanja glede pobiranja draginje in brezvestne spekulacije. Pododbori so takoj začeli z delom.

Izbrisana zadnja sled Stojadinovićeve skupščine

Z ukazom od 26. avgusta je bila razpuščena narodna skupščina. Istočasno je bil razveljavljen dosedanji skupščinski volilni zakon. Tega dne so bili s posebno uredbo razveljavljeni tudi vsi senatorski mandati. S temi ukrepi so nastala zanimiva vprašanja, kdo bo vodil do sestanka novega narodnega predstavništva administrativne posele obeh zbornic in zlasti razpolagal z dokaj znatnimi proračunskimi sredstvi senata in skupščine. Za senat možnost nekega provizorija po zakonu sploh ni predvidena, ker predstavlja razveljavljanje senatorskih mandatov izreden ukrep. Senat se je namreč obnavljal polovično vsakih šest let. Zato je po razveljavljanju mandatov v senatu manjkala vsaka zakonita podlaga, da kdorkoli vrši vodstvo administrativnih poslov in katerokoli funkcijo, zvezano s senatorskim položajem. V narodni skupščini je za slučaj razpusta predvideno, da se dalje opravlja posle skupščinske predsedstvo s sodelovanjem tako zvanega administrativnega odbora bivših poslancev. Vendar pa je tudi tu zaradi razveljavljenega volilnega zakona nastal nov položaj. Sedaj se je po predlogu ministrov HSS vlada odločila iz-

brisati zadnjo sled bivše Stojadinovićeve narodne skupščine. S posebno uredbo je predpisala, da prenehajo funkcije predsedništva in vseh odborov, administrativni posli pa preidejo do izvolitve predsedništva nove narodne skupščine v kompetenco predsedništva vlade.

Kaj bo z administrativnimi posli senata, v tej uredbi ni določeno.

Usoda bodočega senata

Prihodnjo nedeljo bodo volitve v senat. V javnosti je za nje zelo majhno zanimanje. Vložena je po vseh banovinah razen v banovini Hrvatski samo kandidatska lista Jugoslov. radikalne zajednice. Volitvam posveča med redkimi listi nekaj pozornosti zagrebški »Obzor«, ki pravi, da se bo po volitvah v občine, v hrvatski sabor in narodno skupščino kar samo po

„Poseben narod“ šokcev

Organ dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« je objavil vodnik, ki je povzročil mnogo komentarjev v Beogradu. V vodniku obravnava »Hrvatski dnevnik« z ministrstva inž. Bešlićem in Jevrom Tomićem za voljo njunih izjav na zborih JRZ po Bački in Baranji. Oba ministra govorita na teh shodih, da Bunjevci niso niti Hrvati, niti Srbi, temveč šokci in torej poseben narod. Glasilo dr. Mačka ugotavlja, da govorita oba ministra samo kot člana JRZ in ne kot člana kr. vlade, ter nato nadaljuje: »V programu JRZ doslej še nismo čitali, da obstaja poseben narod šokcev. Čitali tudi nismo, da obstoji »pleme« šokcev kot del »jugoslovenskega naroda.« JRZ pozna v svojem programu samo tri sestavne dele Jugoslovenov: Srbe, Hrvate in Slovence. Spriču tega je jasno, da JRZ ne pozna niti Bunjevcev, niti šokcev kot poseben del te celote. Z drugimi besedami pomeni to, da so Bunjevci in šokci po programu JRZ Hrvati ali Srbi. Da niso Srbi, je najboljši dokaz to, da jih ministri inž. Bešlić in Jev-

sprejema odlično na vseh valovnih dolžinah preko vsega dneva.

PHILIPS SUPER

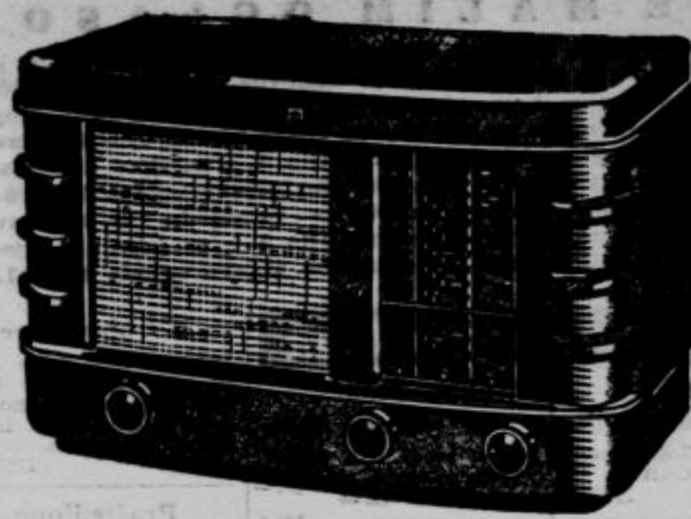
206

Dajemo vsakomur možnost, da si nabavi radio svetovne znamke in svetovnega slovesa.

Cena DIN 2950.—

Poslušajte in prepričajte se o kvalitetah tega sprejemnika!

PHILIPS

SPORT

V nedeljo spet dirka z motorji

Nekaj primerjave nedavnih motociklističnih izidov pred dirko na Večni poti

Zdaj ko so vremenarji že dvakrat prekržali račune motosekciji Avtokluba, so se prireditelji znova odločili izvesti svojo dirko na Večni poti, in sicer to nedeljo.

Če si ogledamo zadnje dogodke v motornem sportu, vidimo, da je slednjič prav, da se je dirka zavlekla in postala s tem brez dvoma zadnja prirediteljska letošnje sezone. Marsikaj se je med tem še bolj zapletlo, tako da vlada v sportnih krogih napeto pričakovanje za končne rezultate letošnje sezone.

Zadnji sportni dogodki so postavili nova vprašanja, ki se bodo lahko v zadovoljstvo rešila le na taki dirki, kakršna bo na Večni poti. Pri tej hitrostni dirki bo vsak tekmovalac moral pokazati višek svoje rutiniranosti in skrajno brzino svojega motorja. Po teh dveh kriterijih se bo presojal končni uspeh.

Med važne poslednje dogodke v motornem sportu štejemo dirkališčno dirko v Zagrebu, trening na Večni poti in dirko na Ljubljanski grad. V Zagrebu sta se odlično plasirala Babič in Urošič; zlasti je omeniti zmagovalca Babiča, na katerega so v zadnjem času polagali velike nade, ki jih je res tudi izpolnil. Važen je tudi uspeh Jurčiča, ki je sicer cestni dirkač. Naši dirkači se v glavnem te dirke niso udeležili.

Uspehi treninga na Večni poti so ustvarili zelo zanimivo sliko, ki je precej iznenadila, dasi ti rezultati niso popolno merilo, ker na treningu vozač običajno ne forsira. V splošnem pa so tudi ti uspehi po-

mebni, ker je vsak vozač vozil z veliko brzino, da bi ne izpadel iz konkurence. Najboljši čas dneva je dosegel Cihlač s 500 ccm BMW; v kategoriji 350 ccm sport pa je imel najboljši čas Breznik z 250 ccm. strojem. Odličen rezultat je imel tudi Ziberl, ki je vozil v turni kategoriji 350 ccm boljše od drugega v 500 ccm sportni kategoriji. Zelo dobro je vozil Fuhar.

Novo situacijo je ustvarila dirka na Ljubljanski grad. Zanimivo je, da je vozil Cihlač dvakrat boljše od obstoječega rekorda ter da sta dosegla s šiško enaka rekorda časa 48 2/5. Ostra borba med Cihlačem in šiško je s tem obvisela dejansko v zraku in bo gotovo prišlo do odločitve šele na Večni poti. V primeru pa, da bi šiška startal v kategoriji 350 ccm, bo imel najostrejšo konkurenco v Brezniku, ki je bil pri treningu boljši.

Če bosta prišla na dirko iz Zagreba tudi Jurčič in dr. Hribar, s katerima so baš v teku razgovori, razen teh pa še ostali ter številni Gorenjci in Mariborčani bo ta dirka na visoki sportni stopnji ter bo res naša poslednja preizkušnja naših motociklistov.

Sportna komisija prireditelja sporoča, da se zaradi bistvenih sprememb od prvotnega termina do dirke na Večni poti do petka 10. t. m. do 18. ure. Po zaključku teh prijav bo prireditelj na novo razporedil razpisane kategorije.

Neuspeli trening za nedeljsko tekmo

B-moštvo je zmagalo z 2:0
Beograd, 8. novembra. Danes popoldne se je vršila na igrišču BSK trening tekma dveh moštev, ki naj bi nudila saveznemu kapetanu priliko za izbrbo najboljšje enajstorice za meddržavno tekmo med Jugoslavijo in Madžarsko, ki bo prihodnjo nedeljo v Beogradu. Proti pričakovanju je zmagalo B-moštvo z 2:0 (1:0). V A-timu je bila večina igralcev BSK. To moštvo je bilo sicer boljše, a je imelo pri streljanju smolo. Vratar Glaser je igral prvi polčas v A-timu, drugi polčas pa v B-timu, vratar Lovrić pa obratno. Zvečer je savezni kapetan Boško Simonović sporočil naslednjo državno reprezentanco za nedeljo: Lovrić (Rez. Glaser), Belesin, Dubac (Požega), Manola, Dragičević, Lechner (Vučiloški), Glišović, Vučajinović, Božović, Matošić ml., Perlić (Aca Petrović). Za tekmo z Madžarsko vlada v Beogradu zelo veliko zanimanje in se vstopnice v predprodaji že sedaj mnogo kupujejo.

Najnovejše iz HNS

Ponovna tekma Split—Slavija (O) odložena — Proti Kacijanu bo uveden postopek na novo

Zagreb, 8. nov. o. Na snočnji seji upravnega odbora Hrvatske nogometne zveze so ponovno razpravljali o pritožbi SK Splita proti razveljavljenju tekme z osješko Slavijo in določitvi, da se ima ta tekma 12. t. m. ponoviti v Osijeku. Sklenjeno je bilo, da se bo ta tekma sicer odigrala v Osijeku, toda ne 12. t. m., temveč neposredno po potovanju Splita v Subotico. S tem je ta tekma vezana na rok, v katerem bo SK Split igral z Bačko v Subotici. Tako je dana Splitu v gnotnem pogledu znatna olajšava, ker bi dve dolgi potovanji imeli za posledico precejšnje stroške. Razpravljali so tudi o pritožbi Hajduka iz Splita proti kazni igralca Kacijana, ki je bila razveljavljena, ker ni bil zasiljan. Pritožbi je bilo ugodeno ter po kazenski odbor uvedel ponovno postopanje in izrekel kazen šele potem, ko bo zasiljal Kacijana.

Zagreb, 8. nov. o. Na snočnji seji poslovnega odbora Hrvatske nogometne zveze je bilo sklenjeno, da se bodo dne 28. t. m. začele tekme za hrvatski pokal.

V nekaj vrstah

Medmestna tekma med Zagrebom in Bratislavo je zdaj dokončno zaključena in bo v nedeljo 19. t. m. v Zagrebu.

V Beogradu bo v soboto važna nogometna konferenca med predstavniki našega, madžarskega, rumunskega in italijanskega nogometnega saveza. Na tej konferenci se bo razpravljalo o važnih mednarodnih sportnih problemih in pa načelno rešilo vprašanje ustanovitve novega pokalnega tekmovalca za tako imenovani »podunavski pokal«. Največ zanimanja za ustanovitev te konkurence kažejo Madžari.

Najnevarnejši madžarski strelac in reprezentativni nogometaš Zsengeller si je nedavno zlomil nogo na prvenstveni tekmi in leži zdaj v bolnišnici v Budimpešti. Razumljivo je, da o potovanju Zsengellerja v Beograd na nedeljsko tekmo z nami ne more biti niti govora. Tako je naša nogometna reprezentanca, od katere imajo nekateri igralci Zsengellerja v kaj slabem spominu s zadnje tekme za srednje-evropski pokal, za tega nevarnega moža na boljšem. Kakor računajo, bo mogoč ta slavni zastopnik madž. nogometa šele na spomlad spet na nogometno igrišče.

Naši teniški mušketirji so na veliki turneji po svetu prispeli pred kratkim na Japonsko in so v Tokiju nastopili proti najboljšima Japoncem Nakanu in Oitu. Na splošno presenečenje sta v singlih zmagala domačina, in sicer Nakano nad Punčecem s 7:5, 6:3, Oita pa nad Kukuljevićem z 8:6, 3:6, 6:4. V igri v dvojce sta Punčec in Kukuljević premagala japonsko dvojico s 6:8, 7:5, 6:2.

Te dni čitamo ameriški seznam najboljših teniških igralcev na svetu, ki se seveda precej razlikuje od evropskih, je pa vendar glede našega Punčeca še zmerom zelo iskav. Našega so ameriški strokovnjaki kot edinega evropskega igralca uvrstili na 6. mesto za Riggsom, Bromwichem, Quistom, Parkerjem in Van Hornom.

Sportno čtivo

»S sportniki po svetu«
V rokah imamo prvo knjigo nove sportne knjižnice, ki jo je začela izdajati »Jugoslovenska sportska revija« v Beogradu. Izdajatelj napoveduje, da bodo mesečno izdali po eno knjigo z izbrano in zanimivo vsebino iz sporta. Knjige bodo izhajale okoli 1. vsakega meseca, okusno opremljene in ilustrirane z okoli 100 stranmi vsebine.

Novembra knjiga sportne knjižnice ima naslov »S sportniki po svetu« ter objavlja številne zanimive doživljaje sportnih novinarjev in znanih sportnih reprezentantov po svetu. Svoje pripetke so tej knjigi priložili Momčilo Jolić, Jelica Stanojević, Bora Kesić, Franjo Punčec, Dušan Kasprić, Jovan Mikić, Vlada Kustudić, Radivoje Marković, Ljubomir Vukadinović in Bora Jovanović.

Posamezni izvodi te knjige stanejo 10 din, po naročini in naprej pa samo 8 din za komad. Knjige se lahko naročijo pri »Jugoslovenski sportski reviji« v Beogradu, poštini preda 973., denar pa naj se pošlje na čekovni račun št. 60273.

Prihodnji dve knjigi sportne knjižnice bosta: »Što let nogometa« in »Sportni letopis za leto 1939«.

Razpis

atletskega mitinga v Litiji
SK Litija priredi v nedeljo dne 12. t. m. ob 9.30. na sportnem igrišču v švarcovi hostni miting po dolžnosti. Pravico tekmovalca imajo vsi verificirani in neverificirani atleti člani klubov, ki so včlanjeni v JAS. Tekmuje se po pravilih JAS. Prijave se sprejemajo pol ure pred tekmovaljem. Prijavnine in nagrad ni. Tekmišče je dolgo 200 m, je posuto z ugaski, ima 4 nedvigljene zavoje in je očrtano na nogometnem igrišču.

Vrstni red disciplin je naslednji: skok v višino Sen., Oml., Jun., C in B., tek 100 m S., O., C., B., tek 1500 m S., O., C., met krogle C., tek 5000 m S., O., met krogle S., O. in met diska S., O., C.

Tekmuje se po vseh vremenu! Na miting opozarjamo vso našo sportno publiko.

Preiskava o umoru Ivana Radića

Sisak, 8. nov. o. Dopoldne je prispel iz Zagreba inspektor bosanske oblasti Tučan, ki je takoj nadaljeval pot z avtomobilom v Veliko Trebarjevo zaradi preiskave o umoru bivšega narodnega poslanca Ivana Radića.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Do 60 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 2.— za šifro ali dajanje naslovov plačaje oni, ki človek služi. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.— Dopolni in šifre se računajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se računajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Službo dobi

Krojaškega pomočnika
sprejme takoj Sodja Lovro, Rožna dolina, Cesta II, 31, 29889-1

Frizerko
mlado, dobro moč, za na deželo, iščem v vrhu ženske. Ponudbe na področje Jutra Jesenice pod šifro »Dobra bodočnost«, 29875-1

Livarje
večje in izurjene, potrebuje tvornica vagonov Slavonik Brod. Reflektanti naj svoje ponudbe pošljejo z oznako plačaje in dosežkega zaposleni na upravo tvornice, Slavonik Brod, 29864-1

Akademik
instruira za hrano in stanovanj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 29866-4

Raznašalec klobas
z vsjo oskrbo v hiši, dobi takoj mesto, Ljubljana, Komenskega 16, 29873-1

Mesarskega pomočnika
sprejmem za takojšen nastop, Slavko Podboj, mesar, Ribnica 69 na Dolenskem, 29858-1

Elektromonter
mlajša moč, dobi takoj službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Najbolj pri hitri instalaciji«, 29859-1

Fino šiviljo
za na dom, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Okuse«, 29881-1

Mlajšo postrežnico
pošteno in čisto, potrebuje takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 29886-1

Postrežnico
pridno, pošteno, iščem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 29853-1

Perfekten železninar
mlajši, vojašine prost, dobi takoj ali po dogovoru stalno službo pri »Mercur P. Majdič, trgovina železnic in sanitarnih potrebščin, Kranj, 29818-1

Službe išče
Brivski pomočnik mlajši, dober delavec, išče službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 29890-2

Brivsko-frizerski pomočnik
žče službe. Vprašati: Šuc Adolf, Maribor, Kacijanarjeva ulica 17, 29813-2

Vajenci (ke)

Mlad fant
16 let star, poštenih staršev, bi se rad izučil mehanike obrti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Hrana in stanovanje v hiši«, 29867-44

Prodaj

Parkete, desk
in bukova drva ugodno proda Ivan ŠIŠKA, tovarna parkete, Metelkova 4, telefon 22-44, 249-6

Kupim
Strešno opeko staro 3.000 komadov in staro železno peč, kupim. Pisarne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Peč 6«, 29887-7

Knjige
Popolnoma zastoj dobiti začetek velikega ljubzenskega romana »Ljubezna španjska castilka«, če še danes pisate upravi »Društva skopskega«, Ljubljana, Miklošičeva 17, 28833-8

Auto, moto
Kupim avto motorno kolo, pisalni stroj radio. Ing. Cizel, Copova ulica 10, 29898-10

Motorno kolo
ugodno naprodaj, Poizve se Ljubljana, Karunova 10, 29869-10

AJS motor
350 OHV z zadaj montirano prikolico, z nosilnostjo do 350 kg, proda zeljarn. J. J. J. 29884-10

Kolesa
Več motornih koles avto in pisalni stroj zelo poceni naprodaj. — Acro, Kolodvorska 18, 29897-11

Pohištv
Spalnico novo ali malo rabljeno tudi svetel mebel les, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra izdelava«, 29900-12

Novo spalnico
in kuhinjo poceni proda Srečen Franc, mizar, Golo 1 p. Vodice, 29870-12

Pohištv
novo in že rabljeno, ki ga želite prodati ali samo dati v shrambo, sprejememo v posebni oddelci v komisij-sko prodajo po zelo ugodnih pogojih. Kupcev je v tem oddelku vedno dovolj za dobro ohranjeno pohištv. Vse reklame preskrbimo sami. Sporočite nam na dopisnici ali ostan. Prevz pohištv preskrbimo sami. Ivan Mathian, Ljubljana Tyrseva 12, 17-12

Kapital
Kompanjona(ko) v dobro idočje podjetje s 4-6.000 din, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober zaslužek«, 29896-16

Posojilo
na knjižice Kmečke posojilnice Ljubljanske in Ljublj. kreditne banke dobiti hitro. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12, 29878-16

3% obveznice

kupimo tudi večje vso-te proti gotovini. Ugodna prilika za vnovčenje. Tudi druge vloge. Rudolf Zore Ljubljana, Gledališka 12, 29880-16

Prastedione
večje in manjše sveske kupim proti takojšnji gotovini. Dobra prilika za vnovčenje. Tudi druge vloge. Rudolf Zore Ljubljana, Gledališka 12, 29880-16

Lokali
Meščanski buffet s točilnico na najpomembnejši zagrebški poziciji, bližina travnjaka, redišče najmočnejše delavske frekven-cije, prodamo s celokupnim inventarjem in blagom, s krasnim lokalom in portalo izločbo za 9.500 din. — Površtna eksistenca. Informacije: Poslovnica Pavle-kovič, Zagreb, Ilica 144, 29822-19

Stanovanja
Trisobno stanovanje oddam takoj. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 29871-21

Trisobno stanovanje
lepo, komfortno, oddam takoj ali 1. decembra mirni stranki. Strelška ul. 26, 29885-23

Stanovanja
Dvosob. stanovanje s kabineto in kopalnico, iščem v centru ali bližini za januar. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Komforte«, 29882-214

Dijaške sobe
Dva srednješolca sprejemam na hrano in stanovanje s kopalnico tik po-ljanske gimnazije takoj ali z decembrom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 29857-22

Sobo odda
Garsoniero z vsem modernim komfor-tom oddam v bližini ban-ske palače. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 29888-23

Prazno sobo
s posebnim vhomom in so-uporabo kopalnice oddam. Fugnerjeva ul. 6, III. levo. Ogled od pol 1. ure dalje. 29866-23

Sobo
lepo opremljeno oddam. — Napolconov trg 7, I. levo. 29883-23

Malo čisto sobico
z vsjo oskrbo in souporabo kopalnice oddam boljšemu gospodu za 15. november. Šiška, Medvedova c. 3, III. 29835-4

Sobe išče
Skromno sobico ali kabineto (opremljen) — išče za 15. november mir-na gospa. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Največ 200«, 29837-23a

Razno
Od Vas je odvisno, da imate obliko vedno kot novo zato je pustite redno besnikno čistiti ali barvati v tovarni **JOS. REICH** Ljubljana Potjanek nastp 4-6 vseh — Svedičkalcina

Sveže najfinejše norveško ribje olje
iz lekarne dr. G. PICCOLIJA v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

Kupujemo
posušeno cvetje arnike, korenine preobljede, bergovo cvetje, baldrianeve korenine in sviščove (encianove) korenine. Ponudbe naj se pošljejo na APEF, Via Declani 15 — Udine.

Elegantno sobo
strogo separirano, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Centrum 77«, 29797-23a

Zenitve

Zenitve in možitve boljnih krogov posredujemo najvestneje in uspešno. — Prvorazredne zveze v meščanskih, uradniških, trgov-skih, industrijskih, posebnih in oficirskih krogih. Prospekte razpoložimo proti nakazilu deset din v znakmah. — diskretno: »REZOR, Zagreb, pošta 3, 29823-25

Izgubljeno

Zlato zapestnico
sem izgubila v Tivoliju pri ribniku. Ker je drag spomin, prosim najditelja naj jo vrne proti nagradi v ogl. odd. Jutra, 29863-28

Stroji

Poceni naprodaj!
16 prvotnih popolnoma novih živalnih strojev, več koles, otroških vozčkov in drugih predmetov pri »Promet-z (nasproti križanske cerkve), 29872-29

Informacije

Preklic
Petrika Janca, gostilničar in trgovec v Zalogu pri Moravčah v nobenem slu-čaju ne odgovarjam za dol-gove, ki bi jih napravila moja žena. — Petrika Janca, 29862-31

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
kupiše po najvišjih cenah **ČERNE - juvelir,** Ljubljana, Wolfova

Posest

Večje število parcel kompleksov parceli stan-ov v trgoviških in stan-ovskih hišah in vli tma naprodaj gradbeno stro-kov izobražen posredo-valac **KUNAVER LUDVIG** Cesta 25 oktobra 6 Te-lefon 37-33 robljasteni graditelj, m-odni centejst za nasvete oteplačno na razpolago 125-34

Živali

Konja
za vsjo uporabnega, prodam. Vprašati Aleksandrova cesta 70, Maribor, 29892-27

PREVOZE

premoga, drv, moke, selitve itd. v vseh tudi vagonskih kolonih Vam izvrši točno in po najnižjih cenah s avtomobili ali konjsko vprego prevoznitvo

A. SEMENIČ
Privoz št. 13, Ljubljana
TELEFON 36-92

POSTELJNO PERJE

po din 8.—, kemično očiščeno . Din 10.—
čehano in kemično očiščeno . Din 30.—
na roko čehano in kem. očiščeno Din 45.—
mešano gosje čehano . . . . . Din 55.—
pol puh bel . . . . . Din 95.—
svil gosji puh . . . . . Din 100.—
bell gosji puh . . . . . Din 175, 200, 220, 240.—
Vzorce dobite brezplačno pri

»Luna« samo Glavni trg 24, Maribor

Iz Julijske Krajine

Nov grob v Gorici je pred dnevi umrla gospa Marija Klede, rojena Rijavec, v 68. letu starosti. Že v svoji mladosti je morala preživeti življenjske težave matere mnogorojne družine malega obrtnika. V svetovni vojni je brez moča in starejšega sina z nedoletnimi otroki nastopila pot beguncev. Pomanjkanje v begun-skih taboriščih je ni zdržalo, da ne bi vzgajala svojih otrok tako, da so sedaj vsi preseljeni. Jesen svojega življenja je preživela v solnični Gorici, kjer si je z močnim obnovila porušeni družinski dom. Sedaj je podlegla kruti bolezni. Njen pogreb je pričal, kako prijubljena je bila med svojimi rojaki. Preostalim naše iskreno sožalje!

Truplo nekoga podčastnika so našli v bližini Gargara. Sodna komisija je dognala, da je ležalo v grmčju pod Sv. Goro, kjer so ga našli, že leto dni. Pri pregledu trupla, ki je bilo za čudo še dokaj dobro ohranjeno, so dognali, da je bil podčast-nik ustreljen. Krogi iz puške mu je pre-

drta glavo. Oblasiti so uvedle preiskavo, da doženejo krivca.
Beda. Pred dnevi so tržaški reševalci odpejali v bolnišnico 70-letno Rafaelo Salicejevo iz Rojana, ki je omagala spriko bolezni arca. Pri starosti so bili trije otroci njene hčere v starosti po nekaj mese-cu ter eno in dve leti. Njihova mati le-ži v bolnišnici, hudo bolana, njihov oče je v zaporu. Reševalci so o tem obvestili Rdeči križ, ki je bil prisiljen oddati otro-ke oddaljenim sorodnikom v rejo. Sta-novanje so izročili v varstvo rojanskim karabinerjem.

Za Italijo jo doblite pri tvrdki G. Parovel, Trst 9, Via F. Denza 3.

V duhovniški službi so bili imenovani Bernard Godnič za vikarja v Gradnji pri Sežani, Friderik Mazzora za kaplana v Idriji, dekan Alojzj Novak v Črničah za častnega kanonika in Ernest Bandelj za župnika v Ruti pri Grahovem.
Pred sodiščem v Trstu se je vrnil t dni proces proti Josipu Juriševiču od Sv. Ma-rije Magdalene. Oblasem ga je prijavil fašist Gino Massaro. Po njegovi obtožbi sta Juriševič in Massaro 16. septembra t. l. skupaj odhajala iz neke restavracije na Barjeri. Nekaj časa sta se prijateljsko razgovarjala, nenadoma pa je Juriševič ba-je zahteval od Massara, naj mu pomaga pri begu čez mejo. Tedaj sta se sprla. Ju-riševič je pograbil celo neki kamen ob ce-sti in z njim udaril Massara po glavi, da se je zgrudil in onesvestil. Nato mu je vzel še 100 lir. Sodišče je sprejelo obtož-bo in je obsojilo Juriševiča na 4 leta in 11 mesecev ječe ter na nekaj let policijskega nadzorstva.
Krava do smrti zabodla kmetu. V bli-žini Buzeta je 33-letni kmet Peter Nešič skušal pred čnevi spraviti narazen dve zbesneli kravi, ki sta se bodli. Naenkrat pa se je ena od njiju zaletela vanj in mu z rogom prebodla vrat. Sosedje so moža v naglici prepeljali v bolnišnico, kjer so mu zdravniki takoj skušali pomagati. Ne-šičevo stanje je zelo resno.
V tržaški hiši je tovarni vlak do smrti povozil 40 let starega slugo Karla Leopold-a. Njegovo truplo so našli proti večeru poleg travnice. Reševalci so mogli ugotovi-ti le še njegovo smrt. Imel je zlomljeno hrbtnico in še druge notranje poškodbe.
Avtomobilska nesreča. Kakor poročajo listi, se je na Pivki pred kratkim pripeti-la avtomobilska nesreča. Iz Trnja se je manjši oddelek vojštvstva s tovarnim avto-mobilom peljal proti št. Petru. Na strmi-ni so pri avtomobilu odpovedale zavore. Avto se je prevrnil in pokopal pod sabo 40 vojakov. Pet jih je bilo ubitih, ostali pa so bili huje ali lažje ranjeni.
Odseljevanje Nemcev. Listi poročajo, da določbe za izselitev Nemcev ne veljajo sa-mo za Južno Tirolsko, nego tudi za Ka-nalsko dolino, ki je prej pripadala Koroški. Iz Kanalske doline se bo moralo v kratkem izseliti 270 nemških državljanov. Ostali pa se bodo morali odločiti ali za iz-selitev v Nemčijo ali pa za preselitev v Južno Italijo.

ZAHVALA
Vsem, ki so nas ob bridki izgubi našega ljubljene- ga očeta, brata, gospoda **VINKA HUDOVERNIK** RAVNATELJA MESTNE HRANILNICE V POK. tolažili v težkih urah, vsem darovalcem vencev in cvetic, ter vsem, ki so pokojnega spremlili v častnem številu na poslednji poti k večnemu počitku, naša najiskrenejša zahvala.
Prosimo, da ohranite blagopokojnega v najlepšem spominu.
RADOVLJICA, 8. novembra 1939.
GLOBOKO ŽALUJOČI OSTALI

ZAHVALA
Vsem, ki so nam kakorkoli pomagali vzdržati strašen udarec ob izgubi naše ljubljene soproge in matere, gospe **Minke dr. Šorlijeve** se najiskreneje zahvalujemo. V največjo uteho nam je bila zlasti tako nepričakovano številna udeležba prijateljev še iz sončnih predvojnih časov in krajev, tovarišic in tovarišev iz njenega prejšnjega poklica, a posebej še preljubezniv domislek, da se je od nje poslovila tudi vrsta šolske mladine, ki ji je ostala mila do zadnjega diha. Vsa njena zadnja pot je bila, kakor da si jo je sama naročila, in zadnje spremstvo, kakor da si ga je sama izbrala.

V neizmerni tugi javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je danes zjutraj ob 6. uri po kratki mučni bolezni nehalo biti srce naši nadvse skrbni, predobri in ljubljeni materi, avakinji in teti, gospe **ROZI OGRIZEK** soprogi hotelirja in posestnika v Rogoški Slatini
Pogreb nenadomestljive pokojnice bo v petek, dne 10. novembra ob 3. uri pop. izpred hiše žalosti v Rogoški Slatini.
V Rogoški Slatini, dne 8. novembra 1939.
JULIJ OGRIZEK, soprog;
ERIK, ANI, HILDA, ERNEST, SILVA, otroci;
ZOFIJA KOLB roj. OGRIZEK, svakinja.

+

Naše gledališče
D R A M A
Četrtek, 9.: Antagona. Red četrtek.
Petek, 10.: Neopravičena ura. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Sobota, 11.: Kozarec vode. Red A.
Med najtehtnejše psihološke žaligre iz klasičnega repertoarja spada Sofoklejeva »Antigon«, ki jo bodo igrali drevi za red četrtek. V izredno lepo prevedenih stihih Franca Albrechta, smiselni režiji in odlično podanih vlogah, je našla ta igra kar najlepši odziv. Igrajo: Šarčeva, Skrbinšek, Simčičeva, Sancin, Mira Danilova, Potokar, Igor, Jerman, Brezigar, Starčič. Režiser Fr. Lipah.
Opozarjamo na petkovo uprizoritev Be-kefijeve veseligre »Neopravičena ura« izven abonmaja pri znižanih cenah. To ve-dro, nadvse zabavno delce, je pritegnilo doslej veliko obiskovalcev.
O P E R A
Četrtek, 9.: Figarova svatba. Premiera. Premierski abonma.
Petek, 10. ob 15.: Trubadur. Dijaška pred-stava. Globoko znižane cene.
Sobota, 11.: Pri belem konjičku. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.
Nedelja, 12. ob 15.: Glumač Matere božje. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20.: Kjer škrljanček žvrgoli. Iven. Znižane cene od 30 din navzdol.
Pri nocojšnji premieri »Figarove svatbe« bodo nastopili: grof Almaviva Janko, grofica Rozina Vidaličeva, njena sobarica Su-zana Ribičeva, grofov sluga, Figaro Be-tetto, don Basilio Marček, dr. Bartolo Zu-pan, Marcelina Kogejeva, Kerubin Heyba-lova, vrtnar Antonio Oreš, Barbka Polaj-narjeva, sodnik Curzio Sradoljev. Muzikal-no vodstvo predstave je v večjih rokah ka-pelnika dr. Švare, zveziral pa je delo šef-režiser naše opere Ciril Debevec. Premie-ra bo za premierski abonma. — Pri petko-vi dijaški predstavi Verdijevega »Truba-dur« bodo nastopili: Basičeva, Španova, Barbičeva, Franc, Janko, Lupša itd. Dra-matično razgibana predstava spada med naše najboljše in najpopularnejše. Cene so globoko znižane od 16 din navzdol.
M A R I B O R S K O G L E D A L I Š Č E
Četrtek, 9.: Plesni večer Kurbos Litvinova, Izven.
Petek, 10.: zaprt. (Gostovanje v Celju). Prva letošnja plesna prireditve v mari-borskem gledališču bo v četrtek, 9. t. m. ob 8. zvečer. Nastopi tudi v Ljubljani z velikim uspehom sprejeta dvojica Maks Kurbos in Irena Litvinova, čiana in solista ruskega baleta v Monte-Carlu. Bloki ta večer ne veljajo.
O E L J S K O G L E D A L I Š Č E
Petek, 10.: Navihanka. Gostovanje mari-borskega gledališča.

Ujetnika v deželi lam

Veliki lama je nadaljeval: »In miče nam ne bo mogel ubraniti, da ne bi prevzeli oblasti nad svetom, ko pride čas. Kajti naša moč se ne opira na jeklo in svinec, temveč na zmagovalno silo popolnega človeškega duha.« Starac se je bil med govorenjem vidno ogrel. Zdal je nekoliko pomolčan, da ga ne bi ganjenost predalec zanesla. Nato je počasi nadaljeval. »Ne smeš se ču-diti, dečko, da sem ti vse to razložil. Star sem že, mnogo starejši, kot mor-da misliš. In truden sem. A danes mi je srce prepolno velike radosti, ker vem, da je volja Najvišjega vendar že izbrala novega lamo, tako da lahko mirno ležem počivat. Še posebno me pa veseli, da je moj naslednik tako mlad in da prihaja iz zdravega nara-đa.«

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Naši kraji in ljudje

Odkritje spomenika pesniku Petruški

Preteklo nedeljo je odkril, kakor je že ponedeljsko »Jutro« poročalo, ljubljanski podobar Udruga četnikov lani umrle pesniku Radivoju Peterlinu — Petruški spominsko ploščo v tisti hiši v Kamniku, kjer je legel naš slovenski Ahasver v prvo in zadnjo posteljo. Kakor je tudi bila ta kulturna svečanost prav skromna, pa tolikanj bolj priročna. K skromnosti je

Na naši sliki vidimo prizor, ko je imel g. Gustav Strniša kot zastopnik slovenskih književnikov svoj spominski govor: Lepo je, — je izjavil govornik, da ste se tako mnogi spomnili Petruške, našega pesnika Ahasverja, čigar tople pesmi so ogrele že mnogo src. Njegova plemenita duša ni poznala ne zlobe ne zavisti. Bil je med onimi redkimi Slovenci, ki sta mu bila sloga in prijateljstvo ukoreninjena.

pripomogel poleg zaves slabega vremena posebno nemaren odziv naših petičnih ljudi, na katere so se obrnili četniki za primerne prispevke k spominski plošči. Tudi večje priznanje pa gre zato našim četnikom, ki so prebradili vse neprilike in vendarle postavili svojemu prvemu častnemu predsedniku Petruški viden znak ljubezni, katero so gojili do njega. Iz src vseh bratov je govoril pri odkritju predsednik Udruga četnikov brat Venčo Znidaršič, poudarjajoč neomajeno Petruškovo vero v znano slovanske misli in nacionalne pravice.

Danes ga ni več njegov spomin pa bo ostal v njegovih pesmih. Preprost je bil, ker je imel globoko izkustvo življenja. Blag je bil, ker je sam mnogo pretrpel na svoji trnjevi poti, nemirni in utrujeni popotnik, vedno še iskajoč in koprneč. Spominska plošča sama je mojstrsko delo kiparja profesorja Sajevca, ki je v bron upodobil pesnikovo glavo, ter tvrčke Kurnaver, ki je izdelala iz črnega podpeškega marmorja prav okusno podlago. Tako je Petruškova spominska plošča tudi v okras kamniškega mesta in zgovoren pomnik naše kulture.

odpovedal. Tudi tega so morali izvleči iz vode. Na ozemlju med Hotičem in Zgornjim Logom nastajajo prometne ovire že pri porastu Save malo nad dva metra nad normalo. Take povodnji imamo pri nas v jesenskem in zimskem ter pomladanskem času kaj pogosto. Mnogi šoferji se morajo vračati po dolgih ovinkih. Prehod po slabih razmočenih občinskih poteh preko vasi Konj pa je zelo tvegan in naporen. Ljudje že vsa leta prosijo in prosijo, naj bi začeli s preložitvijo ceste v Krevljici. Vse dotlej, dokler se ne bodo energično lotili regulacije ceste, ne bo na tem ozemlju boljše.

Podoben ovira, da je bila preplavljena cesta, so imeli tudi pod Grbinom pri Liti. Tam je nenadoma narasel potok Reka, ki izvira pod Jančami. Zadnje deževje je bilo precej močno na pobočju Janč. Prehod preko mostu in po cesti pod Grbinom je bil zaradi narasle vode nemogoč. V situaciji pa se je znašel eden izmed okoliških kmetov, ki je napregel voz in je prevažal ljudi za ceno 1 dinarja po poplavljenem ozemlju. Seveda so dali ljudje radi nekaj drobiža, da so si prihranili precejšen ovinek mimo Smartna. Kakor pripoveduje ljudje iz našega okoliša, so imeli zaradi dvignjenih potokov težave tudi drugod. Deževje je dvignilo tudi potok Kostrevec.

Zdaj, ko je prenehalo deževje, so se vode vrnile v stare struge. Dobljene izkušnje naj bodo za nauk, kje je treba začeti s cestnimi deli.

O društvenem delu zagrebških Slovencev

Zagreb, 8. novembra. V društvu »Narodni Dom« v Zagrebu, kjer je včlanjenih največ zagrebških Slovencev, je po stanki, ki vedno nastopa v letnih mesecih, zopet jako oživel društveno življenje. Mladinski odtok je pod vodstvom svojega načelnika g. Rožanca uveljavil ljudsko veselje igre »Pesem s ceste«, ki je vprizori na eno od sledečih nedelj v Hljevski dvorani. Tudi društvene čajanke, ki jih organizira mladinski odtok in se obdržavajo vsake sobote zvečer, so začele, ter je bila 4. t. m. prva čajanka, ki je potekala pri nepričakovano dobrem obisku v jako veseljem razpoloženju.

V sredo 8. t. m. pa so odprli predsvetni odtok, ki ga vodi društveni predsednik g. prof. dr. Zarnik, zimski ciklus društvene ljudske univerze, s predavanjem g. dr. R. Bičanica o gospodarski strukturi banovine Hrvatske. To predavanje je ob enem prireditev mladinskega odseka, ki je že tudi s svoje strani priredil par predavalnih večerov.

Tudi letos so hrvatski strokovnjaki prazno priskočili društvu v pomoč, da s predavanji sodelujejo v tej kulturni akciji. Predavanja bodo kakor preteklo sezono vsake srede ob pol 9. uri zvečer. Z aktualnimi vprašanji sedanjosti se bodo bavila predavanja gg. dr. R. Bičanica (že imenovano, ter predavanje o gospodarskih odnosih Hrvatske in Slovenije), vseuč. prof. ing. J. Bonelja (Vpliv vojne blokade na industrijo), dr. D. Chloupek (Resnica o bojnih strupih), vseuč. doc. dr. V. Filipovića (Naloge filozofije v naši dobi), admiral N. Stankovića (Pomen morja v obrambi zemlje), vseuč. prof. dr. Zarnika (Znanost in rasizem); predvideno je tudi predavanje o ideologiji Antuna Radića. O zgodovinskih temah bosta predavala gg. visokoš. prof. dr. J. Nagy (O padu dubrovnike republike) in vseuč. prof. dr. G. Novak (Benetke kot zgodovinski in kulturni faktor); o nalogah statistike bo govoril g. dr. F. Mikšič; o naprednem perutinarstvu g. vseuč. prof. dr. A. Ogrizek. S prirodoslovnimi problemi se bodo bavila predavanja gg. vseuč. dr. F. Bubanova (Pomen kemije za življenje), vseuč. prof. dr. L. Marića (O postanku in delovanju ognjenikov) prof. J. Mokrovića (O poreku in vzrokih potresov); s biološkimi in medicinskimi vprašanji predavanja gg. dr. M. Banica (Virusi, nevidni vzročniki bolezni), vseuč. prof. dr. F. Koberlerja (Socialni pomen obolenja na raku), prim. dr. F. Pestotnika (Ali so duševne bolezni ozdravljive?); g. arh. C. Švigelj bo pa s svojimi prekrasnimi filmi v prirodnih barvah povedel slušalce na Gorenjsko.

Širji predsvetni odtok »Narodnega doma«, pri katerem sodelujejo vsa zagrebška slovenska društva in katerega glavna naloga je, da deluje v smislu zblizanja in boljše medsebojnega spoznavanja Hrvatov in Slovencev na kulturnem polju, priredil v zvezi s Hrvatskimi Madrigalisti v torek dne 14. t. m. koncert slovenskega vokalnega kvinteta in Hrv. glasbenem zavodu. Na želost je moral biti koncert Hrvatskih Madrigalistov, ki ga je hotel prosvetni odtok aranžirati dne 13. t. m. v Ljubljani, iz tehničnih razlogov zopet preložen, in sicer na mesec januar. Dalje so na programu širjega prosvetnega odseka predavanja prominentnih predstavnikov hrvatske književnosti, znanosti in umetnosti v Ljubljani, za katere so dali že razni hrvatski prosvetni delavci svoj pristavek, a isto tako predavanja prominentnih predstavnikov slovenske kulture v Zagrebu. O tem bomo še podrobneje poročali.

Pod vodstvom našega odličnega dramatskega umetnika g. Nučića se bo osnoval dramatski odtok, ki bo gojil na strogo umetniški podlagi dramatsko umetnost, tako da se stvori s časom ensemble gleda-

liških dobrovoljcev, ki bodo kos tudi težjim nalogam. Tako stopa torej društvo »Narodni dom« z najboljšimi auspicijami v zimsko sezono, ko je največ prilike za razvitek družabnega življenja in dela.

Zadnje delo kiparja Gangla

Ko je bilo pokojnemu mojstru Alojziju Ganglu 77 let je dokončal v svojem skromnem ateljeju na Vinogradih v Pragi svoje poslednje delo. Imenoval ga je sam: Kristus, osamel popotnik.

Odlozil je delo in umri. Štiri leta so minila od njegove smrti. Gojil je dve poslednji želji: da ga pokopijejo v rojstni Metliki na pokopališču pri Sv. Roku in da ta njegov zadnji kip postavijo na njegov grob. In:

Ena se tebi je želja spoinila, v zemlji domači da truplo leži . . . Njegov pepel so prenesli iz Prage in ga položili v grob Ganglove rodovine poleg edinega sina Danila, ki je mlad umrl kot poručnik fregate na obolenju, ki si ga je nakopal, ko je spremljal blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Učiteljstva v Maršev živlega in mrtvega nazaj v domovino.

Druge želje ni bilo mogoče izpolniti v polnem obsegu. Grob Ganglov pri Sv. Roku je preskromen, da bi mogel stati na njem tak kip. Pokopnjavci svojci so ga rajši namenili v okras vsega pokopališča in v počastitev vseh belih rojakov, ki počivajo in bodo počivali v večnem snu ob cerkvi sv. Roka: vsem trepečim bratom in sestram v spomin.

Original so prepeljali po železnici iz Prage v Ljubljano v mesecu najvišje krize in katastrofe ČSR, tako da se je že izgubila sled za Kristusom, osamelem popotnikom. Naposled je vagon vendarle srečno došel v Ljubljano. Letos v juliju je soho prevzel livar Mostar na Galjevi v Ljubljani in delo dovršil tako, da so kip v bronu pripeljali v Metliko zvečer pred Vseimi svetimi in ga postavili na podstavek, ki ga je zgradil metliški kamnosek Foršek. Oba sta svoje delo izvršila z veliko strokovno sposobnostjo.

Na Vse svete je popoldne ob treh tukaj-

zavistku od celofana - Higijenski — zavarovane proti nečistoti — pri prelozumu brez izgube!

Oglas reg. pod S. br. 5839 L. M. L. 1939.

anjil gospod prošt. p. Alfonz Klementič lepo razložil pomen in smisel te Ganglove mojstrovine, ki je edinstven okras našega pokopališča in pomen našega mesta, katerega zvesti sin je bil pokojni umetnik. Kip iz bronu je visok 2,30 m, podstavek ima 1 m višine. Kip tehta 1.300 kg. Meščani in okoljani so hodili trumoma ogledovat to veličastno delo svojega rojaka umetnika, ki je s svojimi deli proslavil ime svojega rojstnega kraja.

Ganglov »Kristus, osamel popotnik« napravi na gledalca mogočen vtis. Sedaj stoji pri Sv. Roku in razodeva v celoti in posameznostih — posebno z bolestinim izrazom svojega obraza — toliko lepote, mučnice in trpljenja, da se ga ne moreš nagledati. Treba bi bilo peresa in besede sorodnega umetnika, da bi pravilno očrtal in ocenil visoko umetniško vrednost tega poslednjega Ganglovega dela.

Nestor učiteljev

Boj redki so pomembnejši življenjski jubileji v učiteljskih vrstah, kajti ta poklic je toliko naporen, da večini njegovih pripadnikov že zgodaj izpira življenjske moči. Nedavno je pa praznovati zastopnik najstarejše učiteljske garde v Saleški dolini g. Franc Skaza, učitelj v pok. v Velenju svojo osemdesetletnico.

Rojen v Pesjem pri Velenju l. 1859. je po nižji srednji šoli maturiral na mariborskem učiteljski l. 1882 ter potem nastopil križem pot mladega slovenskega učitelja, odnosno počučitelja. Deloval je v šolah v Šmarju pri Jelšah, pri Sv. Urbanu pri Ptaju, v Ponkvi pri Celju, v Polju pri Podčetrniku, kjer si je ustanovil lastno ognjišče, potem še v St. Janžu na Vinski gori, dokler se mu ni izpolnila želja, da je l. 1901. nastopil službo v svoji najbližji domovini, v Velenju. Tu je služboval še do l. 1922., ko je stopil po dobrih 40 letih trdega dela med šolsko mladino v zaslužni pokoj, katerega še sedaj uživa v najožjem rodbinskem krogu v svojem idiličnem domu.

Idealno je delo vzgojitelja mladine, a s trnjem je posuta pot učitelja, kar je bilo zlasti občutiti pred osvojenjem. Ta resnica se je uveljavila tudi pri našem jublatu v polni meri, ki pa je eskul tudi sicer mnogo udarcev usode, zlasti še, ko je kruta smrt zasekala mnogo vrzeli v njegovi rodbini.

Ko mu sedaj kot osemdesetletniku nemara uhaajo misli nazaj v preteklost, ga pač lahko navdaja z zadovoljstvom in ponosno zavest, da je vršil svoje dolžnosti vsestransko do skrajne meje, kajti živel je za svoje stanovsko delo, za svojo vzgojo mu poverjeno mladino, a živel tudi za svojo rodbino. Številnim generacijam, ki mu v teh dneh kot njegovih bivših učenc izražajo svoje čestitke, se pridružujemo tudi mi s iskreno željo: še na mnoga zdrava in zadovoljna leta!

— Pri neredni stolici, napetosti črev vsled zapeke prav odlično odvaža naravna »Franz-Josefova« grenka voda zastonje prebave nakopičene v čreveh. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.

Rez po min. soc. dol. in a. zdr. S-br. 15.465 25 v 95.

Pred sokolskim praznikom v Grosupljem

Grosuplje, 8. novembra. Grosuplje, važno železniško križišče, je eden izmed najlepših dolenskih krajev. Zaradi bližine je Ljubljancem priljubljeno in vedno prijetno izletišče. Seveda tudi Grosuplje kaže po vojni in zlasti zadnja leta prav lep napredek. O tem se lahko nedeljo za nedeljo preverijo vsi, ki prihajajo v naš kraj na obiske, ali pa se iz Grosuplja.

supljega potrudijo dalje na vabljive izletne točke, zlasti v slovečo županovo jamo, na Polzevo ali kam drugam v kraljestvo Jurčičevih povesti.

V društvenem življenju se napredek najbolj kaže v razvoju grosupeljskega Sokola, ki bo imel to nedeljo lep in pomemben praznik. Društvo se je ustanovilo leta 1924. In prvi starosta je bil Ivan Rus, ki je takoj daroval tudi stavbno parcelo za Sokolski dom. Takrat še maloštevilna, toda pogumna četa je takoj naslednje leto začela zidati dom. Ker se je sokolsko dobro vgnezdilo v kraju, je postal dom kmalu premejen in se je venomer kazala potreba razširjenja, če hoče Sokolsko društvo v Grosuplju dosledno vršiti svoje narodno, kulturno in vzgojno poslanstvo. Društvo, ki mu zdaj starostuje banovski zdravnik dr. Franjo Podkorjnik, se je letos odločilo, da razširi svoj dom. Dogradilo je oder, nadstropje in knjižnično sobo, kakor tudi stanovanje za hišnika. Tako prenovljen in povečan bo Sokolski dom v Grosuplju lahko poslej v polni meri ustrezalet, kakor v vodi in je

ki se venomer zastavljajo Sokolskemu društvu v Grosuplju.

V nedeljo 12. t. m. bo slovesna otvoritev prenovljenega doma in odra. Društvo se je skrbno pripravilo ter bo uprizorilo stajano Nušičevo komedijo »Ujež«, ki bo prijetno razvedrilo domačinu kakor tudi razvajenemu meščanu. Začetek predstave bo ob petnajsti uri, po predstavi pa bo veselo martinovanje. Pridite, Ljubljanci, nikjer ne morete to pot lepše preživeti Martinove nedelje, kakor v Grosuplju, kjer vas bomo sprejeli s pravo bratsko gostoljubnostjo. Zveze z vlakom so ugodne. Zatorej v nedeljo nikamor drugam, kakor v Grosuplje!

Prometne ovire med deževjem

Hotič, 8. novembra. Zadnje deževje je močno dvignilo reko Savo. Vodomerska postaja pri litiskem mostu je pokazala, da se je Sava povzpela skoro tri metre nad normalo. Dvignjena Sava je napravila precej škode pri Hotiču, vasi, ki leži med Ljubljano in Litijo, tik razcepa banovinske ceste, ki gre iz doline proti Vačam. Najbolj preplavljeno je bilo polje na Krevljici, naselju na Hotičkem polju. Tam je bila banovinska cesta, ki jo Ljubljanci in drugi najbolj uporabljajo za pot v Zasavje, vsa pod vodo. Ker je bila cesta prekrita z vodo, je bil vsak promet nemogoč. Da je cesta zaradi deževja neprehodna, ni bilo nikjer objavljeno, zato so vozili razni potniki z avtomobili prav do Hotiča odnosno do Zgornjega Loga na drugi strani; ko pa so prišli do Krevljice, so se morali vrniti. Eden izmed šoferjev je zavozil v vodno polje. Zmanjkalo mu je ceste in je zdrsil čez cestni rob. Izvleči so ga morali iz vodnega ozemlja s pomočjo konj. Podobno se je primerilo tudi drugemu, ki je prišel k nam s kamniške strani. Nizek avto je kmalu zajela voda. Motor je bil ves v vodi in je

Kulturni pregled

Koncert poljskega mojstra v Ljubljani

Nastop poljskega klavirskega virtuozu Friedmannu je privabil v ponedeljek v veliko dvorano Filharmonične družbe malone rekordno število poslušalcev. Dokaz, kako živahen je odmev v našem koncertnem občinstvu, kadar se v naši sredini oglašuje ime tolikšnega slovesa, kakor je ime Ignaca Friedmanna. Rekel bi, da vendarle najdemo za resnično umetnost v slovenski prestolnici na pretek poslušalcev. Najbrž že res, da je temu vzrok naša prirojena ljubezen do glasbe in lepote. A po drugi strani smo s premožnimi vezni spojeni s srednje in zapadnoevropskim glasbenim življenjem in razpolagamo že z izdatno glasbeno tradicijo. Ta naša tradicija pa ni le v ustvarjanju, temveč je morda še v večji meri tradicija umetnostnega doživljanja. Tej tradiciji se je torej oddolžilo naše mesto vpriču tega mednarodno močno zaslovenega umetnika.

Ze uvodni pozdrav mu je mogel tolopo povedočiti, da se nahaja v slovenskem okolju. Tudi spored je bil sestavljen nekako v znamenju časa. Saj mojster Friedmann ni le izraziti tolmač Chopinove muzike. Razume se takisto na Mozarta in Schumannu in mnoge druge klavirске klasike. A Chopin je spadal v osrčje njegovega ljubljanskega koncerta. Težka usoda, ki je zadelala njegov narod in njegovo prelesto domovino, še dolgo ne bo mogla izbradati sveta vrednot, ki jih je poljski narod podaril človeštvu po svojih stvarnikih na

vseh področjih duha in dela. A kakor je poljsko ljudstvo veliko v tvorih, prav tako širna je tudi vrsta umetnikov, ki glasbo reproducirajo in jo posredujejo skozi prizmo svojegega prefinjenega umetnostnega čutenja. Med temi zavzema eno najodličnejših mest naš gost. Dvakrat radi smo torej prisluhnili njegovi tonski besedi in se je radovali.

Sodim, da je bilo mojstru Friedmannu že po prvih akordih Mozartovega Ronda jasno, kako zna ceniti naše občinstvo resnično umetnost, to belo krizantemo, ki v naši sredini ni tuja. Friedmann si je prizadeval Mozartovo umetnostno predočiti čim bliže živčnemu umetnostnemu nastroju sodobnega človeka. Vili je vanjo mnogo gibčnosti z odenki tempov, s poudarkom dramatičnih zapletov, forsiranjem basov. Končna slika je pa bila vendarle izredno plastična, utrip skladbe izviren. Ta in naslednji dve točki kajpak nista dali slutiti, do kakšne popolnosti se bo poljski umetnik razvnel pri Chopinu! Tu je bil višek koncerta, kakršnega v tej izrazni popolnosti pri nas najbrž še nismo doživeli. V naslednjih sedmih točkah je drhtel v dvorani duh poljske glasbenega genija. Pod elegantnim, bleščočim se francoskim loštem je zvenel poljski narodni napev in njegov samosvoj ritem. V Mazurkah se je kar vidno oglašil kujavljak.

Kaj nas je pri Friedmannovih predočbah Chopinovih umotvorov tako silno razvnelo,

da je poslušalec zastajal dih? Ali je bil morda Friedmannov romantični zanos, ki je predvajane skladbe izrazil s takim viškom popolnosti? Pri njegovih 57 letih mu

tega ne bi prisodil. Za predpisanimi tempi se skriva ples sugestivnih odenkov, ki z izvirnim poudarkom dramatičnih vrhuncov in z napeto plastično igro predochi skladbo z njeno najmočnejšo udarno silo. Chopinov Noturno op. 35 spada izrazno gotovo med sila sestavljene umetnine. Friedmann se je lotil z nekako artistično eleganco, dobro

zavedajoč se, da je njegov gentilni rojak prvi zanesel v glasbo bohemsost v njega najčistejši obliki. Mazurki sta se predstavili v drugem slogu. Pred nami je pisala živa poljska vas, v pisanih narodnih nošah in z vso neugmano silo njenega izvirnega glasbenega ritma.

Friedmannu je tehnika malone postranska stvar. V teku vsega koncerta je niti opazil nismo. Skladbe so mu vprašanja izraza in ritmičnih odenkov. V obojem je čarovnik silne sugestivnosti. Baš zato ga ne štejemo med romantike klavirске interpretacije, marveč med zagovornike sodobne stvarnosti. A prave skrivnosti umetnikove duše ni tako lahko odkriti. Presenetila je končno tudi njegova vzorna igra iz zapestja, kakoršno vidimo v taki popolnosti le pri izrednih klavirskih virtuozih.

Ta večer ostane v trajnem spominu!

Dr. B. (Ne vem, kako je pri drugih poslušalcih, a mene je topot silno mottlo tisto razsežno belo platno, ki je venomer zanašalo v hram čiste umetnosti neko kričečo noto. Ali ne bi kazalo, da podjetje zastrje njegovo belino s kako zaveso, tako da bo dvorana ob takih prilikah tvorila arhitektonsko in barno urejeno enoto. Morda ta izdatek ne bo tako hud, da ga podjetje ne bi storilo zaradi našega glasbo ljubečega občinstva?).

Naša grafika na Danskem in švedskem

Društvo prijateljev umetnosti »Cvijeta Zuzorić« v Beogradu je v zvezi z danskim knjižničarjem in prijateljem naše države E. S. Hansenom organiziralo na Danskem in švedskem razstavo jugoslovenske grafične umetnosti. Na tej reprezentativni razstavi naše grafike je zastopanih okrog

20 slikarjev iz Jugoslavije s 300 deli v raznih tehnikah: z lesorez, litografijami, monotipijami, ujedankami l. dr. Razstavje so bile na Danskem prirejene v več mestih: Kjöbenhavnu, Odensu in drugod. O njih so pisali mnogi danski listi in strokovni časopisi ter naglašali značilnosti naše grafične umetnosti. Tako je neki list pisal: »Lahko bi mislili, da bo v jugoslovenski umetnosti zapustil svoj pečat boj med zapadom in vzhodom, med orientalskim mističizmom in umetnostnimi zasnovami zapada. Toda vpliv zapada očitno prevladuje. Eden izmed umetnikov, Hinko Smrekar, predstavlja s svojim ciklom lesorezov »Sedem smrtnih grehov« čisto evropski izraz, medtem ko je Tone Kraj, originalen in »jasen kakor dan«, kakor se zdi, pod vplivom umerjenega surrealizma«. Izmed ostalih razstavljalcev so v kritikah posebej omenjeni še Slovenci Eida Piščanec, Nande Vidmar l. dr.

Tudi švedska kritika je posvetila razstavi naših grafikov zadostno pozornost in je s simpatijo prikazala njihova dela. O delih slovenskih grafikov sodi kritik nekoga švedskega lista: »V lesorezu Vaški motivi, delu Franceta Kralja, je dokaj osebnega stila, čeprav je Tone Kraj preprostevalnejši s svojimi težkimi ujedankami »Ullica«, serijo štirih velikih risb. Miha Maleš ima pozornosti vredno aquatinto »Mlado deklec«, malce francosko nastrojeno France Mihelič pa razstavlja dve fini, elegantni litografiji z mehko tehniko; ona izmed njih, »Melanhollja«, učinkuje neodoljivo. Mihelič je pravi umetnik in risba, ki jo imenuje »Kmet«, dokazuje, da je dober risar. Eida Piščanec je razstavila dve monotipiji, ki sta dokaj originalni. Naposled omenjamo Draga Vidmarja, ki ima nekaj lepo komponiranih lesorezov in Nan-

Domače vesti

* Diplomiran je bil na beograjski univerzi za inženjerja žumarstva g. Jurij Hočvar z Bleda.

* Učitelj, upokojenci s Celja in okolice se sestajajo zadnjikrat to leto v soboto 9. t. m. ob 14. ozir. 16. uri v celjski nabavljalni zadrugi. Pričakujemo poldnevne udeležbe!

* Tajnik našega poslanstva v Sofiji je umrl. Po kratki bolezi je umrl v Sofiji tajnik našega poslanstva dr. Evgen Culek, ki je bil doma iz Slavonske Požege in star komaj 34 let. Pokojni dr. Culek je dovršil pravne študij v Parizu in je bil pred 8 leti sprejet v diplomatsko službo. Nekaj let je služboval v Beogradu v zunanjem ministru, od februarja 1936. pa je bil tajnik našega poslanstva v Sofiji. V diplomatskih krogih si je pridobil mnogo prijateljev, a tudi bolgarska javnost ga je cenila kot iskrenega delavca za zblizanje obeh brat-skih narodov. Mladega diplomata bodo pokopali v njegovem rojstnem kraju v Slavonski Požegi.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite jutraj za prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

* Poslovni odbor banovinskega turističnega sveta je imel v torek svojo 13. redno sejo, ki ji je predsedoval predsednik tega odbora Dragotin Trstenjak, načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo kr. banske uprave. Dnevni red se je obsegal tudi samostojno referate, ki so jih podali banovinski referenti za turizem Sotler, Šostarič in Vodopija o vprašanju priprav za zimsko turistično sezono 1939/40 in letošnje turistično sezono 1940, o pomanjkljivosti turistično-propagandne publicitete in o statistični turistično-propagandne delavnosti. Načeto je bilo tudi vprašanje finansiranja potreb turizma vohče. Spričo aktualnosti, važnosti in obsežnosti snovi bo poslovni odbor nadaljeval razprave o nekaterih področjih na prihodnji seji. Vohče je stališče, ki ga je zavzel poslovni odbor do vseh aktualnih vprašanj turizma spričo vladajočih izrednih razmer: vzdržati in se v prehodno poslalskih konjunkturi tem bolj pripraviti za povečane naloge po zopetni konsolidaciji mednarodnih političnih priklj. V ta namen je treba s turistično delavnostjo — seveda ob primerni racionalizaciji in varovanju največje štedljivosti — nadaljevati, osredotoči se ti zlasti na notranji turizem in mobilizirati potrebna denarna sredstva.

* Spavarjem Savinjske in Dravinjske doline. Generalna d. rekcija državnih železnic v Beogradu je na prošnjo združenja spavarjev s 1. oktobrom podaljšala vohno ugodnost po železnici za spavarje srezov Gornji grad, Dravograd in Maribor pod istim pogoji kakor doslej. Zadruga spavarjev opozarja vse spavarje, da si nabavijo primerne slike-fotografije, da jih bo direkcija državnih železnic v Ljubljani lahko potrdila.

* Nad 400 prič zaslišanih. Iz Murske Sobotice poročajo: V zadevi poverbe varstvenega denarja na sreskem sodišču v Murski Soboti je bilo doslej zaslišanih 400 prič. Kakor smo že zabeležili, je poverbe zagrešil sodni ofic. al Štefan Friedrich, ki je bil že pred meseci aretiran. Soča preiskava je dognala primanjkljaj 700.000 din varstvenega denarja. Z obrestmi in ta vsota narasla že na 800.000 din. Sodna razprava bo pokazala, kako je bilo s tem denarjem. Baje je bilo glavni vzrok toliko porabi zaupnega denarja hazardiranje. Preiskovalni sodnik je zdaj končal z zasliševanjem prič in je spise izročil državne vo tožnici, ki bo v kratkem sestavil tožnico za razpravo. To bo največja razprava, kar jih je bilo dozdej v Murski Soboti.

* Originalen izum upokojenega oficirja. V uredništvu našega lista se je večerj oglasil g. Aleksander Petričič major v pokojju, (naslov: podaljšek Aleševčeve ulice 40, Ljubljana VII) G. Petričič si je bil zastavil nalogo izpolniti pogon trikotnikov da bi pri najmanjši potrošnji energije dosegel najboljši tempo. Da je prišel na to idejo prvi v Ljubljani ni prazen slučaj, saj je naša prestolica s svojo okolico izrazita pokrajina koles in trikotnik. Na tisoče je mlekarij po obrobni vseh in drugih malih in srednjih ljudi v mestu in po predmestjih, ki neprestano prevajajo vse mogoče tovore na vse strani. Pogonjati takle trikotnik, zlasti kadar je do dobra natovoren in sedi na njem slabotna ženska ali vajencev in otroških letih, nikakor ni majhna reč G. Petričiču se je porodil plemenita zamisel, kako bi zmanjšal napor človeka, ki trikotnik pogonja in je nalogo rešil tako, da je namesto pritiska z nogami na pedale uvedel pogon na osnovi človekove teže. ki se na preprost način prenaša preko sedeža na kolo

iznajditelj je svojo zamisel izvedel za zdaj samo na triciklih izum pa je pripraven, da se s primerno preuredbo uveljavi tudi za dvokolo. G. Petričiču ni do tega da bi dal svojo iznajdbo patentirati. pripravljen pa jo je vsakemu interesentu mehaniku, tvorničarju ali zasebniku, stavi na razpolago. Kadar se bo Petričičeva ideja uveljavila tudi na triciklih se obeta pravcata revolucija v našem kolesarskem prometu. Hitrost vožnje na njegov način zavisi, kakor smo rekli, od človekove teže in tako se utegne uresničiti fantastični novotarija, da bodo v kolesarskem sportu prišli do moči in slave predvsem — debeli, težki ljudje.

* Občinski odbor Rdečega križa v Medvoda sporoča svojim članom in prijateljem društva, da bo v nedeljo 12. t. m. ob 10.30 (po službi božji) v ljudski šoli v Preski predavanje »O strupenih plimih in kako se ščitimo pred njimi«, ki ga bo imel g. dr. Justin, sanitet. polkovnik v pokojju.

* Naročnikom »Zvončeka« javljamo, da izdava novembra (9.) in decembra (10.) številka »Zvončeka« v dvojnem, skupnem zvezku pred Miklavžem. Uprava.

Iz Ljubljane

— Nestrojeva Utopljena na Barju. Člani Dramatičnega odseka Sokola Ljubljana IV. so v nedeljo 5. t. m. vprizorili v Gasilskem domu na Barju znano Nestrojevo burko »Utopljena«. Zahvaljujoč spretnemu vodstvu ter premišljeni reklam; se je kljub izredno slabemu vremenu napolnila dvorana Gasilskega doma do zadnje kotečke. Društvo je preskrbelo za vlogo Buče upokojenega člana skupljanske drame g. Kolesa, medtem ko je vloga Smole odigral in vsi otroci zrežirali član ljubljanske drame g. Evgen Frelih. Vloge so bile v glavnem dobro razdeljene in so vsi igralci nudili hvaležnim gledalcem dve uri prisrčnega smeha. Dolge odmore je izpolnilo solo petje društvenega člana ob spremljavi harmonike in kitare, ki je publiko zelo ugajalo. Kakor čujemo, ima društvo namen z »Utopljencem« oditi še v Crmnelj, na Vrhniko, v Borovno in morda še kam drugam. Želimo agilnemu Sokolu povsod toliko uspeha in tolikoga iskrenega aplavza, kot ga je bil v nedeljo deležen na Barju ter čestitamo vsem igralcem, zlasti pa režiserju, ki je vložil v igro cel kapital v obliki naporov in ljubezni do stvari.

Samo kratek čas!

LEPO DARILO

za dijaka ali vojaka:

- 1 čoplj za britje,
- 1 aparat za britje,
- 10 britvic,
- 1 milo za britje,
- 1 zobno ščetko,
- 1 zobno pasto,
- 1 kom. toaletnega mila,
- 1 doza za milo,
- 1 steklenica kolonske vode,

stane samo **Din 30.—**

Ako želite da vam pošljemo po pošti uplačajte gornji znesek plus Din 4.— za priporočilno na ček rač. 13235 ali v znakah na naslov:

Foto Tourist LOJZE ŠMUC,
Ljubljana — Aleksandrova cesta 8.

— Tudi ob sobotah dopoldne je odprta Senta Jakobsk knjižnica v Ljubljani, Kongresni trg 7, in sicer od pol 10. do 12. Izposoja knjige v 10 jezikih in modne liste!

— Vsak petek namočena polenovka pri »Bob-nčku«. (—)

— JASO. Plesne vaje. Redna plesna vaja bo v soboto ob 20. v Trgovskem domu. Jenko-Adamič! (—)

— V sokolskem domu v Šiški se bo v petek 10. t. m. ob 20. in v nedeljo 12. t. m. ob 11. vrtel sokolski in kulturni film »Zlet bolgarskih junakov v Sofiji«. Predavanje tega sokolskega filma je zvezano s predavanjem o pomenu zleta junakov v Sofiji. Sokoli in Sokolice iz Ljubljane in okolice so vabljeni, da si ogledajo film Poosebno vabljena je sokolska mladina in vsi oni ki so se zleta v Sofiji osebno udeležili.

Srajce, kravate - Karničnik - Nebočičnik

— Martinov večer priredi Sokol Ljubljana — Šiška v svojem domu v soboto 11. t. m. ob 20. Vse prijatelje Sokole vlijudne vabimo. Lov na gosko, ples itd. Vstopnina 5 din. (—)

Društvo absolventov drž. trgovskih sol v Ljubljani vabi vse svoje člane in prijatelje društva na predavanje ki ga bo imel g. prof. Ivan Rudolf o temi: »Vojna in gospodarstvo«. Predavanje bo drevi ob 20 v restavraciji pri »Šestici«

DANES JE IZŠLA NOVA ŠTEVILKA »DRUŽINSKEGA TEDNIKA«.

— Ljubljanska filharmonija priredi petek 17. t. m. v unionski dvorani simfonični koncert, pri katerem bo sodeloval klavirski virtuoz g. A. Trost. Dirigent g. M. Šijanec.

— Idrjski krožek vabi na »Zilkrkofov večer« v soboto 11. t. m. ob 20. v gostilni Vidmar na Šentjakobskem trgu. Vabljen vsi rojaki in prijatelji.

Prima koroški KROMPIR dobite pri JUGOPROMET, Krekova 11.

— Divje svinje na robu Ljubljane. Nerodno vreme z neprestanimi preobraty, v katerih v glavnem prevladuje mraz je najbrž krivo, da se je to jesen nekaj svinj — cele družine z mladici — zateklo skoraj do praga Ljubljane. Ze pred kakšnimi tremi tedni so jih ljudje opazili po travnikih in logih med Vnanjimi goricami in Vičtem, te dni pa so spet prišle na spregled Očitno je, da so divje svinje začle k nam iz krimskih gozdov, preplavale Ljubljano in šle iskati hrane in zavetja proti mestu. Največ se potikajo po polju okrog Mestnega loga onkraj Ceste dveh cesarjev. Ker so kmetije v glavnem že zdavnaj pospravili pridelke z njiv, živali nimajo prilike da bi delale kaj prida skode, in zato ljubljanski lovci tudi ne pripravljajo kakšnega pogona za njimi.

ČIK-BONBON pozna že vsaka fara. To je zdrava reč, da ni ji para:

— Zanimivost pri izkopavanju temeljev na nekdanjem samostanskem vrtu. Te dni so proti Nunski ulici obrnjeni gradnji temeljev za stanovanjsko hišo Pokojniškega zavoda prišli na sled ostanok rimskega zida. Nekako pod starim nunskim zidovjem so namreč delavci gradbenega podjetja Stavbne družbe našli: na mogočen kamenit zid, ki je že po svoji obširnosti obratna vse pozornost. Vodstvo tega podjetja je takoj ustavilo delo in obenem obvestilo narodni muzej o tej najdbi. Došli strokovnjaki so takoj ugotovili, da je globoko pod zemljo odkrito vseokrog rimske zidovje. Obenem s temelji velikega okroglega opazovalnega stolpa stojičega na vogalu tega rimskega obzidja, so delavci pri razkopavanju našli še na majhen kanal, zgrajen iz opeke. V njem so položene močno razjede kabeleške žice, ki jih pošna in telefonska sekcija nima v svojem seznamu. Te žice, — po številu jih je šest — so položene prav za obzidjem samostanskega vrta, po kakovostj so iz bakra in močno izolirane. Izpeljane so nekako ob rimskem zidovju in nad njim naprej čez Nunsko ulico Mislijo, da izvirajo ti vodi od začasne postavitve električnega omrežja iz svetovne vojne, ko je bilo v uršulinskem samostanu nastanjeno vojaštvo. Poleg tega so delavci odkopali še nekaj drugega zidovja, ki najbrž istotako izvira iz tiste dobe za enkrat je razkopavanje zidovja ustavljeno. Po temeljitem pregledu ostanokov rimskega zidovja se bo seveda razkopavanje nadaljevalo.

V ČEVELJ

zaprta noga ni zdrava ako je ne negujete — SANOPET je nepogrešljiv. Vrečica 2.— din.

— Esperantsko društvo Ljubljana, vabi esperantiste na redni članski sestanek, ki bo drevi ob 20. pri »Šest. c. c.« (—)

— J. N. A. D. Jugoslavija. — Drevi ob 20. obvezan sestanek vseh članov-juristov. Popoldne ob 17. dveeh nadaljevanje govorniškega tečaja. — Odbor. (—)

se vrste Vojnovičeve pesmi in že pozabljen, danes tudi vsebinsko in oblikovno obledela proza izza prve razvojne dobe. Ta celotna izdaja pa bo nudila jasno podobo celotnega slovstvenega razvoja Iva Vojnoviča. »Hrvatska revija« pa v svojem poročilu ugotavlja, »da se u Hrvatskoj nije moglo naći ni jedno nakladno poduzeće, koje bi izdalo sabrana djela autora »Dubrovačke trilogije« i »Gospodje sa sunčokretom«. III su kod toga djelovali i drugi faktori?«

Hrvatska knjiga o poljski zgodovini. V Mali knjižnici Matice Hrvatske je pravkar izšel spis dr. A. Grablaškega »Sinteza povijesti Poljske«.

Iz češke literature. Korespondenco med velikim kritikom F. X. Šalido in Zdenko Braunerjevo bo izdalo pri Melantrichu Društvo F. X. Šalide v Pragi. Letos je izšla korespondenca med Šalido in Březino. — V knjižnici »Lidovih Novin« izhaja za svetovno nagrado izbrani češki roman o španski državljanski vojni »Satan govori španski«, Evropski literarni klub pa je izdal roman Fr. Koflika »Največji izmed Plerotove, ki je v češki tekmi za svetovno nagrado zavzel prvo mesto in je sedaj najbolj čitana knjiga na Češkem. — Evropski literarni klub v Pragi bo v kratkem izdal že nekaj časa pripravljani dokumentarni zbornik »Kaj so dale češke dežele Evropi in človeštvo, v katerem bodo izšli prispevki 45 strokovnjakov, katerih vsak bo s stališča svoje stroke označil in ocenil češki prispevek h kulturnemu razvoju Evrope.

Spis o današnji Turčiji. V Sarajevu je izšla 192 strani obsegajoča knjiga Munira Sahinovića-Ekremova »Turska — danes i sutra. Prosjek kroz život jedne države«.

Največja tragedinja naše dobe, nepozabna Maria Stuart — Katarina Hepburn v prekrasnem filmu **U P O R N I C A** borbe in trpljenja za pravico in enakovrednost žensk.

Krasni posnetki iz Sicilije, iz londonskega muzeja voščeni lutk itd. — Težka drama o borbi nežnega ženskega srca, film o ženi — ki je s svojo borbinstvo poboljšala položaj evropske žene! Ta film je vzbudil svojčas veliko senzacijo po vsem kulturnem svetu! — Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

KINO UNION, tel. 22-21

ROŽA IZ RIO GRANDE

Veličastna melodrama ljubezni in junaštva! V gl. vlogi najlepše dekle Amerike, divna MOVITA in stasiti John Carroll. Kot dopolnilo velesenzacija: **IZGUBLJENO MESTO.** Jačje od »Frankensteina«, napetije od »DRAKULE« in razburljivejše od »King-Konga«. — **KINO SLOGA,** tel. 27-30. — Danes ob 16., 19. in 12.15 uri.

VELIKA LJUBEZEN

Sijajna komedija z William Powellom in Myrno Loy. — Humor, duhovitost in smeh za vsakega. **KINO MATICA,** tel. 21-24 — ob 16., 19. in 21. uri.

Poročila naše II. izdaje:

Prva dva odgovora na mirovno pobudo

Danski in norveški kralj obljubljata Belgiji in Nizozemski vso podporo pri mirovni akciji

London, 8. nov. s. Danski kralj Kristijan in norveški kralj Haakon sta poslala belgijskemu kralju Leopoldu in holandski kraljici Viljemini telegrame, v katerih izražata svojo podporo njuni posredovalni akciji za mir.

Položaj zelo resen

Bruselj, 8. nov. s. Današnji belgijski listi pišejo, da je položaj zelo resen in da pričakujejo njegov nadaljnji razvoj z bojaznjo. Prav tako izjavljajo, da hoče Nemčija predstavljati nizozemsko in belgijsko nevtralnost kot nerealo, ker sta po nemškem mnenju Belgija in Nizozemska ne sposobni za obrambo pred angleško blokado, zaradi česar morata proti svoji volji sodelovati v angleški gospodarski vojni proti Nemčiji.

Še nekaj odmevov

Berlin, 8. nov. AA. (DNB.) Razpravljajoč o koraku belgijskega in holandskega vladarja, ugotavljajo nemški listi, da nima dosti upov na uspeh zlasti zaradi stališča Velike Britanije in Francije. »Hamburger Fremdenblatt« pravi, da je s tem korakom nastopil prvi preobrat v sedanjem spopadu in da je novi moment dobil zelo hitro svoj odgovor od zapadnih sil. Ni se še posušil podpis na koncu proglašila in že je ponudba doživela odklonitev. Belgijsko-holandska ponudba ima značaj diplomatske ofenzive z iskreno željo, da se reši mir. Belgija in Holandija sta delali v svojem lastnem in tudi v splošnem interesu, ker sta spoznali, da nima nobenega smisla vojna, katero je izzvala Anglija. »Berliner Börsenzeitung« se najbolj bavi z govorom lorda Halifaxa in ugotavlja, da je poln mržnje do Nemčije in da Velika Britanija ne želi miru. Za frazeologijo lorda Halifaxa se skrivajo pravi nameni britanskega imperializma.

London, 8. nov. z. Tu se nihče ni mogel ubraniti vtisa, da sta kralj Leopold in kraljica Viljemina izdala svojo spomenico pod nemškimi pritiskom. Pri tem ni važno, ali je bil pritisk posrednega značaja in je pri-

Na Finskem spet optimizem

Na obeh straneh je opaziti znake popustljivosti

Stockholm, 8. nov. z. Obča atmosfera, ki je nastala v Moskvi glede na pogajanja s Finsko, je vzbudila v Helsinkih, kakor tudi v drugih skandinavskih državah nekoliko več optimizma in ugodni zaključek in sporazum, ki Finske ne bo pritalo do obupa. Novi finski predlogi, ki so bili odposlani v Moskvo, odklanjajo, kakor zatrujejo dobro poučeni politični krogi, rusko zahtevo po oporišču ob Finskem zalivu; v ostalem pa je finska vlada precej popustljiva. Morda se bodo Rusi glede na ponovno finsko popuščanje vendarle odločili za sporazum.

Tudi v Rusiji sami je opaziti, da so postali precej popustljivejši, kar si je razlagali z obćim položajem v Evropi in z ruskimi nadami, da se bo sedaj lahko pospešila ruska akcija v jugovzhodni Evropi. Že pri proslavi 22. obletnice oktobrske revolucije se je v Moskvi v govorih ruskih državnikov kakor tudi v tisku opazilo, da so pričeli puščati Finsko v nemar in da se toliko bolj zanimajo za Črno morje ter dežele ob njegovi zapadni obali. Poleg tega je italijanski odpor proti ruski ekspanziji na Balkan prislil rusko vlado, da je koncentrirala vso svojo pozornost na to področje svojih ekspanzijskih načrtov. Tudi razvoj položaja na zapadu sili Rusijo, da bi pospešila svojo akcijo v smeri proti jugovzhodni Evropi. »Svenska Tagbladet« ugotavlja v zvezi s tem, da nevarnosti od skandinavskega področja ni odvrnil mirovni golob, marveč bojni jastreb.

O čem so razpravljali v Kodanju

Kodanj, 8. nov. br. O konferenci strokovnjakov oskiskih držav, ki je bila danes popoldne zaključena, je danska vlada nočjo izdala uradni komunikacije, v katerem ugotavlja, da so se konference udeležili zastopniki vseh štirih nordijskih držav, nadalje Nizozemske in Belgije ter tudi švicarski diplomatski opazovalec. Komunikacije naglašajo, da na konferenci niso razpravljali o gospodarskih problemih, marveč predvsem o vprašanjih, ki spadajo v področje nevtralnostnega prava, v kolikor se tičejo skupnih interesov zapadnih in severnih nevtralnih držav.

Saradzoglu o pomenu ankarske pogodbe

Ankara, 8. nov. br. Velika narodna skupščina je danes popoldne z vsemi 360 glasovi odobrila francosko-angloško-turško pogodbo o medsebojni pomoči. Pred glasovanjem in kratko debato o predloženem zakonskem načrtu je imel zunanji minister Saradzoglu ekspozice o mednarodnem položaju in pomenu pogodbe. Skoraj vsak njegov stavek je bil sprejet z viharnimi ovacijami.

Med drugim je Saradzoglu naglašal, da je pakt izraz harmonične volje treh držav, da ohranijo mir v vzhodnem delu Sredozemskega morja in na Balkanu. Vse tri države, ki so ga sklenile, so izpolnile dane besede. Fakt pomeni za Turčijo pričetek nove etape njene zgodovine ter je Turčija postala s njim aktivna element evropske civilizacije. Tega se bo tudi izkazala vredna. Fakt ima povsem odli pomen, ki se mu po vsem svetu pripisuje.

Večerno francosko poročilo

Pariz, 8. nov. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je objavilo nočjo naslednje 132. vojno poročilo:

Normaine akcije na fronti.

London, 8. nov. s. Angleška lovška letala so danes na zapadni fronti sestrelila velik nemški bombnik, ki se je zrušil sredi neke francoske vasi. Trije člani posadke nemškega letala so bili mrtvi, dva pa sta bila ranjena.

London, 8. nov. z. »Exchange Telegraph« poroča, da so britanske čete na sektorju, ki so jim ga na fronti prepustili Francozi, zgradili celo vrsto novih utrdb. Sedaj se Anglie ne opirajo več samo na Maginotovo linijo, marveč še na cel sistem kavern, minskih polj in drugih utrdb, ki jih imenujejo Gortovo linijo.

Izpolnitev italijanskega vojnega letalstva

Rim, 8. nov. br. Ministrski predsednik Mussolini je sprejel novega državnega podtajnika v letalskem ministruvju generala Fricolo. Razpravljala sta o nadaljnji izpolnitvi italijanskega vojnega letalstva.

zaslugi vseh naštetih slišimo na primer v bohinskem letovišču prešerno zavijati po »rajbnško«, ob kimanju kraljevih repov in glav pa plešejo planšarice na tangov ritem. Zaljubljeni natakhar Leopold zaludi v občinstvo takšen visoki »be, da bi v resnici zalezel za nastopno tenorsko arijo v »A. d. K. Kot predstavnik »svobodnega« poldika sme v natekanem stanju kar spričo občinstva zabavljati čez današnje svetovne razmere in se povrhu na lepem poroči z lastno gospodarko, gostilničarko Polono. Sami privilegiji, ki so menda samo še v opereti možni.

Vsak operni pevec bi si smel čestitati ob takem glasovnem napredu kakor ga je napravil v najkrajšem času bivši dramski igralec g. M. Sancin. Za našo opereto je neprecenljiv ker je tiste vrste operetni tip, ki ga že dolgo pogrešamo. Na prvi mah je simpatičen in kretniji in glasu. — V vlogi Metke Kotenine je uspešno debutirala mlada gđ. J. Bančartova. Okretno se je sukala v vlogi »boljše gospodične«, ki kot brhko dekle s preprosto mikavnostjo »zapleta« v svoje mreže samega advokata Kalina. Raznolikih dogodkov polna opereta »Pri belem konjicku« se je v sedanjih prizorih obnesla.

Velike delo o hrvatski kulturi. V Zagrebu je izšlo obsežno delo znanega publicista in političnega zgodovinarja Josipa Horvata »Kultura Hrvata kroz 1000 godina«. Knjiga šteje okrog 600 strani in je obilno ilustrirana.

Zbrani spisi Iva Vojnoviča so pričeli izhajati v Beogradu v Konovi založbi. Urednik te izdaje je pesnikov brat, znan publicist, zgodovinar in diplomat dr. Lujo Vojnovič. V prvi knjigi so objavljeni na uvodnem mestu uredniški spomini, na to pa

da Vidmarja, ki ga predstavlja odlična risba »U bolnic«.

Na splošno sodi švedski kritik o jugoslov. grafiki, da kaže mnogo znanja, da pa ji nekoliko nedostaja umetniške gracije in fantazije, čeprav ima sicer mnogo fantastičnih motivov. V ostalem pa kaže naša grafika »vrsto odličnih umetnikov z visokim standardom«. In švedski kritik sklepa: »V nekem pogledu so ti umetniki bolj obdarjeni nego drugi: žive v deželi, čije romantična lepota, narodni tipi in stara mesta nude ogromno motivov.«

Zaniski

»PRI BELEM KONJICKU«

R. Benatzkega opereta »Pri belem konjicku« se je ponovno vprizoritivno v letošnji sezoni naletela pri občinstvu na močan odziv. Privlačnost te operete je v nekaj posrečenih popevkih in šlagerjih, ki so priprojeni bolj za sentimentalna srčka kot za ritmične nožice. Hribovski okoliš, ki se da za silo presaditi v katerikoli alpski kraj, omogoča izdatno uporabo narečja kopicenje burkastih situacij in smešnih šaljkv pa je razvedrila željnim vedno dobrodošlo, posebno če je podano v dovipni obliki. — Kar nista položila zabavnega v svojo opereto skladatelj Benatzky sam in libretist Müller, to so pridelali dirigenti štrifol, ki je opereto obenem poslovenil nadalje režiser Šest, pa koreograf Golovin z igralci vred: plačlinim natakariem Leopoldom M. Sancin, renomiranim ribniškim tovarnarjem Kotenino (g. Zupanom), temperamentno gostilničarko Polono (g. Poličeva), jezičnim advokatom Kalinom (B. Sancin), ter gđ. Hejbalovo, Baukartovo, Barbičovo in g. Pečkom, Simončičem ter ostalimi v večjih in manjših vlogah. Po